

ÚŘAD VLÁDY ČR, AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ
V ROMSKÝCH LOKALITÁCH

ČÁST XIII.: BRNO

EVALUACE
V LOKÁLNÍCH
PARTNERSTVÍCH

OBDOBÍ 2008-2010

EVALUACE V LOKÁLNÍCH PARTNERSTVÍCH

období 2008-2010

XIII. BRNO

„Když Agentura vstane z mrtvých – i zázraky se dějí“

**Pro Úřad vlády ČR, Agenturu pro sociální začleňování v romských
lokalitách zpracovala společnost SocioFactor s.r.o.**

OBSAH

1.	O evaluaci	5
2.	Představení lokality	7
2.1.	Město Brno	7
2.2.	Sociodemografická charakteristika města	7
2.2.1.	Vývoj počtu obyvatel	8
2.2.2.	Nezaměstnanost	9
2.2.3.	Vzdělanostní struktura	12
2.3.	Stručný popis lokalit	13
2.4.	Potřeby lokality a doporučení	16
3.	Strategický plán Lokálního partnerství	17
3.1.	Priority Lokálního partnerství	17
3.2.	Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality	17
4.	Politika obce	18
4.1.	Bytová politika	18
4.2.	Politika zaměstnanosti	19
4.3.	Vzdělávací politika	19
4.4.	Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb	20
4.5.	Bezpečnostní politika	24
4.6.	Integrovaný plán rozvoje města	26
5.	Výsledky evaluace	30
5.1.	Vstupní informace	30
5.2.	Počátky intervence do lokality	32
5.3.	Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry	36
5.4.	Situační analýza	51
5.5.	Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry	54
5.6.	Vyhodnocení metod – strategický plán	57

5.7.	Vyhodnocení metod – lokální konzultant	59
5.8.	Vyhodnocení metod – projektové poradenství.....	63
5.9.	Dopady na místní sociální a integrační politiky	68
5.10.	Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení	75
6.	Shrnutí výsledků	78

1. O evaluaci

Evaluace v lokálních partnerstvích je hodnocením jedné specifické oblasti veřejné politiky, která si vzala za cíl podpořit sociální začleňování ve městech, obcích a mikroregionech. Je nezbytnou součástí hodnocení pojetí, návrhu, implementace, užitečnosti a efektivity sociálních intervenčních programů, mezi které patří i Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách (dále Agentura). Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Má podporovat obce a města, aby mohly plnit svoji funkci – má zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Má podporovat taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je také propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování.

Cílem evaluace v lokálních partnerstvích bylo zhodnotit přínos této Agentury a její působení v obcích. Hned na úvod musíme uvést, že se jedná o poměrně komplexní program, který se navíc v čase dynamicky vyvíjel. Evaluace se zaměřila na vybranou část programu – výsledky působení Agentury a účinky ve třinácti pilotních lokalitách v rozmezí let 2008 – 2010. Předkládaná zpráva je jednou ze třinácti dílčích zpráv, současně ale vznikla i sumarizační zpráva, která shrnuje a porovnává vybrané výsledky za všechny pilotní lokality. Tento shrnující materiál nebyl součástí veřejné zakázky a firma SocioFactor jej zpracovala nad rámec smlouvy v rámci svého veřejného závazku působit jako sociální firma a přispívat k rozvoji sociálně prospěšných aktivit. Sumarizační zpráva čtenáři mimo jiné poskytuje informace o vzniku a působení Agentury, výběru pilotních lokalit a používaných metodách práce, mezi které patří mapování potřeb / situační analýzy, lokální partnerství, strategické plány a projektové poradenství.

V evaluaci jsme se vydali cestou programové evaluace a za použití kvantitativních i kvalitativních výzkumných metod jsme hodnotili program, který byl již v některých lokalitách ukončen, v jiných ale dále pokračuje. Činili jsme tak s vědomím, že výsledky evaluace by měly přispět k případným korekcím intervenčního programu a také z části ovlivnit budoucnost tohoto integračního programu. Byli bychom rádi, kdyby čtenáři, a to i ti, kteří patří k programovým kritikům působení Agentury, nebrali výsledky jako suché přezkoušení faktů, ale především jako informaci o integračním programu, nad kterým má smysl se hlouběji zamýšlet a diskutovat. Předložená evaluace má především napomoci v budoucích rozumných rozhodnutích o chodu programu a upozornit na slabá místa a problémy, s nimiž se implementace záměru ve svých počátcích potýkala. To vše s ohledem na skutečnost, že Agentura působí v dalších lokalitách, a některé z nich byly vybrány teprve nedávno.

Co se týká zvolené metodologie evaluace, zvolili jsme tzv. stakeholder analysis, analýzu aktérů, která vychází z hodnocení významných místně znalých aktérů, ke kterým patří především členové lokálního partnerství, případně i další aktéři, kteří o činnosti Agentury mají povědomí nebo s ní ve sledovaném časovém úseku úzce spolupracovali. V rámci této analýzy aktérů jsme kombinovali řadu výzkumných metod – zejména kvalitativní individuální rozhovor, kvalitativní skupinový rozhovor (v některých lokalitách), kvantitativní dotazování a desk research (sekundární analýzu dat). Pro všechny lokality jsme vytvořili jednotné evaluační schéma, aby byly výsledky vzájemně porovnatelné. Pro podrobnější informace čtenáře odkazujeme na sumarizační zprávu, kde jsou porovnány výsledky z hlediska relevance, efektivity, účinnosti a užitečnosti působení Agentury v pilotních lokalitách.

Dílčí evaluační zpráva má následující strukturu. Nejdříve je představena lokalita působení Agentury, uvedena stručná charakteristika obce, sociodemografická data jako vývoj počtu obyvatel, nezaměstnanost a vzdělanostní struktura. Následuje stručný popis lokalit, představení sociálně vyloučených lokalit v obci a jejich stručná charakteristika. V závěru jsou shrnuty potřeby a doporučení, jak byly představeny v situačních analýzách podle hlavních oblastí sociální exkluze. Následně čtenáře obeznamujeme se strategickým plánem lokálního partnerství. Kapitola popisuje složení lokálního partnerství, jednotlivé priority strategického plánu a jim podřazené dlouhodobé a krátkodobé cíle. Dále se věnuje návaznosti priorit a cílů na potřeby lokality, jak byly definovány v situační analýze. Také sledujeme, do jaké míry se navržená doporučení situační analýzy promítla do strategického plánu, která doporučení byla akceptována, která byla ponechána stranou. V kapitole o politice obce stručně informujeme o jednotlivých politikách a opatřeních obce a to podle jednotlivých oblastí. Věnujeme se bytové politice, vzdělávací politice, sociální politice, podpoře sociálních a návazných služeb, bezpečnostní politice a dalším opatřením či strategiím ve vztahu k sociálnímu vyloučení. Následují výsledky evaluace podle struktury evaluace, které jsou doplněny o ilustrativní grafy. Začínáme vstupní informací o lokalitě, následuje vyhodnocení hlavních metod a nástrojů Agentury. Výsledky shrnujeme v závěrečné diskusi.

2. Představení lokality

2.1. *Město Brno*

Brno je počtem obyvatel i rozlohou druhé největší město České republiky a největším městem Moravy. První písemnou zmínku o Brně nalezneme v Kosmově kronice z roku 1091. Město leží na soutoku dvou řek - Svatky a Svitavy. V katastrálním území Brna se nachází několik desítek chráněných území, například část chráněné krajinné oblasti Moravský kras, národní přírodní památka Stránská skála či národní přírodní rezervace Hádecká planinka.

Brno je významným administrativním střediskem. Stalo se sídlem státních orgánů s celostátní působností a dalších důležitých institucí. Za všechny jmenujme například Ústavní soud České republiky, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nebo například pobočku České národní banky. Brno je také významným centrem vysokého školství s 30 fakultami dvanácti univerzit a vysokých škol.

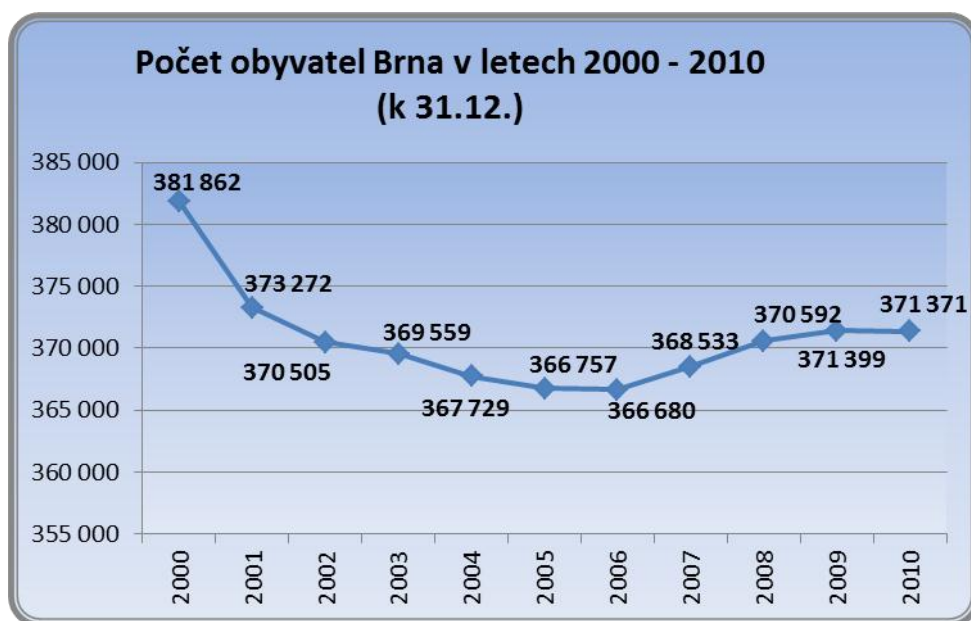
Z administrativního hlediska je Brno správním střediskem Jihomoravského kraje, v jehož centrální části tvoří samostatný okres Brno-město. Město Brno se člení do 27 městských částí: Bohunice, Bosonohy, Bystrc, Černovice, Chrlice, Ivanovice, Jehnice, Jih, Jundrov, Kníničky, Kohoutovice, Komín, Královo Pole, Líšeň, Maloměřice a Obřany, Medlánky, Nový Lískovec, Ořešín, Řečkovice a Mokrý Hora, Sever, Slatina, Starý Lískovec, Střed, Tuřany, Útěchov, Vinohrady, Žabovřesky, Žebětín, Židenice.

2.2. *Sociodemografická charakteristika města*

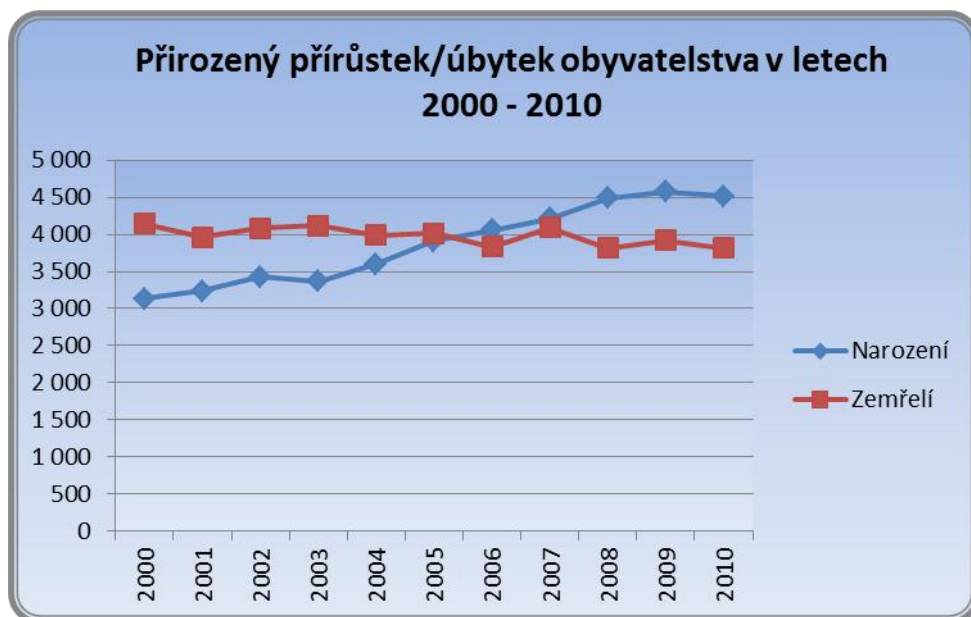
Největší přírůstek obyvatel zaznamenalo Brno v období let 1850–1919 za průmyslové revoluce, s čímž souvisí také připojení okolních obcí. Do roku 1940 počet obyvatel stagnoval a od 50. let 20. století opět rostl. Po roce 1989 následuje mírný pokles obyvatel vlivem suburbanizace, kdy se lidé stěhují za administrativní hranice města. Do Brna však stále dojíždějí za prací a využívají místní služby. V souvislosti s tímto trendem roste počet obyvatel okresu Brno-venkov, zejména v bezprostřední blízkosti Brna.

2.2.1. Vývoj počtu obyvatel

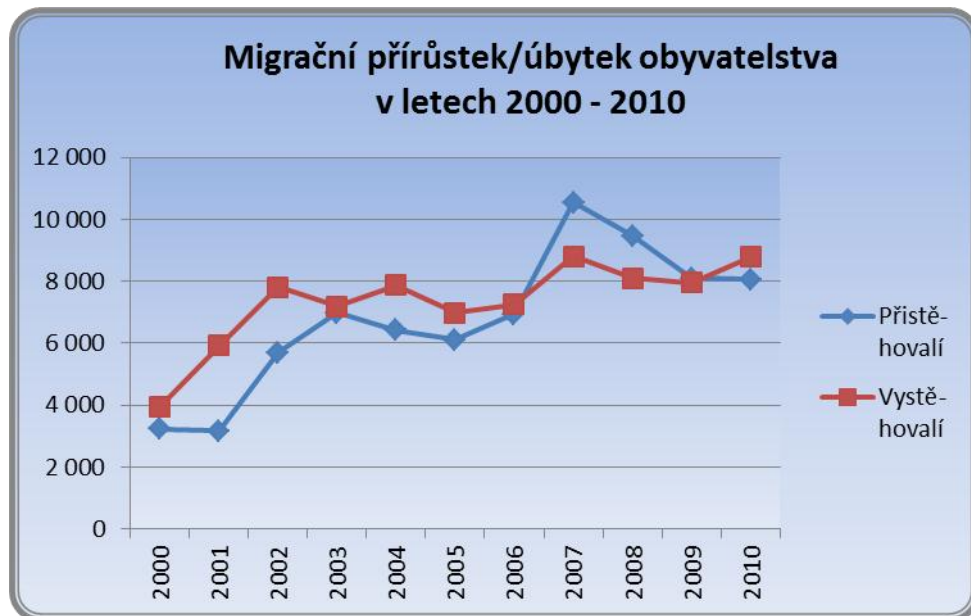
Počet obyvatel Brna se za posledních deset let snížil o 10 491 osob. V tomto období zaznamenalo město svého minima co do počtu obyvatel - v roce 2006 zde žilo 366 680 obyvatel. Od tohoto roku počet obyvatel opět mírně vzrostl a na konci roku 2010 bydlelo v Brně 371 371 osob.

Podívejme se blíže, co je důvodem úbytku obyvatel ve městě Brně, tedy zda se jedná o přirozený úbytek obyvatelstva nebo o úbytek způsobený migrací obyvatel.

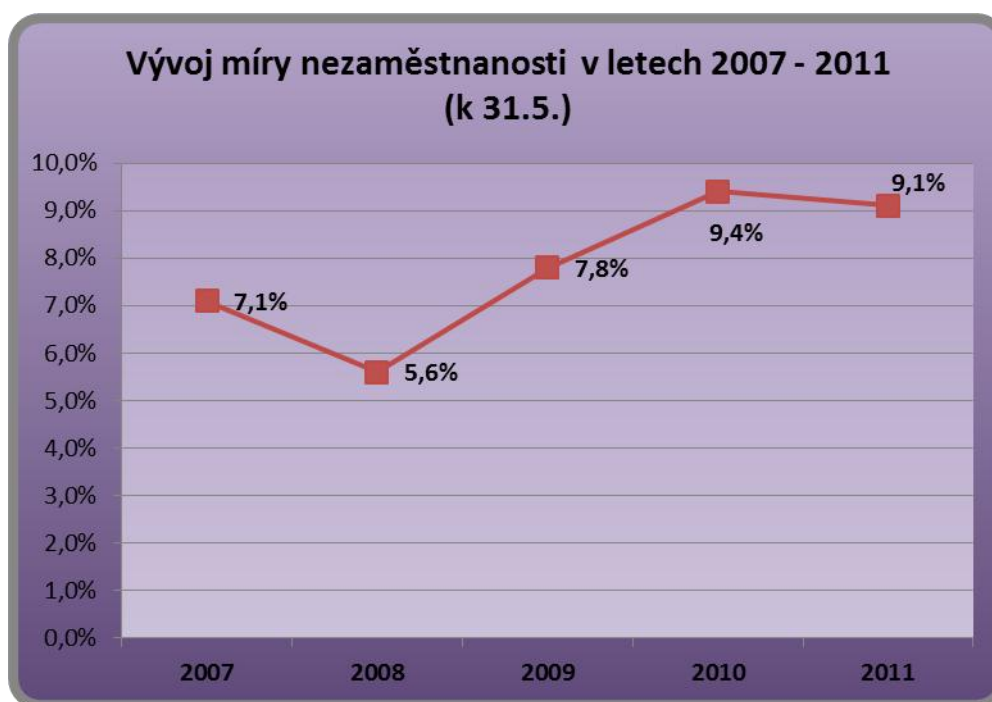
Od roku 2000 do konce roku 2005 zemřelo v Brně každoročně více obyvatel, než se narodilo. Od roku 2006 se situace obrátila a ve městě dochází k přirozenému přírůstku. Počet zemřelých osob jen mírně klesá, ale počet živě narozených výrazně stoupl (v roce 2008, 2009 a 2010 se narodilo až o tisíc dětí více než v roce 2004).

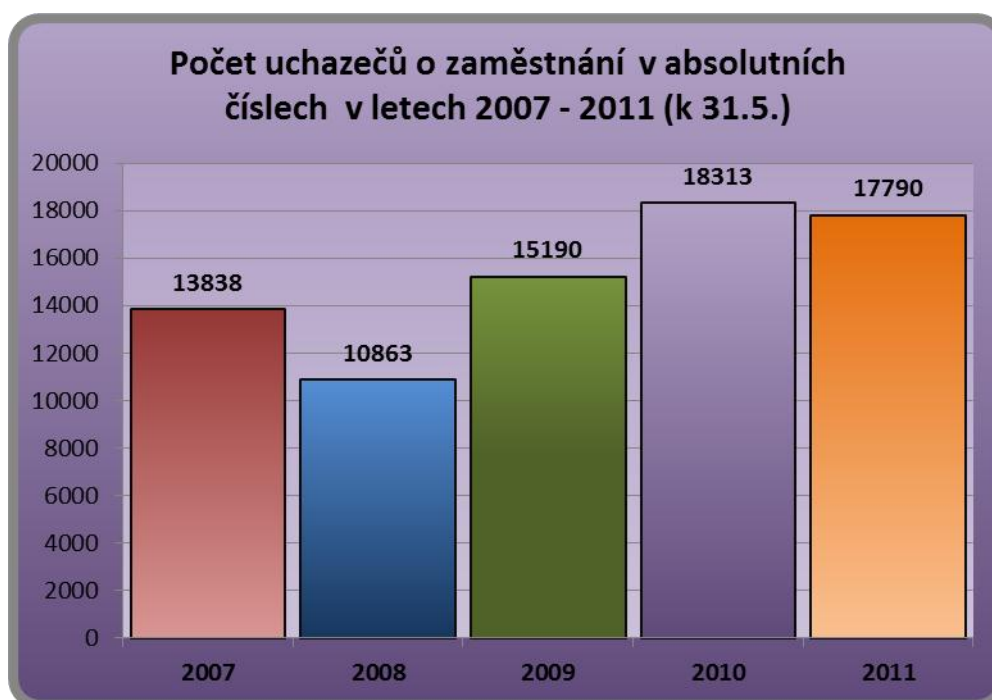
Z grafu je patrné, že za posledních deset let vzrostla migrační obměna obyvatel – zvyšuje se jak počet přistěhovalých, tak počet vystěhovalých osob. Až do roku 2006 docházelo k migračnímu úbytku obyvatel. V letech 2007, 2008 a 2009 bylo migrační saldo kladné. V roce 2010 se situace opět mění a z Brna se odstěhovalo více obyvatel než se do města nastěhovalo.

2.2.2. Nezaměstnanost

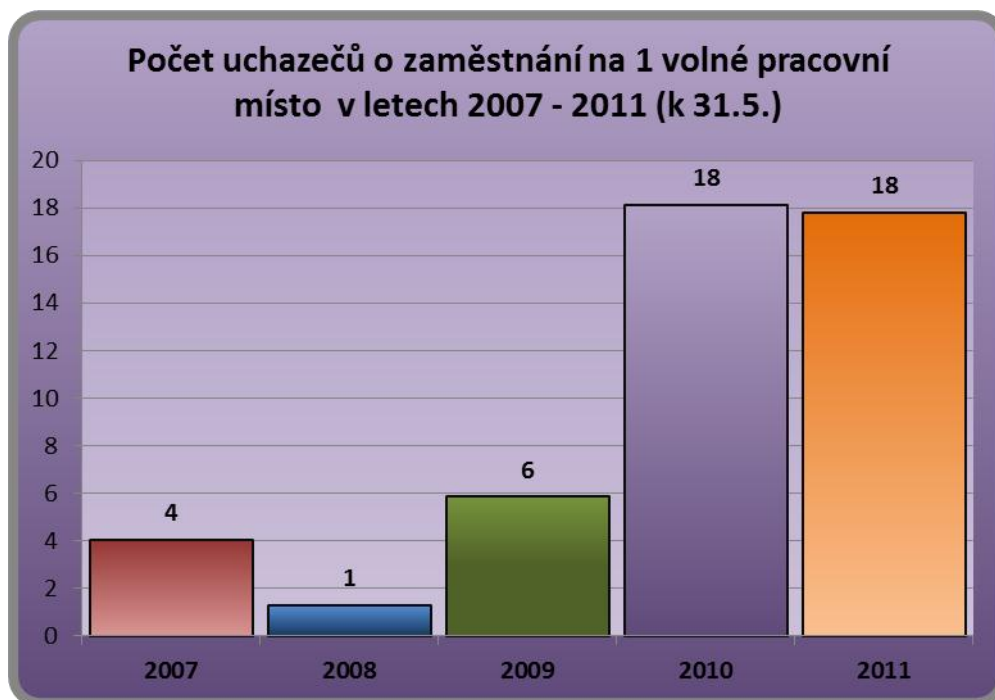
Míra nezaměstnanosti ve městě Brně dosáhla k 31. květnu 2011 9,1%. Od roku 2008 tedy vzrostla o 3,5%. Přesto lze oproti stejnému období v roce 2010 zaznamenat mírný pokles (o 0,3%).

Následující data nám přiblíží vývoj nezaměstnanosti ve městě Brně v období posledních pěti let. Podíváme se na vývoj míry nezaměstnanosti, na počty uchazečů o zaměstnání a na počty volných pracovních míst.

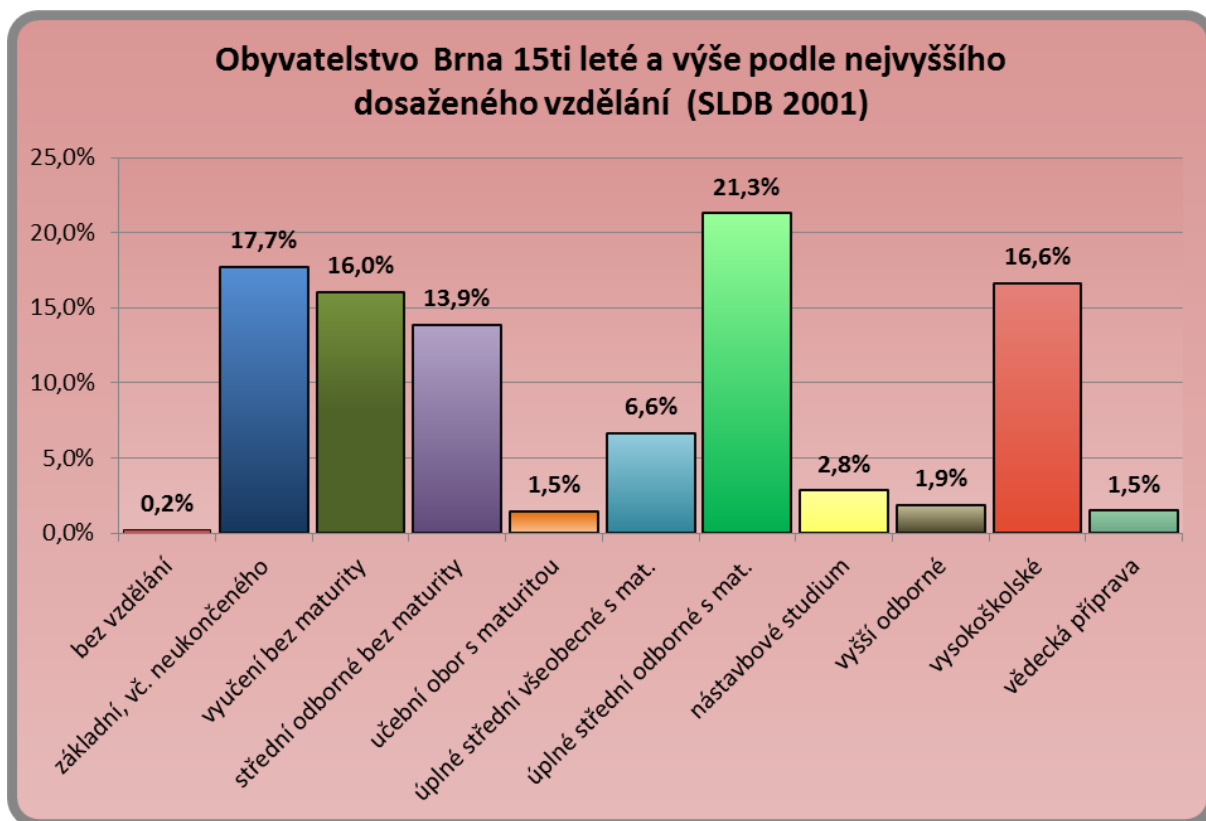
Pohled na počty uchazečů o zaměstnání nám ukazuje, že se počet uchazečů o zaměstnání oproti minimu za posledních pět let v roce 2008 zvýšil o bezmála 7 tisíc.

V roce 2008 byl evidován na ÚP stejný počet osob jako volných pracovních míst. Zatímco v roce 2008 se o jedno pracovní místo ucházel 1 nezaměstnaný, v roce 2011 je to již 18 nezaměstnaných.

2.2.3. Vzdelanostní struktura

Vzdelanostní strukturu obce přibližuje následující graf.

Žádné vzdělání má v Brně 0,2% obyvatel. Méně než pětina obyvatel města (17,7%) dosáhla pouze základního vzdělání nebo ani základní vzdělání neukončila. Méně než pětina obyvatel (16%) se vyučila a více než desetina obyvatel (13,9%) má střední odborné vzdělání bez maturity. Téměř polovina (47,8%) obyvatel města tedy nezískala maturitu.

Vzdělávání ukončily maturitní zkouškou téměř tři desetiny obyvatel (29,4%). Nástavbové studium absolvovala 2,8% a vyšší odborné 1,9% obyvatel. Vysokoškolského titulu dosáhla téměř pětina obyvatel obce (18,1%).

2.3. Stručný popis lokalit

Popisu sociálně vyloučených romských lokalit ve městě Brně se věnuje Dlouhodobý *monitoring situace romských lokalit – moravské lokality* zpracovaný Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně v roce 2008. Pro město Brno byla na základě zadání Agentury zpracována analýza *Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně*, kterou zpracovala společnost VeryVision s.r.o. také v roce 2008. Při popisu sociálně vyloučených lokalit Brna budeme vycházet ze studie provedené společností VeryVision, která se věnuje všem lokalitám na území města.

Většina bytových domů, ve kterých žijí sociálně vyloučení Romové, je ve vlastnictví obce. V některých případech se ale setkáváme také se soukromými vlastníky – jedná se o fyzické osoby či právní subjekty. Bydlení v domech „soukromníků“ je horší z hlediska jistoty, ale i výše nájmu, který převyšuje až dvojnásobně nájem obecní.

Pokud sečteme všechny údaje ze všech deseti lokalit, tak zjistíme, že počet sociálně vyloučených osob či osob v riziku sociálního vyloučení se pohybuje kolem devíti tisíc a z toho „Romů“ kolem sedmi tisíc (VeryVision, 2008).

Lokalita Zábrdovice I.

Lokalitu Zábrdovice I. tvoří ulice Cejl, Bratislavská, Francouzská, Spolková, Příční, Stará, Hvězdová, Přádlácká, Körnerova, Soudní a Milady Horákové. Lokalita se nachází v blízkosti kulturního, administrativního i historického centra města. Lokalita se rozkládá na území dvou městských částí – MČ Brno-Sever a MČ Brno-Střed.

Podle kvalifikovaných odhadů žije v lokalitě asi 3 000 – 5 000 Romů. Obyvatelé bydlí v bytových domech, nalezneme zde bytový dům s holobity a několik ubytoven. Tato oblast je obyvateli města označována jako „brněnský Bronx“.

Lokalita Husovice

Lokalitu tvoří ulice Vranovská, Mostecká, Dukelská třída, Hálkova, Nováčkova, Dačického, Rotalova, nám. Republiky, Lieberzeitova a Jana Svobody. Lokalita se nachází v městské části Brno-Sever. Prostorově tato oblast navazuje na lokalitu Zábrdovice I., spojnici mezi lokalitami je ulice Vranovská.

Celkové počty sociálně vyloučených obyvatel se podle expertů pohybují kolem 1 000 osob, počet Romů v lokalitě byl odhadován od 300 do 700 osob.

Lokalita Zábrdovice II.

Zábrdovice II. tvoří ulice Vlhká, Špitálka, Plynárenská, Stavební, Podnásepní a Křenová. Lokalita se rozprostírá na území MČ Brna-Střed. Rozkládá se podél železniční trati a v prostoru, který nese znaky průmyslové zóny, jsou zde rozsáhlé areály, které patří plynárnám a teplárnám. V rámci lokality je za nejhorší adresu považována ulice Vlhká. Je adresou, na kterou „nikdo nechce“.

Celkem žije v lokalitě podle odhadů expertů cca 700 sociálně vyloučených osob. Počet „Romů“ pak experti odhadují na 450 osob. Pozorování uvádí údaj 900 a dotazování 600 až 800 Romů.

Lokalita Trnitá

Lokalitu Trnitá tvoří ulice Štěpánská, Cyrilská, Rumiště, Masná, Koželužská, Mlýnská, Přízova, Dornych, Zvonařka, Plotní, Konopná a Rosická. Tato oblast se rozkládá částečně v MČ Brno-Střed a částečně v MČ Brno-Jih.

Celkové počty sociálně vyloučených osob se podle expertů pohybují nad 1 000. Expertní odhady počtu „Romů“ se pohybují kolem 700.

Lokalita Staré Brno

Staré Brno tvoří ulice Leitnerova, Hybešova, Václavská, Anenská, Kopečná a Křídlovická. Tato oblast se rozkládá na území městského obvodu Brno-Střed.

Celkové počty sociálně vyloučených osob se podle expertů pohybují kolem 500. Počet „Romů“ pozorování stanovilo na 450 a dotazování na 200 až 400.

Lokalita Ubytovna Kuncové

Jedná se o ubytovnu na ulici Markéty Kuncové v Brně-Židenicích. Dříve sloužila ubytovna dělníkům Zbrojovky, po její privatizaci zde pár z nich „dožilo“ a již téměř deset let slouží k ubytování osob v „nouzi“.

Ubytovna není nijak označena, nenajdeme zde ani zvonky. Okna v přízemí jsou zamřížovaná. Bytové jednotky na ubytovně tvoří dva pokoje, které mají společné sociální zařízení. Na ubytovně je společná prádelna.

V ubytovně pobývá kolem 200 osob, z toho je většina „Romů“ – kolem 180.

Lokalita Kuldova a Krokova

Lokalita se rozprostírá na stejnojmenných ulicích a nachází se v Brně-Židenicích. S lokalitou sousedí ulice Šámalova, na které také bydlí Romové.

V těchto třech ulicích bydlí v bytových domech několik desítek sociálně vyloučených osob, 50 z nich je „Romů“. Bytové domy jsou ve špatném technickém stavu.

Lokalita Životského

Lokalitu nalezneme také v Brně-Židenicích. Lokalita se řadí k těm nejhorším místům – vedle ulice Vlhká a ubytovny Kuncové, kam se lidé „bojí chodit“. Na ulici Životského stojí třípatrový dům, který vlastní více majitelů. V domě bydlí „Romové“, ale formálně i „cizinci“.

V lokalitě bydlí cca 30 olašských Romů. K pobytu je zde však hlášeno 170 obyvatel.

Lokalita Staňkova a Lidická

Lokalitu tvoří dvě stejnojmenné ulice v Brně-Králově Poli a v Brně-Střed. V této lokalitě žije přibližně 150 „Romů“.

Lokalita Křižíkova

Lokalita Křižíkova je situována v Brně-Králově Poli. Jedná se o tři rodinné domky. V této lokalitě žije přibližně 30 „Romů“. Obyvatelé domů se čas od času střídají, domy patří majitelce, která se údajně chystala k jejich demolici (2008).

2.4. Potřeby lokality a doporučení

Ve zprávě Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně, kterou zpracovala společnost VeryVision s.r.o. v roce 2008 nalézáme tři zásadní doporučení ve vztahu k sociálně vyloučeným romským lokalitám a práci s obyvateli těchto lokalit.

- Ještě dříve **před formulováním konkrétních projektů definovat a pojmenovat žádoucí stav, kterého by bylo dobré s ohledem na tyto sociálně vyloučené prostory dosáhnout, a vymezit dílčí sféry integrace, do kterých by měly intervence směřovat.** V tomto směru se nabízí především dimenze strukturální - zejména oblast bydlení, práce, vzdělávání a kvality života v místě, ale i rozvoj sociálního, kulturního a ekonomického kapitálu či podpora porozumění životním způsobům a pocitu sounáležitosti. Bylo by dobré **do chystaných řešení zapojit také obyvatele sociálně vyloučených lokalit**, aby se stali jejich součástí a nefigurovali v nich jako pasivní nezúčastněné objekty.
- Nápadná je také vysoká koncentrace pomáhajících organizací, které nalézáme zejména v lokalitě Zábrdovice I., oblíbenou adresou je v tomto směru ulice Bratislavská a Cejl. Experti z těchto organizací uváděli, že služby využívají především klienti, kteří bydlí v jejich dosahu, proto stojí za úvahu **zvážit rovnoměrnější pokrytí sociálních služeb i v lokalitách, které jsou v rámci mentálních map spíše okrajové.** Nejmenší povědomí expertů se týká lokalit Zábrdovice II. a lokality Trnitá a obecně pěti „menších“ lokalit.
- Současně **je zapotřebí věnovat se již dnes viditelným procesům gentrifikace (ulice Bratislavská, Francouzská), které může prohloubit implementace projektů směřujících k regeneraci bytových domů, kdy mohou být obyvatelé vytlačováni z míst, která v současnosti obývají.** Umístění sociálně vyloučených lokalit na severojižní linii, která vede vnitřním městem a nachází se v blízkosti centra, k této úvaze svádí.

3. Strategický plán Lokálního partnerství

Strategický plán sociálního začleňování pro Brno nebyl zpracován. Lokální partnerství bylo založeno v červnu 2008. Brzy však jeho činnost převzala Pracovní skupina pro integraci sociálně vyloučených osob (PSI), která je poradním orgánem Rady města (předposlední zápis z jednání Lokálního partnerství je ze dne 2. 10. 2008, poslední zápis ze dne 25. 6. 2009).

Členové lokálního partnerství:

- Magistrát města Brna,
- Drom, romské středisko,
- IQ Roma Servis.

3.1. Priority Lokálního partnerství

V rámci Lokálního partnerství nebyly stanoveny žádné priority. Ze zápisů Lokálního partnerství a Pracovní skupiny pro integraci, které jsme měli k dispozici, vyplývá, že jednání Lokálního partnerství se věnovala zejména vzniku zadání pro Analýzu vyloučených romských lokalit v Brně a tvorbě publikace – Sociální ekonomika - Kuchařka dotačních příležitostí. Členové Lokálního partnerství se, jak vyplývá ze zápisů, často informovali, které aktivity je ochotna Agentura financovat.

Ze zápisů Pracovní skupiny pro integraci jsou patrné výzvy, vznášené směrem k lokálnímu konzultantovi, k přenosu informací směrem k jednotlivým resortům (ministerstvům).

S nástupem nové lokální konzultantky se zjevně rozšířily možnosti spolupráce – při psaní projektových žádostí, či dílčí úkoly při realizaci IPRM.

3.2. Návaznost priorit a cílů na potřeby lokality

S ohledem na situaci, která nastala v Brně, kdy nebyl zpracován Strategický plán Lokálního partnerství a ani jiným způsobem nebyly stanoveny priority (Lokální partnerství ukončilo svou činnost), není možné zabývat se jejich návazností na doporučení vzešlé z analýzy.

4. Politika obce

4.1. Bytová politika

Městská část Brno – Sever brzy po privatizaci prvních domů, ve kterých bydleli sociálně vyloučení obyvatelé, zjistila, že prodej domů nenese kýžený efekt. Soukromí majitelé, kteří začali domy rekonstruovat, vystěhovali nájemníky a ti se začali stěhovat do domů, které zůstaly v majetku města. Město se proto rozhodlo další prodej domů zastavit. Dalším důvodem pro toto rozhodnutí byly také možnosti vymáhání dluhů od neplatičů nájemného. Pokud jsou nájemníci v bytech, které jsou vlastnictvím města, může MČ lépe kontrolovat placení nájemného a možnosti konkrétních nájemníků (zejména díky komunikaci s odborem sociálních věcí a zdravotnictví). V případě domů v rukou soukromých vlastníků podobná prevence není možná (FSS MU, 2008). Městské části využívají ke splácení dluhů obyvateli splátkových kalendářů.

Jako příklad dobré praxe může posloužit dům na Bratislavské ulici č. 41. Tento objekt byl vystavěn asi kolem roku 1910. V roce 1998 se dům nacházel ve zchátralém až havarijním stavu, obývali ho z větší části neplatiči. Pod heslem „Nechceme dělat pro ně, ale s nimi“ byla zahájena komunikace s tehdejšími nájemníky o rekonstrukci budovy a jejich zapojení do rekonstrukčních prací. Po domluvě s MČ Brno-střed bylo dohodnuto, že si nájemníci své dluhy odpracují. Následně byla udělána „tlustá čára“ za obdobím, kdy nájemníci neplatili nájem, vznikly smlouvy na dobu určitou (tři měsíce, postupně prodlužovány) a došlo ke vzniku samosprávy domu (ta ulehčila verbalizaci potřeb ze strany obyvatel). Z odhadovaného původního poměru 90 % neplatičů z 90. let je jich nyní pouze cca 20 %. (FSS MU, 2008)

Strategie bydlení města Brna, která byla aktualizována v roce 2009, se mimo jiné zabývá dlužníky nájemného. Zde doporučuje využívání institutu zvláštního příjemce a deklaruje snahu předcházet zadlužení: „Ukazuje se však, že s osobami sociálně znevýhodněnými je třeba více pracovat, vést je k včasnému řešení situace a zabránit tak vystěhování z bytu mnohdy vícečlenných rodin s dětmi. Za tím účelem je třeba prohloubit metodickou činnost města vůči městským částem v otázce vymáhání dluhu na nájemném shrnující mimo jiné pozitivní postupy městských částí. Oproti dosavadním zvyklostem je nutné zaměřit se zejména na prevenci a řešení dluhů v jejich počátcích vzniku. Dále využívat v této oblasti zejména neziskové organizace a občanská sdružení, která mohou systematickou prací s problémovými nájemníky napomoci předcházet vzniku neplatičství.“

Jedním z cílů Strategie bydlení je „Podpora bydlení pro specifické skupiny obyvatel“. V cíli je zmíněn třístupňový model sociálního bydlení, který je vytvořen za účelem postupné integrace osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených do klasického systému na bytovém trhu. Jedná se o aktivní sociální službu obce, která je realizována ve spolupráci Magistrátu města Brna (bytový odbor, sociální odbor) a neziskových organizací zaměřujících se na práci v sociálně vyloučených lokalitách. Dále jsou uvedeny tyto podcíle:

- Zabezpečit bydlení pro specifické skupiny obyvatel ve stávající bytové zástavbě a v rámci nové bytové výstavby.
- Vznik „podporovaného sociálního bytového fondu“ vyčleněním části stávajícího bytového fondu a novou výstavbou.
- Výstavba startovacích bytů pro mladé rodiny.
- Podpora zavedení systému vícestupňového prostupného bydlení.
- Podpora optimalizace využívání bytového fondu města ve spolupráci s ostatními vlastníky bytového fondu.

4.2. Politika zaměstnanosti

Na webových stránkách města se dovídáme informace k veřejné službě. Do současné doby (u informace není uvedeno datum zveřejnění) veřejnou službu v městě Brně zřídil Magistrát města Brna a 12 ÚMČ z celkového počtu 24 ÚMČ, které vyplácejí dávky hmotné nouze. Obecně platí, že výkon veřejné služby pro zájemce zařizuje úřad, který zájemci vyplácí dávky hmotné nouze. Veřejnou službu zřídili: Magistrát města Brna, ÚMČ Brno-střed, ÚMČ Brno-sever, ÚMČ Brno-Královo Pole, ÚMČ Brno-Černovice, ÚMČ Brno-Jih, ÚMČ Brno-Nový Lískovec, ÚMČ Brno-Kohoutovice, ÚMČ Brno-Bystrc, ÚMČ Brno-Řečkovice, ÚMČ Brno-Vinohrady, ÚMČ Brno-Slatina, ÚMČ Brno-Medlánky. V Brně se také aktivně využívá možnosti veřejně prospěšných prací.

4.3. Vzdělávací politika

Děti z lokality Cejl většinou navštěvují ZŠ nám. 28. října (s odloučeným pracovištěm na ul. Staré), jejímž zřizovatelem je MČ Brno-Střed nebo ZŠ Merhautova (s odloučeným pracovištěm na ul. Vranovské) - zřizovatelem je MČ Brno-Sever. V minulosti došlo ke sloučení základních škol (ZŠ nám. 28. Října se ZŠ Stará; ZŠ Merhautova se ZŠ Vranovská). Účelem sloučení mělo být zamezení segregace romských žáků, nicméně sloučení škol se minulo účinkem. Na obou školách působilo v roce 2008 pět asistentů pedagoga.

V Brně je realizován projekt „Síť otevřených brněnských škol“. Rada města Brna schválila finanční podporu projektu ve výši 1,5 mil Kč pro rok 2011 pro 16 základních škol. Jedná se o pomoc školám při rozvíjení doplňkových služeb v oblasti celoživotního učení, společného trávení volného času celých rodin, rozvoje dobrovolné činnosti rodičů ve prospěch školy, podpory výchovy ke zdravému životnímu stylu a zlepšování klimatu na škole. Cílem předloženého projektu je naplnění závěrů vztahujících se k základnímu vzdělávání – otevřené školy, jako centra vzdělanosti. Koncepční záměr otevřené školy vychází z požadavků rodičovské veřejnosti na soustředění kvalitních zájmových aktivit pro děti co nejbližší místu plnění povinné školní docházky a respektuje rozšíření a zpřístupnění vzdělávací nabídky široké veřejnosti v kontextu požadavků celoživotního vzdělávání. Projekt probíhá na těchto školách: Antonínská 3, Bosonožské nám. 44, Gajdošova 3, Horácké nám. 13, Horníkova 1, Jihomoravské nám. 2, Kotlářská 4, Křenová 21, Merhautova 37, nám. 28. října 22, Pavlovská 16, Vedlejší 10, Zemědělská 29, Plovdivská 8, Pastviny 70 a ZŠ a MŠ Pramínek, o. p. s.

4.4. Sociální politika, podpora sociálních a návazných služeb

Městská část Brno - Sever zřídilo příspěvkovou organizaci Drom, romské středisko je příspěvkovou organizací, která sídlí na ulici Bratislavská 41. Historie vzniku střediska sahá přibližně do roku 1989. Posláním střediska je zmírňovat rizika sociálního vyloučení, napomáhat zlepšení životní situace osob ohrožených sociálním vyloučením, podporovat jejich společenskou integraci. Mezi hlavní činnosti Dromu patří sociálně-právní poradenství a pomoc v obtížných životních situacích, vzdělávací, motivačně-stimulační a preventivní programy, organizování volnočasových, kulturních a sportovních aktivit. Středisko má registrovány dvě sociální služby - Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež a Terénní programy (např. terénní sociální práce, romská policejní asistence).

V rámci Policejní asistence v terénu působí dvě romské policejní asistentky pod vedením koordinátorky, jejichž úkolem je zejména monitorování lokalit (vytipovaná „riziková místa a oblasti“), vyhledávání a kontaktování klientů. Tento monitoring a kontaktování provádějí policejní asistentky buď samostatně, nebo v rámci společných pochůzek se zástupci Policie ČR. Policejní asistentky pak poskytují řadu dalších služeb (zprostředkování kontaktu aktérům trestné činnosti s úřady, Policií ČR, doprovod k výsledkům, spolupráce se školami, s terénními pracovníky atd.). Podmínkou pro kvalitní poskytování této služby je pravidelný kontakt a spolupráce s Policií ČR. Veškeré aktivity v rámci služby policejní asistence by měly směřovat k navozování důvěry klientů v práci policie, k odbourávání stereotypů, předsudků i k propagaci služby policejní asistence zejména v rámci komunit. (VeryVision, 2008)

Město Brno bude partnerem projektu „Komplexní sociální práce v sociálně vyloučených lokalitách“, jehož nositelem je DROM, romské středisko, příspěvková organizace zřízená městskou částí Brno-sever. Odborným garantem projektu za statutární město Brno je Odbor sociální péče MMB. Projekt je zaměřen na podporu a rozvoj terénní práce s problémovou romskou skupinou obyvatel prostřednictvím odborného sociálního poradenství, poskytování dluhového poradenství, poradenství pro rodiny s dětmi a realizací programu prevence kriminality. Součástí projektu bude také vzdělávání pracovníků poskytujících sociální služby. Projekt má časovou i obsahovou návaznost na Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro roky 2010–2013. (TZ MMB 16. prosinec 2010)

V říjnu 2010 se pod záštitou primátora města Brna Romana Onderky konala v Brně Jihomoravská konference k problematice boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Cílem konference bylo popsat problémy, životní situace a nežádoucí společenské jevy, které vedou k „propadu“ občanů do chudoby. Dále také navržení konkrétních opatření k předcházení nebo odstranění těchto problémů a negativních jevů.

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2010 – 2013 obsahuje priority v několika oblastech: systémové priority; senioři; děti, mládež a rodiny; osoby s duševním onemocněním; osoby s mentálním postižením; osoby se zdravotním postižením; osoby ohrožené sociálním vyloučením a Romové a cizinci ohrožení sociálním vyloučením. Nyní se budeme blíže věnovat posledním dvěma pracovním skupinám.

Pracovní skupina „**Osoby ohrožené sociálním vyloučením**“ v rámci 2. procesu komunitního plánování navázala na skupinu „Společensky nepřizpůsobení“, která pracovala na přípravě 1. Komunitního plánu. Nabízíme přehled priorit a opatření této pracovní skupiny.

Priorita 1	Podpora informovanosti a preventivních programů v různých oblastech sociálního vyloučení Opatření 1.1. Zlepšení informovanosti a povědomí veřejnosti o problematice soc.vyloučení formou tzv. Brněnských dnů sociální soudržnosti Opatření 1.2. Nabídka vzdělávání o potřebě specifického přístupu k různým skupinám lidí ohrožených sociálním vyloučením pro sociální pracovníky na jednotlivých úřadech a úředníky veřejné správy, přicházející do kontaktu s těmito osobami Opatření 1.3. Rozšíření služby dluhového poradenství v Brně Opatření 1.4. Podpora preventivních programů Opatření 1.5. Rozšíření terénní práce zaměřené na lidi bez přístřeší
Priorita 2	Zmírňování vyloučení v rámci soc. služeb formou propojení nabídky služeb poskytovatelů napříč cílovými skupinami (lidé bez domova, lidé závislí) Opatření 2.1. Aktivní spolupráce mezi organizacemi formou terénní práce, vzájemného proškolení zaměstnanců a příkladů dobré praxe Opatření 2.2. Zavádění individuální případové práce s klienty napříč sociálními službami (pilotní projekt) Opatření 2.3. Zajištění přístupu cílové skupiny k bezplatnému internetu s asistencí
Priorita 3	Podpora pobytových služeb Opatření 3.1. Zavedení informačního systému softwarového předávání informací o klientech azylových zařízení pro muže a ženy mezi sociálními kurátory MMB a organizačními složkami CSS v rámci programu NPV Opatření 3.2. Pilotní projekt střediska sociálně integračního bydlení v návaznosti na systémovou prioritu E Opatření 3.3. Postupná realizace projektu „Městské středisko krizové sociální pomoci pro osoby v extrémní soc. tísní“ (bytový dům na ulici Masná 134/3b) Opatření 3.4. Postupná realizace projektu „Rozšíření ubytovací kapacity pro osoby společensky nepřízpůsobené v podkroví Azylového domu Křenová“ (Křenová 20) Opatření 3.5. Rozšíření kapacity denního centra a azylového domu a rozšíření o novou službu nízkoprahového ubytování
Priorita 4	Podpora služeb pro závislé klienty (alkohol, nelegální drogy, gambling) Opatření 4.1. Rozvoj skupinové práce Opatření 4.2. Intenzivní adrešná postpenitenciární péče o klienty s drogovým problémem Opatření 4.3. Podpora a rozvoj kvality sociálních služeb navýšením personální kapacity poskytovatelů Opatření 4.4. Zřízení AT ambulance a minimální sítě služeb prevence, léčby a doléčování pro uživatele závislé na legálních drogách
Priorita 5	Podpora zaměstnatelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením Opatření 5.1. Zvyšování ochoty a motivace firem přijímat sociálně znevýhodněné osoby do zaměstnání a podpora klientům při hledání/zprostředkování tzv. tréninkových zaměstnání

Zdroj: Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2010 – 2013

Pracovní skupina **Romové a cizinci ohrožení sociálním vyloučením** se zabývá dvěma skupinami obyvatel, které jsou naprosto odlišné. Komunitní plánování pro tyto dvě cílové skupiny proto probíhala odděleně. Opět nabízíme přehled priorit a opatření.

Priorita 1	Efektivní a profesionální poskytování sociální služby terénní programy (terénní sociální práce, policejní asistence, zdravotně-sociální práce) v sociálně vyloučených lokalitách a pro obyvatele ohrožené sociálním vyloučením Opatření 1.1. Stabilní zajištění minimálního počtu TSP a možného rozvoje pro plynulé poskytování terénních sociálních služeb v oblastech prevence sociálního vyloučení, se zaměřením na problematiku zadluženosti, bydlení a nezaměstnanosti Opatření 1.2. Stabilní zajištění minimálního počtu PA pro plynulé poskytování terénních sociálních služeb v oblastech prevence sociálního vyloučení, se zaměřením na problematiku sociálně-patologických jevů Opatření 1.3. Stabilní zajištění minimálního počtu ZSP pro plynulé poskytování terénních sociálních služeb v oblastech prevence sociálního vyloučení, se zaměřením na oblast zdraví a hygieny
Priorita 2	Optimalizace sítě odborných poradenských služeb a návazných fakultativních služeb Opatření 2.1. Stabilní zajištění minimálního počtu OSP pro poskytování poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením Opatření 2.2. Poskytování návazných fakultativních služeb zaměřených na poradenství a asistenci pro dlouhodobě nezaměstnané a ohrožené ztrátou zaměstnání Opatření 2.3. Bezplatné poradenství v oblasti diskriminace, poskytování antidiskriminační péče a vedení osvětových programů
Priorita 3	Zachování a rozvoj sítě nízkoprahových zařízení pro děti a mládež a aktivizačních center v sociálně vyloučených lokalitách Opatření 3.1. Zajištění nárůstu TSPP pro plynulé poskytování terénních sociálně pedagogických služeb zaměřených na děti a mládež ohrožené sociálním vyloučením Opatření 3.2. Rozvoj služeb pro předškolní děti Opatření 3.3. Realizace komplexní pracovní výchovné činnosti prostřednictvím NZDM a fakultativních služeb s cílem zvýšit vzdělanostní úroveň mladé generace Opatření 3.4. Vznik nových NZDM v sociálně vyloučených lokalitách, kde nejsou službou pokryty Opatření 3.5. Zprovoznění „plácků“, tj. preventivních a rozvíjejících venkovních prostor pro aktivity dětí a mládeže, v návaznosti na síť NZDM v sociálně vyloučených lokalitách
Priorita 4	Zavedení intenzivních sociálních služeb v souvislosti s prostupným třístupňovým modelem sociálního bydlení ve městě Brně Opatření 4.1. Nastavení systému a následná realizace poskytování návazných sociálních služeb v objektech zařazených do projektů IPRM pro IOP Opatření 4.2. Vytvoření koncepce sociálního bydlení města Brna s cílem komplexního přístupu ke všem potřebným obyvatelům, který ve strategických dokumentech zohledňuje nutnost postupného rozpouštění sociálně vyloučených lokalit
Priorita 5	Tvorba a realizace koncepcí zaměřených na rozvoj kvality a posílení dopadů poskytovaných sociálních a návazných fakultativních služeb Opatření 5.1. Vybudování Centra integračních služeb (CIS) Opatření 5.2. Tvorba koncepcí využívajících dostupné nástroje sociálního začleňování a aktivní politiky zaměstnanosti a příprava dalších inovativních metod práce a systémových podnětů napomáhajících snižování sociálního vyloučení.
Priorita 6	Rozšíření sociálního poradenství pro cizince a azylanty Opatření 6.1. Rozšíření odborného sociálního poradenství pro cizince

Zdroj: Komunitní plán sociálních služeb města Brna pro období 2010 – 2013

4.5. Bezpečnostní politika

Město Brno využilo možnosti regulovat na svém území počet a místo výskytu provozu videoloterijních automatů. Z rozhodnutí Ústavního soudu vyplývá, že Ministerstvo financí ČR musí v každém jednotlivém případě prověřovat, zda lze zařízení na konkrétním místě povolit, a pokud se podmínky změní, musí takové povolení zrušit. Magistrát města Brna již podal v několika desítkách případů návrh na přezkoumání povolení k provozování loterijních terminálů a v této praxi bude ve spolupráci s městskými částmi pokračovat.

Brno vyhrálo Cenu bezpečnosti ve městě (Urban Security Award 2011) za projekt Bezpečná lokalita – bezpečné bydlení. Ceny byly udělovány ve třech kategoriích – politika, projekt, výzkum. Město Brno soutěžilo v kategorii Projekt. Projekt města Brna Bezpečná lokalita – bezpečné bydlení se už třetím rokem realizuje v MČ Nový Lískovec v objektu Koniklecová 5. Zde má OSP MMB 3 poschodí pro dočasný pobyt matek s dětmi a nad tím je řada poschodí (celkem asi 500 obyvatel), kam „odkládají“ MČ své problémové nájemníky. V domě je umístěno nízkoprahové zařízení, které je rovněž podporováno v Městském programu prevence kriminality. Dodavatelem projektu je Městská policie Brno, v týmu realizátorů jsou zúčastněni pracovníci Koordinačního centra prevence, Hasičského záchranného sboru Jm. kraje, Policie ČR, střediska Probační a mediační služby ČR Brno, městské části, spolupracují dobrovolníci z DROMu – romského střediska a z lískovecké pobočky DDM – Lužánky. Výjimečnost projektu spočívá ve využití inovativních technologií z oblasti situační prevence (přístupový systém, recepce, kamerový systém, protipožární systém) a zároveň reaguje na skutečné potřeby obyvatel – to je oblast sociální prevence. Sem patří provoz nízkoprahového zařízení, organizování volnočasových aktivit, činnost terénních sociálních asistentů, systematická konzultační a výchovná činnost pochůzkářky z revíru a strážníků z odboru prevence MP. (TZ, MMB květen 2011)

Město má zpracovanou **Strategii protidrogové politiky města Brna na období 2011 - 2014**. Nabízíme přehled hlavních priorit a dlouhodobých cílů. Za pozornost stojí zejména jeden z cílů: Programy indikované primární prevence pro ohrožené skupiny dětí a mládeže se zaměřením na specifika romské minority.

Při tvorbě Strategie čerpalo město z výzkumu, který se zabýval užíváním návykových látek mezi mládeží v sociálně vyloučených lokalitách, jehož realizátorem byla v roce 2009 sociální firma SocioFactor s.r.o. a zadavatelem Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách.

Oblasti protidrogové politiky	Priorita	Cíl	Gestor
Primární prevence	<i>Děti a mládež</i>	<i>Programy specifické primární prevence.</i> <i>Programy indikované primární prevence pro ohrožené skupiny dětí a mládeže se zaměřením na specifika romské minority.</i>	<i>Subjekty financované z rozpočtu města Brna.</i>
Léčba <i>(sekundární prevence a resocializace/reintegrace (terciární prevence))</i>	<i>Děti a mládež</i>	<i>Specializovaná ambulance.</i> <i>Dětský detox.</i> <i>Střednědobá léčba.</i> <i>Resocializace/reintegrace.</i> <i>Rodinná terapie.</i>	<i>Subjekty financované z rozpočtu města Brna a související rezorty.</i>
Snížování dostupnosti drog	<i>Dospělá populace se zvláštním zřetelem na děti a mládež</i>	<i>Vyvážená represe a prevence.</i>	<i>Policie ČR</i> <i>Městská policie Brno</i>
Finanční zdroje	<i>Finance ze schváleného rozpočtu města Brna na protidrogovou politiku města.</i>	<i>Udržení stabilizovaného finančního zdroje ze schváleného rozpočtu města Brna na protidrogovou politiku města Brna na období 2011 – 2014.</i>	<i>město Brno</i> <i>protidrogový koordinátor</i>
Síť zařízení ve městě Brně	<i>Vybudovaná funkční síť zařízení poskytující komplexní služby klientům/pacientům v oblasti primární, sekundární, terciární prevence a v oblasti následné péče.</i>	<i>Finanční podpora vybudované funkční sítě zařízení ve městě Brně, která poskytuje primární, sekundární, terciární prevenci a následnou péči dle finančních možností města Brna.</i>	<i>protidrogový koordinátor</i>

Zdroj: Strategie protidrogové politiky města Brna na období 2011 – 2014

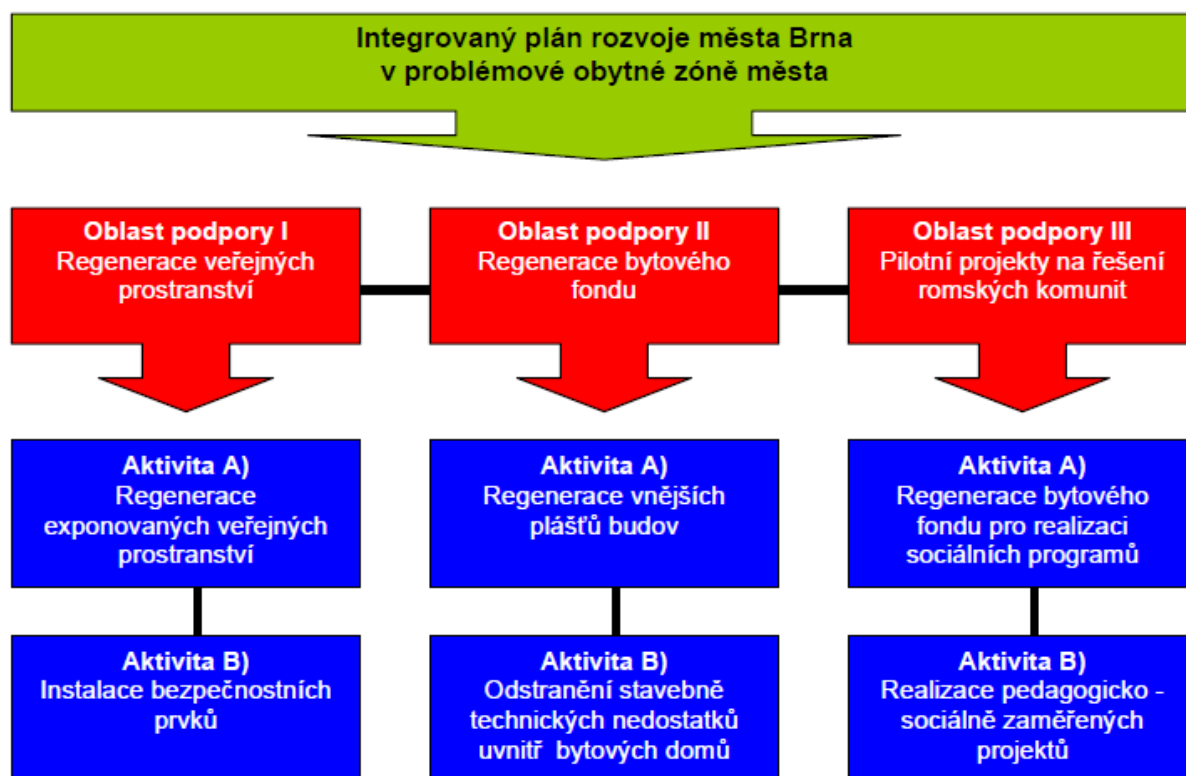
Koncepce prevence kriminality ve městě Brně, která byla schválena na léta 2008 – 2012 (Městský program prevence kriminality v Brně), si klade tyto krátkodobé cíle:

1. Podpora těch dílčích projektů, které se v oblasti sekundární sociální prevence zabývají rizikovými skupinami dětí a mládeže bez ohledu na barvu pleti (oblast nízkoprahových klubů, streetwork, smysluplné využívání volného času atp.).
2. Podpora dílčích projektů NNO, církevních organizací, romských a proromských organizací, které směřují k eliminaci sociálně patologických jevů v romském etniku.
3. Podpora projektů z oblasti situační prevence, které směřují ke znesnadnění páchaní trestné činnosti majetkové (kapesní krádeže, krádeže předmětů z vozidel, krádeže jízdních kol atd.).
4. Podpora projektů Městské policie Brno typu „Senior akademie“, podpora projektů Bílého kruhu bezpečí a podpora projektů těch NNO, které poskytují služby lidem v krizových situacích, obětem domácího násilí, obětem obchodu s lidmi za účelem sexuálního zneužívání, prostituujícím atp.
5. Podpora projektů na zabezpečení činnosti informačních místností Policie ČR a Městské policie včetně autobusu MOBIDIK a jeho provozuschopnosti či náhrady novým mobilním pracovištěm prevence kriminality Městské policie Brno.
6. Podpora dílčích projektů Preventivně informační skupiny Policie ČR a Odboru prevence kriminality Městské policie Brno, které jsou zaměřeny na rizikové skupiny dětí a mládeže a na zvyšování právního vědomí, ale i právní odpovědnosti dětí a mládeže.
7. Podpora projektů těch městských částí, které se snaží eliminovat vandalismus, sprejství a podobnou činnost tzv. závadové mládeže např. estetizací prostředí (vybavování hřišť nerozbitnými herními prvky), budováním nízkoprahových kluboven (vnitřní vybavení), nebo pořádáním společných akcí s NNO, které se rizikovými skupinami dětí a mládeže zabývají.

4.6. Integrovaný plán rozvoje města

Integrovaný plán rozvoje statutárního města Brna v problémové obytné zóně města pro programovací období 2007-2013 se zabývá lokalitou označenou jako Zábrdovice I. Tato lokalita je vymezena ulicemi (nebo částmi ulic) Stará, Francouzská, Hvězdová, Přadlácká, Spolková, Cejl, Soudní, Körnerova a Bratislavská. Jedná se o oblast, která se nachází v blízkosti centra města, na území městských částí Brno – Střed a Brno – Sever.

Ve vybrané obytné zóně se nachází celkem 157 domů, z toho 129 bytových a 28 nebytových. Z celkového počtu 157 domů se 89 nachází v městské části Brno-střed a 68 v městské části Brno-Sever. Ve vlastnictví statutárního města Brna je 57 domů, z nichž 26 spravuje MČ Brno-Sever a 25 MČ Brno-Střed.

Zdroj: IPRM Brno

Oblast podpory 1 – Regenerace veřejných prostranství

Cílem oblasti podpory je formou investic do městské infrastruktury zefektivnit využití veřejných prostranství a bezpečnost v předmětné lokalitě. Nositelem projektů a zároveň žadatelem o dotace na realizaci konkrétních individuálních projektů v rámci této oblasti podpory bude pouze statutární město Brno, které je vlastníkem většiny veřejných prostranství v lokalitě a regenerace bude probíhat dle celkové ucelené koncepce. Projekty směřované do tohoto opatření budou usilovat o získání dotace v rámci Integrovaného operačního programu, konkrétně z oblasti podpory 5.2 Zlepšení prostředí v problémových sídlištích.

Aktivity:

- Regenerace exponovaných veřejných prostranství,
- Instalace bezpečnostních prvků (instalace bezpečnostního kamerového systému, speciální osvětlení vnitrobloků apod.).

Oblast podpory 2 – Regenerace bytového fondu

Aktivity:

- Regenerace vnějších plášťů budov,

- Odstranění stavebně technických nedostatků uvnitř budov.

Oblast podpory 3 – Pilotní projekty na řešení romských komunit

Cílem oblasti podpory je realizací sociálních programů a pedagogicko-sociálních služeb zamezit sociálnímu vyloučení lokality v rámci městských struktur. Tato oblast bude naplňována projekty, jejichž nositelé a zároveň předkladatelé budou statutární město Brno, nestátní neziskové organizace, ale i podnikatelské subjekty. Cíle této oblasti budou naplňovány jak projekty do IOP, tak do IP.

Aktivity:

- Regenerace bytového fondu pro realizaci sociálních programů (financované z IOP 3 b),
- Realizace pedagogicko - sociálně zaměřených projektů.

V rámci této aktivity budou realizovány projekty zaměřené na řešení problematiky romských komunit. Tyto aktivity budou financovány prostřednictvím sociálně zaměřených intervencí IOP, ROP a OP LZZ. Nositeli projektů v rámci této aktivity mohou být nestátní neziskové organizace, subjekty veřejné správy, ale i podnikatelský sektor v souladu s nastavením příslušných operačních programů. Za klíčové pro harmonické fungování zóny lze označit implementaci projektů financovaných z Evropského sociálního fondu prostřednictvím opatření 3.2 v rámci OP LZZ. Je však nutné, aby tyto aktivity byly součástí komplexního přístupu k řešení problematiky.

Popis aktivit je rozčleněn do působnosti čtyř oborových projektových center.

- Aktivity motivace, stimulace a vzdělávání & prevence (Balíček služeb zaměřený na zvýšení osobní i rodinné motivace, informačního rozhledu, praktických dovedností podporujících funkční gramotnost, informační gramotnost, obecnou vzdělanostní úroveň a schopnosti mladých Romů při úspěšném udržení se v rámci formálního vzdělávacího procesu a posléze i profesního uplatnění.).
- Služby zaměstnanosti a terénní sociální práce (Soubor služeb pro stabilizaci ekonomicko-sociální situace jednotlivých uživatelů a následný rozvoj směřující k plnohodnotnému zapojení do společnosti).
- Aktivity zaměřené na rovné příležitosti (Aktivity projektu zaměřené na aktivní, pozitivní snižování diskriminace. Do aktivit jsou zapojeni uživatelé služeb, instituce i zaměstnavatelé.).

- Aktivita evaluace, rozvoje a PR (Podpůrný, rozvojový a kontrolní soubor aktivit zajistí transparentní vyhodnocování aktivit, zapojí do aktivit projektu místní samosprávu, sociálně vyloučené lokality zapojené v projektu, budou průběžně informovat potenciální uživatele, občany lokalit, odbornou i laickou veřejnost o aktivitách projektu, dopadech, pozitivních příkladech, dále se zabývají implementací příkladů dobré praxe ze zahraničí (na základě dosavadní činnosti partnerství IQRS s institucemi samosprávy MMB, JMK v rámci projektu Equal bude dále rozvíjena mezinárodní spolupráce s partnery, kteří se zabývají stejnou tematikou - Švédsko, Finsko, Španělsko) a napomáhají efektivní logistice celého procesu.).

5. Výsledky evaluace

5.1. Vstupní informace

V rámci pilotních rozhovorů jsme v Brně zjistili, že Agentura zde působila poměrně specifickým způsobem. Lokální partnerství zde vzniklo jako velmi úzké, nebyla zde ambice vytvořit strategický plán, proces plánování byl přiřazen ke skupině PSI (Poradní sbor pro integraci), Agentura působila na celoměstské rovině apod. V tomto směru se působení Agentury v Brně vymyká z běžného agenturního standardu, už jen proto, že zde nebyla zcela aplikována většina hlavních metod Agentury. Dále jsme zjistili, že podpora Agentury z města byla poměrně malá. A vliv Agentury a její statut byl velmi limitovaný – jednak zanikal v podstatně silnějších procesech na úrovni města, ale také Agentura neměla ambici se v procesech prosadit a ovlivňovat je. I přesto všechno jsme použili v Brně standardizovaný postup, který jsme použili ve všech pilotních lokalitách Agentury.

Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách za období 1/2008-6/2009 uvádí, že v Brně vzniklo lokální partnerství ve vazbě na tři významné procesy: PSI, KPSS, IPRM. Vzniklo jako jednovrstvé s příležitostnými hosty a bez pracovních skupin. O dění v lokalitě se ve zprávě dozvídáme minimum, jen to, že v důsledku podstavu nebyla v první polovině roku 2009 lokalita obsazena lokálním konzultantem, od 7. července v lokalitě začíná působit v pořadí druhý lokální konzultant. První konzultant skončil na sklonku roku 2008 a přešel na centrálu.

Zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách v roce 2009 (březen 2010) informuje o dočasném pověření vedoucího oddělení lokálních koncepcí pro působení v místě po prvního půl roku, což limitovalo působení Agentury. Lokální konzultant se účastnil práce Pracovní skupiny pro integraci Rady města Brna (PSI). Činnost lokálního partnerství měla být rozvinuta po zahájení Individuálního projektu ve 2. čtvrtletí roku 2010. V roce 2009 lokální partnerství nezasedalo a strategický plán nevznikal. Aktivity Agentury v Brně vycházely z činnosti a usnesení PSI.

V reakci na prioritu PSI Omezení zneužívání návykových látek a hazardu mezi obyvateli brněnských sociálně vyloučených lokalit realizovala Agentura zpracování Metodiky výzkumu užívání návykových látek mezi mládeží v sociálně vyloučených lokalitách a její pilotní ověření.

Výroční zpráva o činnosti Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách 2010 (březen 2011) uvádí, že v letech 2009 a 2010 působila Agentura pro sociální začleňování v romských lokalitách v Brně ve velmi omezené míře. Pozice lokálního konzultanta byla plně obsazena až k 1. 5. 2010. O dění od července 2009 do května 2010 zpráva neinformuje.

Během působení konzultantky v roce 2010 bylo zajištěno oslovení partnerů, kteří se dříve podíleli na činnosti Lokálního partnerství Brno, zmapování dosavadní situace a vytipování oblastí, v nichž by Agentura mohla být přínosem. Z počátku se všichni partneři k novému začátku působení Agentury stavěli skepticky. Původní lokální partnerství bylo zrušeno a zájem se zaměřil na fungování Pracovní skupiny pro integraci (PSI). Projektové poradenství tvoří základ práce Agentury v Brně. Důvodem je rozdílnost poskytovatelů sociálních služeb – i přes silné subjekty, které poskytují velké množství služeb, zde působí i subjekty menší, které vykrývají zbylé oblasti. Na úrovni města lokální konzultantka spolupracuje s oddělením rozvoje a spolupráce a oddělením implementace evropských fondů jako konzultant projektových záměrů a zároveň jako konzultant systémových opatření směřujících k naplnění cílů města v oblasti sociálního začleňování – například návrh nových sociálních služeb, výstavba domů, poradenství při provázání sociálních služeb, IPRM. Na úrovni NNO lokální konzultantka působí výhradně jako projektový konzultant a to zejména pro organizace, které tento servis považují za potřebný.

Pod vedením Agentury byla organizována pouze jedna schůzka PSI, která měla poukázat na přínos dobrých praxí v ostatních lokalitách (15. 7. 2010). Lokální partnerství není ustaveno. Agentura jedná na úrovni města, působí v Řídícím výboru Integrovaného plánu rozvoje města pro IOP, upozorňuje na možná rizika a hrozby vyskytující se v lokalitě. Spolupracuje s OSP (oddělení spolupráce a rozvoje) a OIEF (oddělení implementace evropských fondů).

Velkým problémem v Brně zůstává minimální spolupráce Magistrátu města Brna a městských částí. Velkým problémem je také postavení města Brna jako druhého největšího města ČR – politicky jsou zde jednání těžší, zdlouhavější, jasná rozhodnutí ve většině případů nejsou stanovena.

Rozhodnutím Monitorovacího výboru z února 2011 bylo ukončení činnosti Agentury do 30. 6. 2011 – na den přesně po třech letech od prvního zasedání lokálního partnerství.

Časový snímek působení Agentury

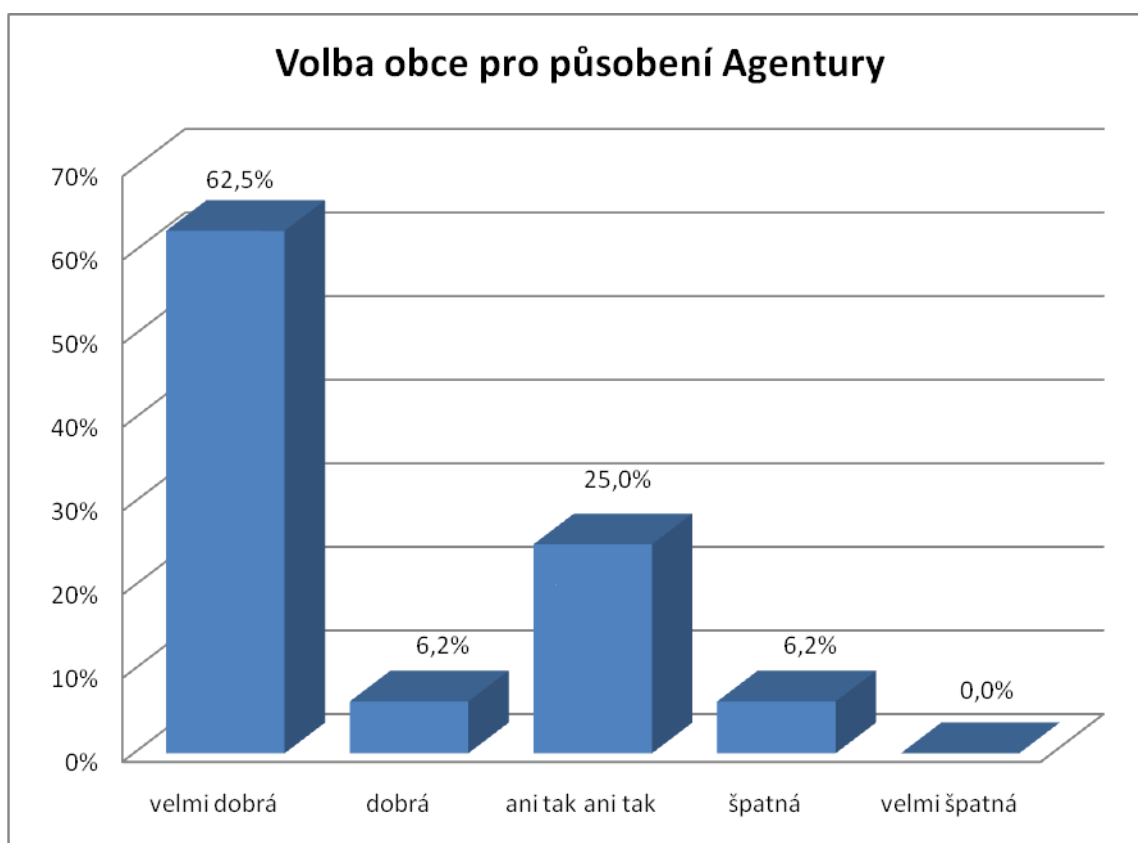
Agentura začala v lokalitě působit od června 2008, kdy bylo založeno lokální partnerství. V roce 2008 jsou zpracovány dvě výzkumné studie: Dlouhodobý monitoring romských komunit v moravských lokalitách (FSS MU Brno) a Identifikace sociálně vyloučených lokalit a zpracování jejich mapy ve městě Brně (VeryVision). Od ledna 2009 do dubna 2010 je působení lokálního konzultanta omezeno. Od července 2009 v lokalitě začíná působit v pořadí druhý lokální konzultant, neexistuje žádná písemná stopa po jeho působení. V roce 2009 je zpracována Metodika výzkumu užívání návykových látek mezi mládeží v sociálně vyloučených lokalitách a její pilotní ověření (SocioFactor). Od května 2010 začíná působit

v lokalitě v pořadí třetí lokální konzultantka. Je poskytováno projektové poradenství. Dne 30. června Agentura v lokalitě končí.

5.2. Počátky intervence do lokality

Důležité je, jakým způsobem se Agentura v obci uvedla a etablovala. Dále také okolnost, zdali byla v obci chtěná a žádaná.

Samotný **výběr obce pro spolupráci s Agenturou** považují místní aktéři za velmi dobrou volbu. Za velmi dobrou volbu ji pokládají více než tři pětiny dotázaných (62,5%) a za dobrou volbu méně než desetina aktérů (6,2%). Neutrální postoj k rozhodnutí obce pro spolupráci zaujímá čtvrtina dotázaných (25%). Za špatnou volbu ji pokládá téměř desetina dotázaných (6,2%). Celkově jsou tedy s výběrem obce pro spolupráci s Agenturou spokojeny více než dvě třetiny aktérů (68,7%).

Proč je Brno pokládáno za dobré místo pro působení Agentury? Především protože „pomohla hodně věcí rozhábat, nastartovaly se postupy, které by se bez Agentury

neodpíchny“, přenesly se sem „dobré zkušenosti, poradenství“. Samotné Brno je „velké město, romská komunita čítá několik tisíc lidí a proto je důležité, aby se vládní agentura těmito lokalitami zabývala“. V Brně žije „podle neoficiálních údajů 15 - 20 tisíc Romů, většina z nich žije v sociálně vyloučených lokalitách, v nichž se potýkají s průvodními jevy, jako je téměř 100% nezaměstnanost, patologické projevy“. Důraz na rozsáhlost lokalit je nejvýraznějším argumentem pro působení Agentury ve městě. To ale není jednoduché.

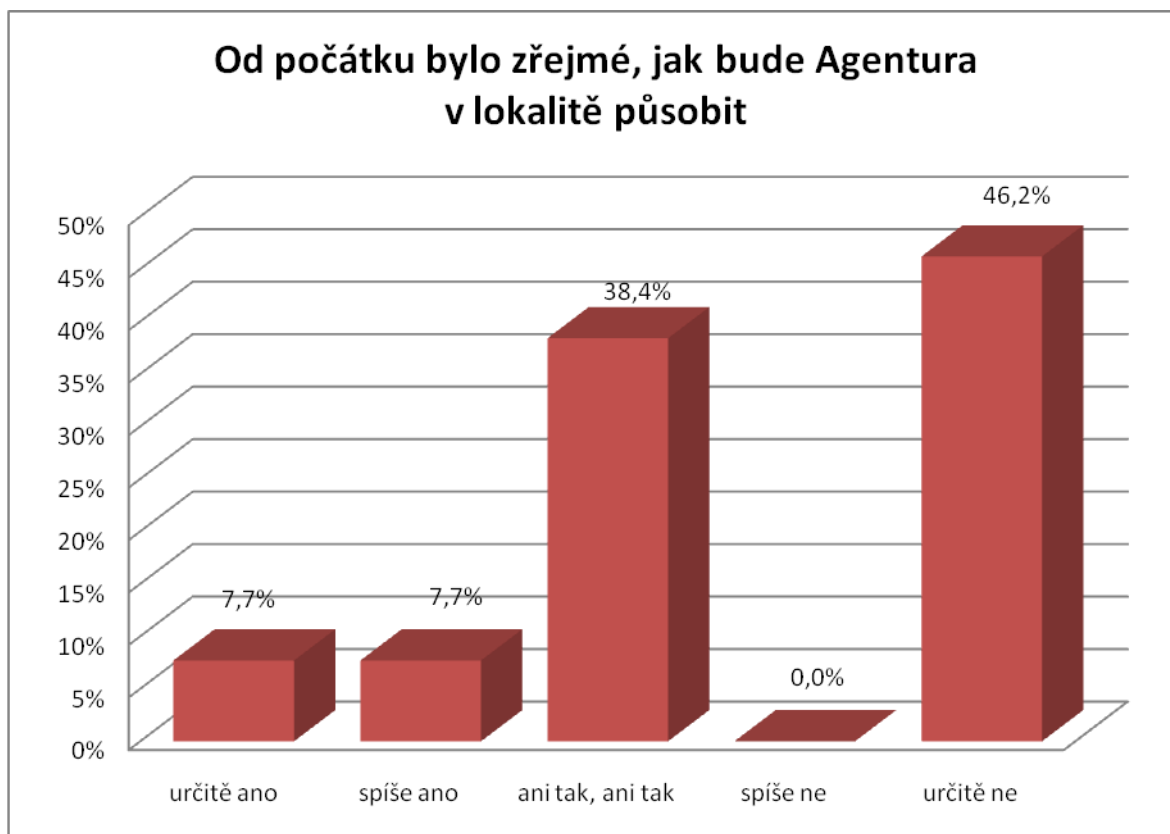
Agentura poskytovala potřebné „aktuální informace o výzvách, o projednávaných změnách, předávala zkušenosti z jiných měst“. Agentura se ve složitém prostoru snažila mediovat „věci, se kterými byly problémy - propojení neziskového sektoru a městské struktury“. „Propojila komunikaci neziskovek a města, uvolnila vztahy.“

Na jednu stranu působí ve městě „poměrně hodně silných organizací, které měly spolupráce a sítě rozjednané a přínos tedy nebyl“, na druhou stranu i tak „zůstává mnoho oblastí, ve kterých může Agentura přispět“. Ale hledání optimální pozice je složité, je zde mnoho lidí, na kterých je závislá a musí je respektovat. Ve městě navíc existovaly procesy, které fungovaly dávno před vznikem Agentury.

*U **začátků působení** nebyli přítomni všichni námi oslovení aktéři. Ti, kteří na počátky vzpomínají, se dělí do dvou skupin. První popisuje začátek věcně. „Ukázalo se, že bude zastřešovat aktivity sociálního začleňování.“ „Dostali jsme informace, které jsme potřebovali při přípravě projektů, a nastala spolupráce.“*

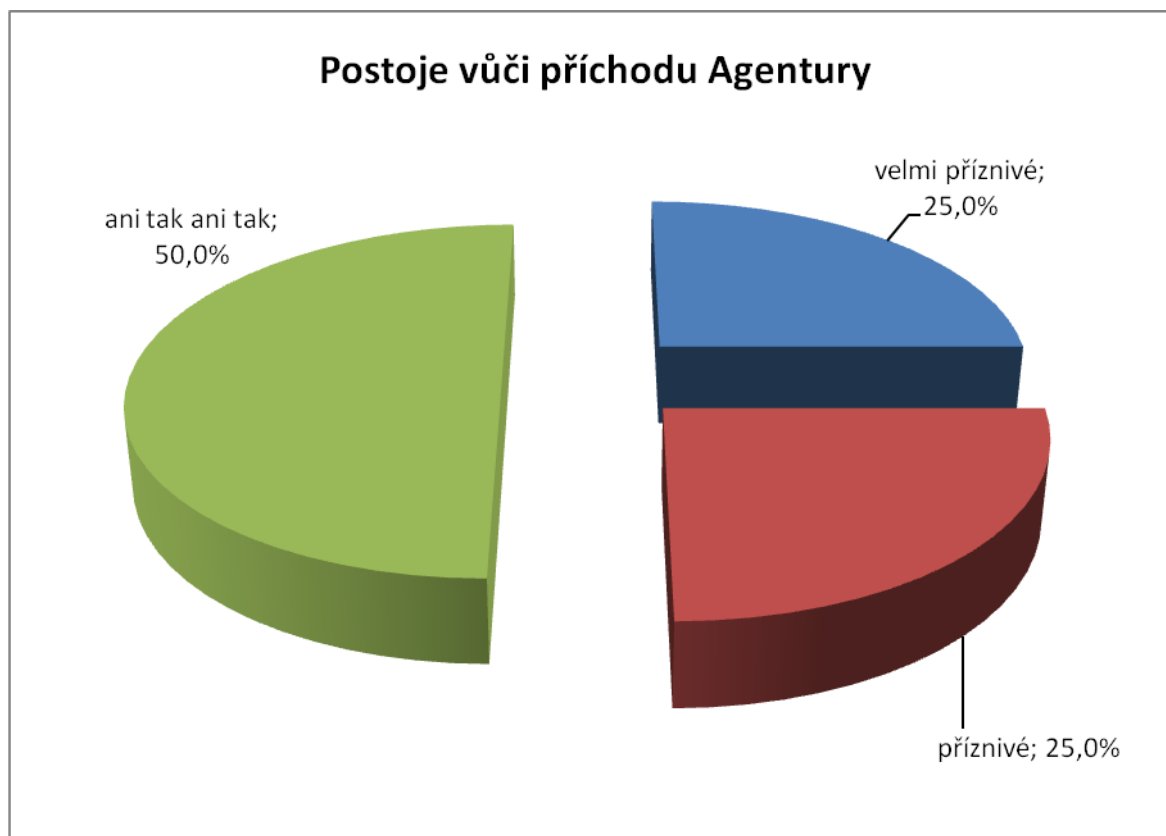
Pro mnohé byl ale začátek „neuchopitelný, byla to nová věc, nevědělo se, jakou roli bude agentura hrát.“ Nebyly navázány vztahy se samosprávou. „Nebyly jasné cíle, kompetence, ani personální obsazení nebylo silné, nebylo to koordinované.“ Začátky byly velmi rozpačité.

*Jak vidíme z dalších údajů, Agentura měla potíže jasně aktérům v Brně sdělit, **jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat**. Určitě nebylo zřejmé její působení téměř polovině aktérů (46,2%). Neutrální stanovisko zaujaly téměř dvě pětiny dotázaných (38,4%). Naopak spíše srozumitelné bylo působení pro méně než desetinu dotázaných (7,7%) a určitě bylo srozumitelné rovněž méně než desetině aktérů (7,7%).*

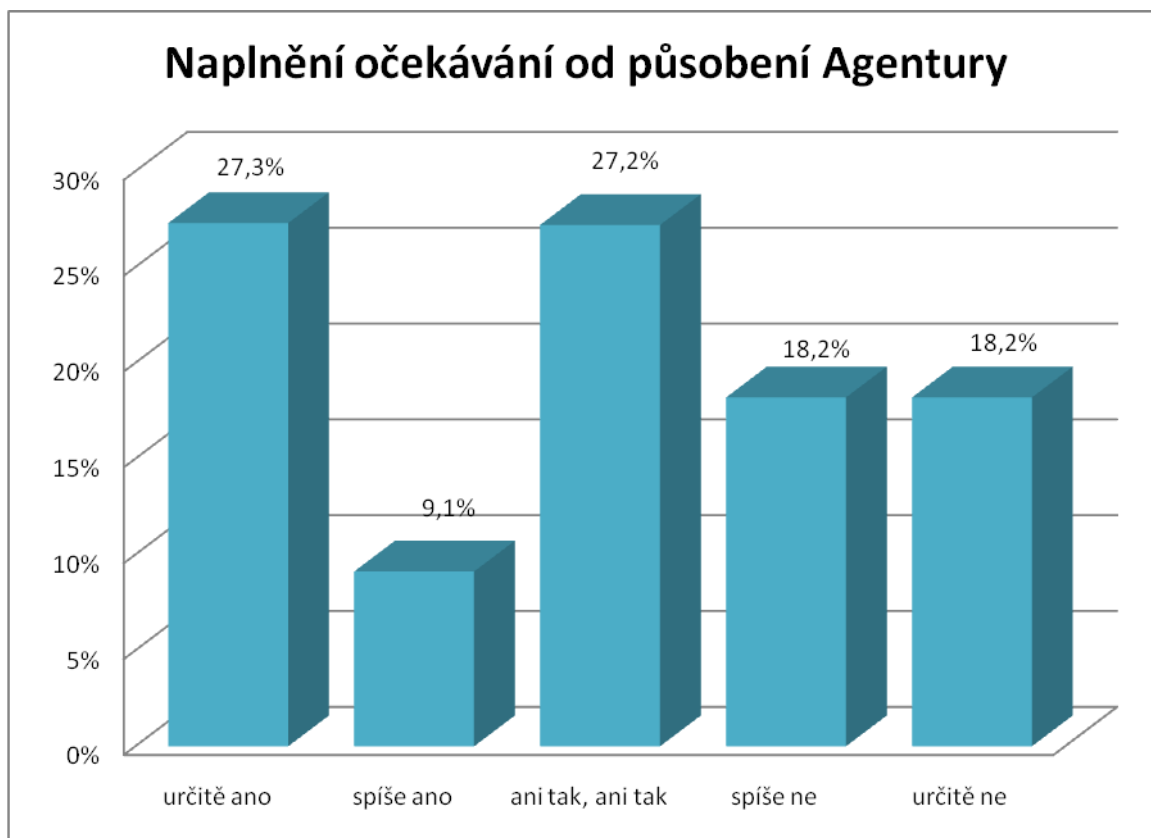
Celková **atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury** nebyl na začátku nikterak špatná. „Bylo to těsně po volbách, náměstek primátora atd. byli noví, takže to byla dobrá startovací čára.“ Nebyly zde žádné evidentní překážky, panovala zde spíše názorová neutralita. „Město nepředpokládalo, že se Agentura tak aktivně zapojí.“ Ze začátku „nic moc, potom se to začalo uvolňovat a město začalo spolupracovat“. Atmosféra se vyznačovala očekáváním, nejasnými představami, „nikdo moc nevěděl, co se od toho má čekat“. Někteří brali Agenturu pozitivně, jiní nepozorovali „žádnou specifickou atmosféru.“ Jakmile v místě začala Agentura působit, postupně se začaly názory na ní utvářet a atmosféra „houstnout“.

Analýza dat vypovídá o tom, že **postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury** byly poměrně příznivé. Za velmi příznivé označila postoje obce vůči příchodu Agentury čtvrtina dotázaných (25%) a za příznivé rovněž čtvrtina dotázaných (25%). Nepříznivé postoje nezaujímal obce vůči příchodu Agentury vůbec. A polovina dotázaných postoj obce označila jako neutrální (50%). Celkově tedy nalézáme příznivé postoje obce vůči příchodu Agentury u poloviny aktérů (50%), což znamená, že Agentura neměla nijak špatnou výchozí pozici, naopak.

Aktéři měli řadu **očekáváníí**. Jedno z nich bylo v Brně opakovaně slyšet i například na pracovních setkáních PSI. Agentura měla být nápomocna „v prosazení návrhů“ a to směrem na úroveň státu. Měla pomoci s podporou evropských fondů. Někdo zase čekal „zlepšení koordinace a propojení veřejného a neziskového sektoru v práci s komunitou, koordinaci činností“. Mělo dojít k „navázání komunikace a spolupráce na řešení problémů, ale spíše hledají viníka, než že by řešili, jak z toho ven“. Agentura měla být vybavena smyslem pro „otevírání systémových témat“. „Moje očekáváníí byla zejména ta, že Agentura bude problémy vyloučených lokalit řešit komplexně, ze systémového hlediska s tím, že se bude snažit prosazovat reformy na celostátní úrovni.“ Měla v místě síťovat, v počátku ale v tomto směru nebyla aktivní. Rovněž měla pomoci „v komunikaci s místními zastupiteli, že bude prostředníkem komunikace“.

A do jaké míry se očekáváníí aktérů naplnila? Očekáváníí se určitě naplnilo u více než čtvrtiny aktérů (27,3%) a spíše naplnilo u další méně než desetiny aktérů (9,1%). Neutrální hodnocení nalézáme u více než čtvrtiny dotázaných (27,2%). Naopak spíše se očekáváníí nenaplnilo u méně než pětiny dotázaných (18,2%) a určitě nenaplnilo u méně než pětiny dotázaných (18,2%). Více než třetina aktérů je v tomto směru spokojena (36,4%) a stejný počet aktérů zase ne (36,4%).

5.3. Dosahování cílů, poslání Agentury a jejich vnímání aktéry

Vzhledem ke zjištěným pestrým očekáváním a velkému projektování všemožných názorů a podnětů do příchozí intervence jsme se rozhodli blíže věnovat také tomu, jak aktéři vnímali cíle a poslání Agentury a jak hodnotili jejich dosahování.

*Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech definuje **hlavní poslání Agentury** následovně: „Agentura je nástrojem Vlády ČR k zajištění podpory obcím v procesu sociálního začleňování. Agentura pro sociální začleňování podporuje obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Agentura podporuje taková opatření, která pomohou samosprávám v procesu sociální integrace obyvatel ohrožených sociálním vyloučením a v rozvoji sociálně vyloučených lokalit v kontextu a zájmu celé obce/města a všech jejích občanů. Posláním Agentury je propojovat subjekty na místní úrovni tak, aby spolupracovaly při sociálním začleňování. Agentura podporuje nadresortní přístup a propojování působení veřejné správy a neziskového sektoru.“*

Zejména se pak jedná o podporu v oblasti:

- v zajištění služeb na podporu vzdělání, podporu zaměstnanosti, sociálních služeb a sociálního bydlení, a zajištění infrastruktury pro tyto služby;
- v čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů, státního rozpočtu, krajských dotačních programů a dalších zdrojů;
- v komunikaci s ústředními orgány státní správy, zejména resorty, které mají sociální začleňování v gesci; z podnětů při práci v lokalitách Agentura formuluje návrhy v oblasti legislativy, dotačních titulů, sociálních politik, apod.

Jak ale **poslání Agentury vnímají samotní aktéři** v lokalitě? V Brně se setkáváme s velmi široce uchopeným vnímáním poslání Agentury. Poslání Agentury spočívá v:

a) Projektové podpoře

Agentura má v lokalitě poskytovat *„pomoc při formulování projektů, pomoc při vytypovávání výzev, které by mohli využít“*. Má jít o *„odborné pracoviště na vládní úrovni, které má pomoci realizovat projekty“*. Posláním je *„koordinace projektů spolufinancovaných z EU, pomoc městům při přípravě a realizaci“*.

b) Šíření informací a odborné pomoci

Agentura má informovat samosprávu a další aktéry, aby o problémech věděli. *„Stačí jim vlastní úsudky, neví jak se problému chopit“*. Předkládá *„návrhy řešení z nezaujatého pohledu, zajišťuje přenos příkladů dobré praxe“*.

c) Síťování aktérů

Agentura má síťovat aktéry, propojit je, *„koordinovat činnosti“*. Má zajistit *„síťování mezi státníma a nestátníma organizacemi, klienty a cílovou skupinou“*. Má *„stmelovat aktivity v lokalitě“*.

d) Mediaci

Agentura má být prostředníkem mezi lokalitou a státem. Má *„podněty z lokalit přetavovat v systémové návrhy na centrální úrovni a prosazovat je. Sbírat funkční metodiky a seznamovat s nimi lokální aktéry.“*

e) Pomoci sociálně vyloučeným

K poslání patří také *„pomáhat sociálně nepřízpůsobivým osobám k jejich lepšímu začlenění do společnosti pomocí při komunikaci s úřady, poskytováním základních informací o fungování státní správy a samosprávy, působením k lepšímu využití volného času (hlavně u mládeže) a působením ke zvyšování vzdělání u mládeže, což by ve svém důsledku mělo vést k eliminaci protispolečenských jevů u této komunity“*. Má *„komunikovat s klienty“*.

f) Pomoci obcím

Posláním je podporovat samosprávu.

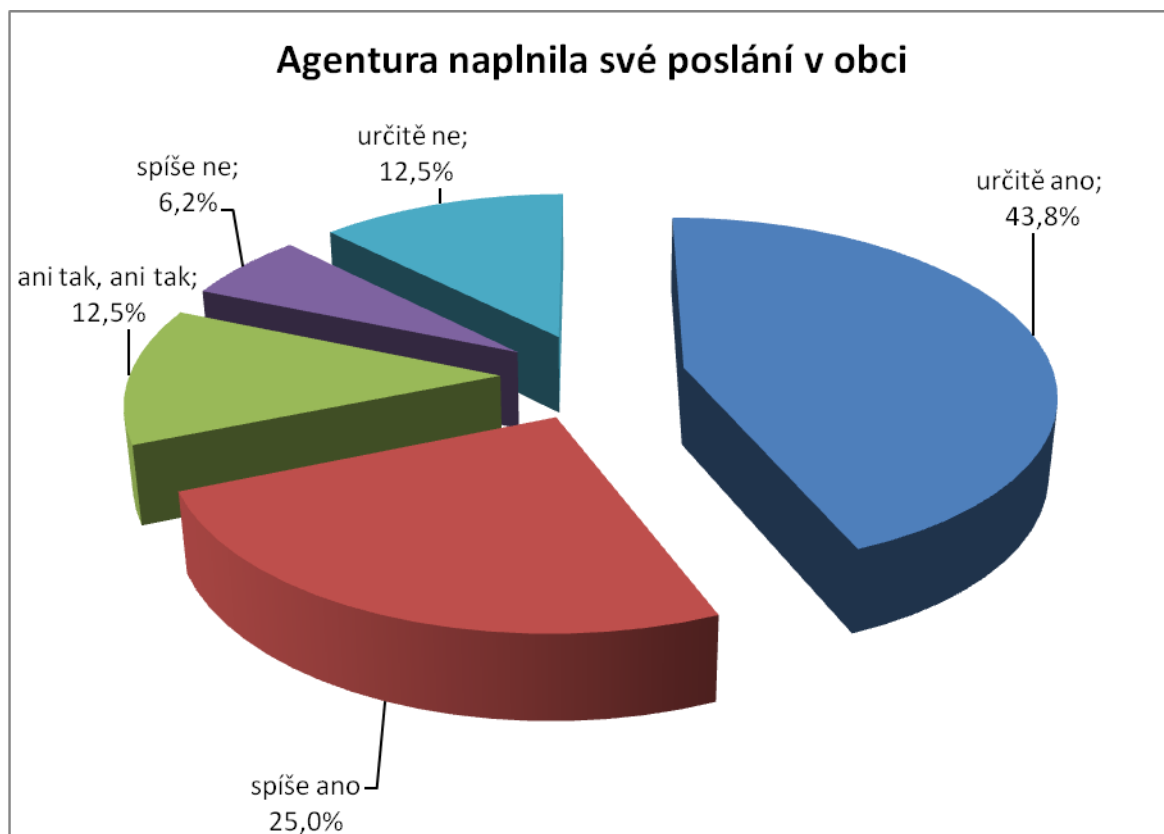
g) Systematické práci

Agentura má rozvíjet *„systémová opatření a efektivnější komunikaci a uplatňování práv vyloučených skupin“*.

„Hlavním posláním Agentury je, dle mého názoru, řešení aktuálních problémů sociálního vyloučení a to nejen romských spoluobčanů, ale všech, kterých se tato nepříznivá situace může týkat. Zároveň by Agentura měla působit preventivně v této oblasti.“

Podívejme se dále, jak bylo toto různorodě vnímané **poslání Agentury podle názoru aktérů naplňováno v obci**. Určitě bylo naplněno podle více než dvou pětín dotázaných (43,8%) a spíše bylo naplněno podle čtvrtiny dotázaných (25%). Neutrálně hodnotí dosažení poslání Agentury více než desetina respondentů (12,5%). Spíše své poslání Agentura v obci nenaplnila podle méně než desetiny dotázaných (6,2%) a určitě ho nenaplnila podle více než desetiny dotázaných (12,5%).

Celkově tedy Agentura naplnila své poslání v očích více než dvou třetin aktérů (68,8%), což lze pokládat ve srovnání s jinými lokalitami za nadprůměrný výsledek.

V *Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* je uvedeno, že hlavním posláním Agentury je podpořit obce a města, aby mohly plnit svoji funkci - zajišťovat či pomáhat zajistit všem občanům rovný přístup ke vzdělávání, bydlení, zdravotní péči, zaměstnání, sociálním službám a bezpečí. Právě na toto jsme se dotazovali aktérů v dotazníku a požádali jsme je, aby posoudili, **do jaké míry podpořila Agentura obec, aby byl zajištěn rovný přístup ve jmenovaných oblastech.**

V oblasti vzdělávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke vzdělávání byl zajištěn podle 50% dotázaných, nebyl zajištěn podle 25% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25% dotázaných.

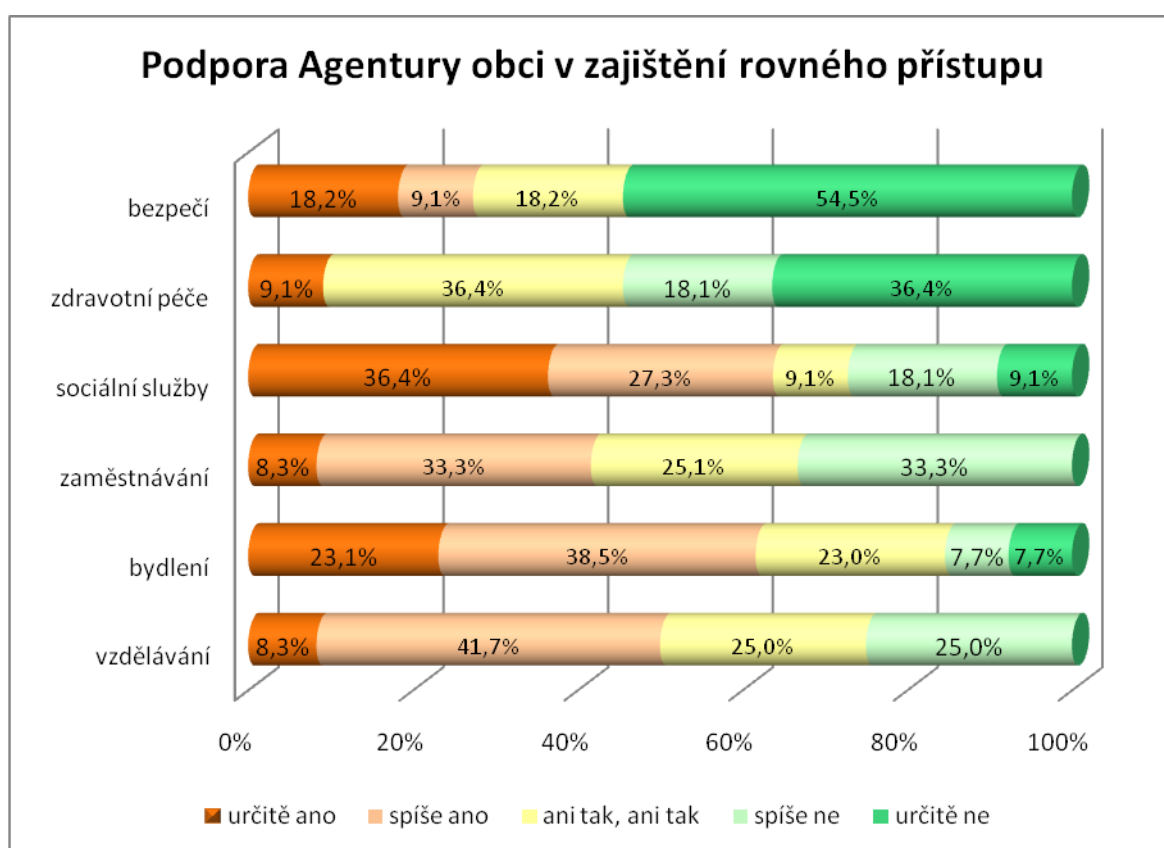
V oblasti bydlení se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bydlení byl zajištěn podle 61,6% dotázaných, nebyl zajištěn podle 15,4% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 23% dotázaných.

V oblasti zaměstnávání se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k zaměstnání byl zajištěn podle 41,6% dotázaných, nebyl zajištěn podle 33,3% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 25,1% z dotázaných.

V oblasti sociálních služeb se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k sociálním službám byl zajištěn podle 63,7% dotázaných, nebyl zajištěn podle 27,2% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 9,1% dotázaných.

V oblasti zdravotní péče se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup ke zdravotní péči byl zajištěn podle 9,1% dotázaných, nebyl zajištěn podle 54,5% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 36,4% dotázaných.

V oblasti bezpečí se vyslovili aktéři tak, že rovný přístup k bezpečí byl zajištěn podle 27,3% dotázaných, nebyl zajištěn podle 54,5% dotázaných a neutrální hodnocení vystavilo 18,2% dotázaných.

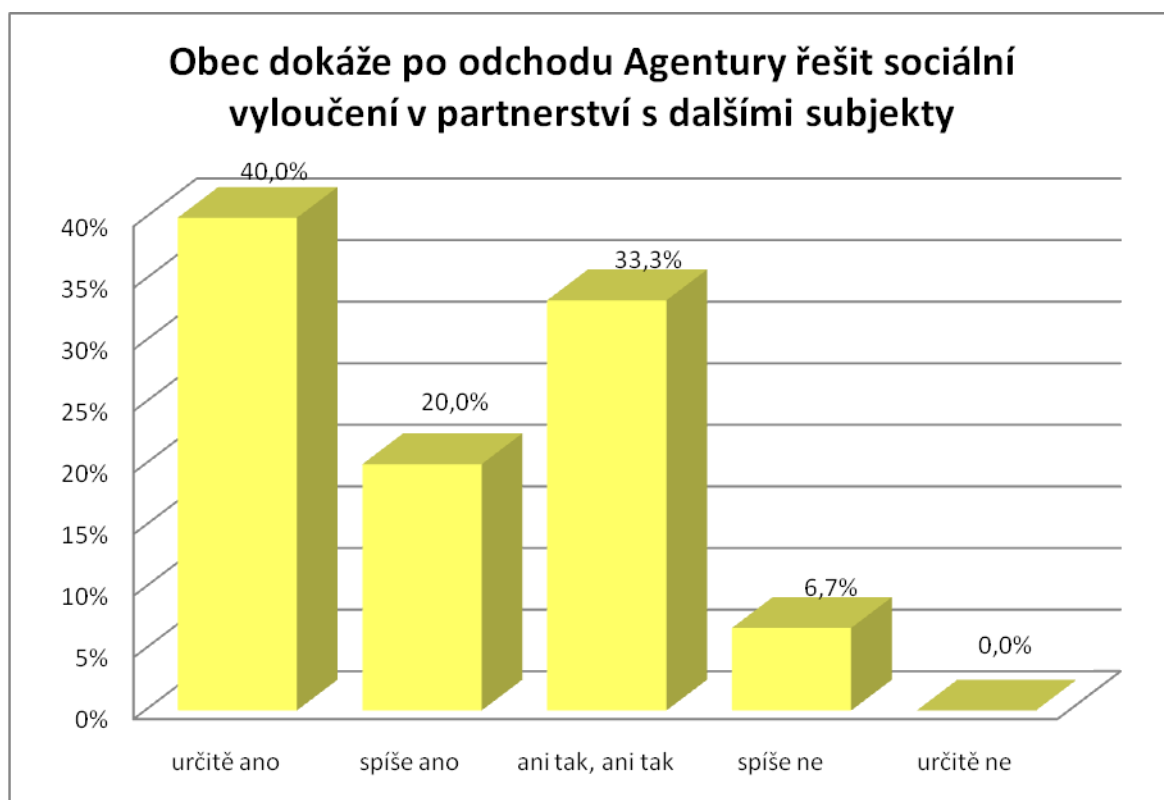
Jak z uvedeného grafu vidíme, tak podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti sociálních služeb (63,7%) a oblasti bydlení (61,6%) Méně pak do oblasti vzdělávání (50%) a zaměstnávání (41,6%), nejméně do oblasti bezpečí (27,3%) a zdravotní péče (9,1%).

Další hodnocení se rovněž týká sféry naplnění poslání Agentury, kterým měla být podpora obce. **Dokáže obec po ukončení pilotního působení Agentury funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě?**

Určitě to obec dokáže podle dvou pětín dotázaných (40%) a spíše to obec dokáže podle další pětiny dotázaných (20%). Neutrální hodnocení v tomto bodě vystavila třetina aktérů (33,3%).

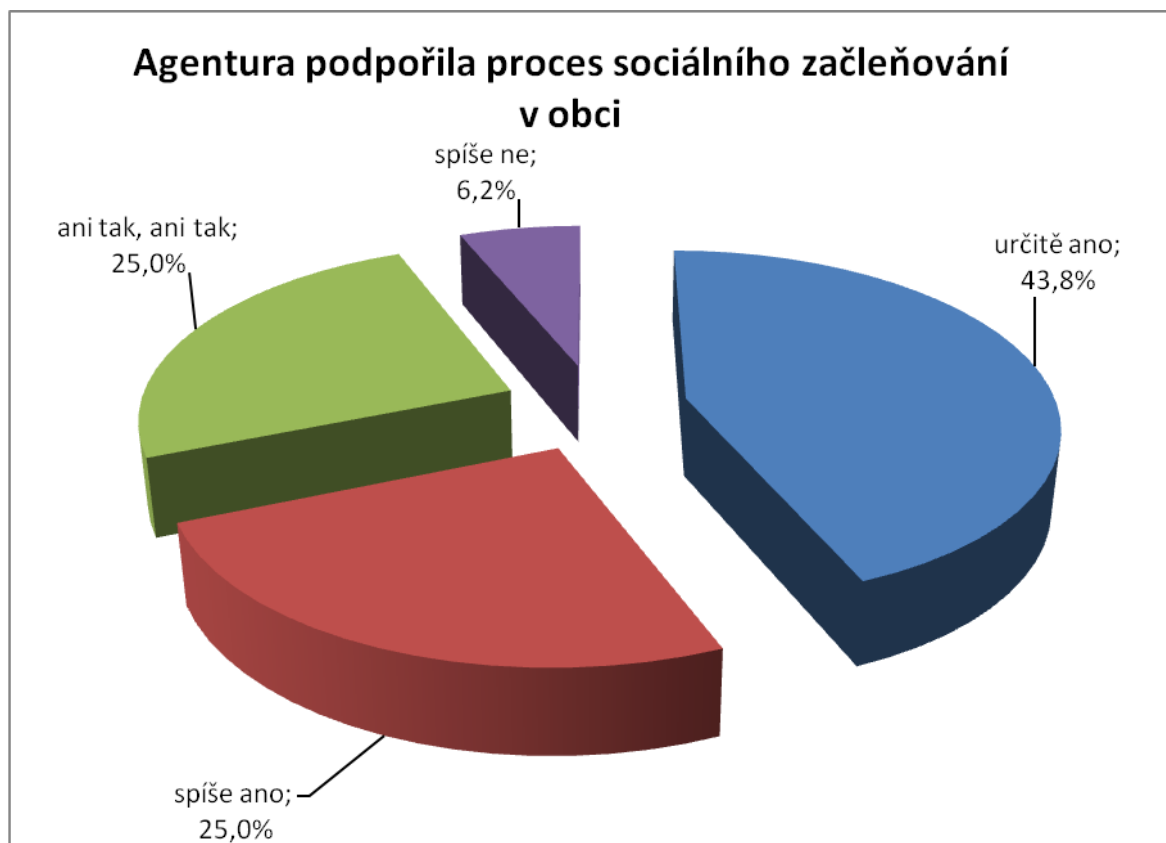
Naopak obec problematiku spíše neumí řešit podle méně než desetiny dotázaných (6,7%) a určitě nedokáže podle nikoho.

Jak vidíme, tak se hlavní poslání Agentury naplnilo podle tří pětín aktérů (60%) a nenaplnilo podle méně než desetiny aktérů (6,7%). V případě Brna je patrné, že důvěra v obec je poměrně velká.

A jak aktéři hodnotí skutečnost, zdali **Agentura podpořila nebo nepodpořila proces sociálního začleňování v obci?** Jak ukazují kvantitativní údaje, tak Agentura podpořila proces sociálního začleňování v místě zcela podle více než dvou pětín dotázaných (43,8%) a spíše podpořila podle další čtvrtiny dotázaných (25%). Čtvrtina respondentů zaujala neutrální stanovisko (25%).

A podle méně než desetiny dotázaných Agentura proces v obci spíše nepodpořila (6,2%). Tedy více než dvě třetiny aktérů uvedly, že Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila (68,8%).

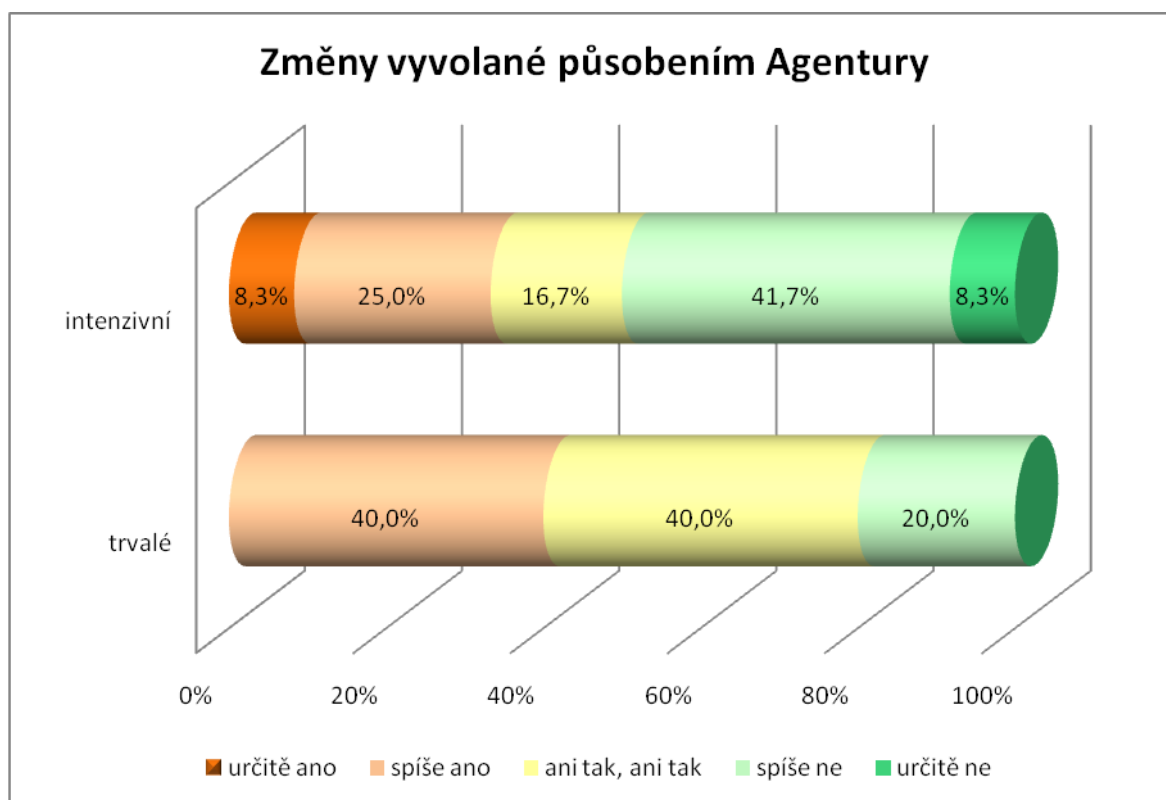
Čím nejvíce Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila? Podle odpovědí aktérů Agentura dokázala do města přinést příklady dobré praxe, poradenskou činnost a participovat na projektech. V rámci města se podílela na IPRM a na revitalizaci bytového fondu. Pomohla s identifikací problémů, „hlavně v oblasti bydlení.“ Poskytla „pomoc při nastavení parametrů v projektech“ a „při projednávání projektů v rámci pilotu - vazby mezi rekonstrukcí bytového fondu a navazujícími projekty do OPLZZ 3.2“.

Agentura se ujala role prostředníka v několika vyjednáváních, byla „prostředníkem mezi jednáním všech zúčastněných stran“. Teprve „v poslední době naplňuje dle mého své poslání, výsledky se ukážou s časem“. Aktivita Agentury ale byly „dílčí“. Zapojovala se do „aktivit, které už ve městě fungovaly, komunikovala, scházela se. Ukázala, že komunikace může být efektivnější“. Agentura intervenovala do vztahů, „nastavila partnerství obce a neziskových organizací“ a zajistila přenos informací tím, že konzultantka „chodila na schůzky s odbory, kam by se organizace nedostaly“.

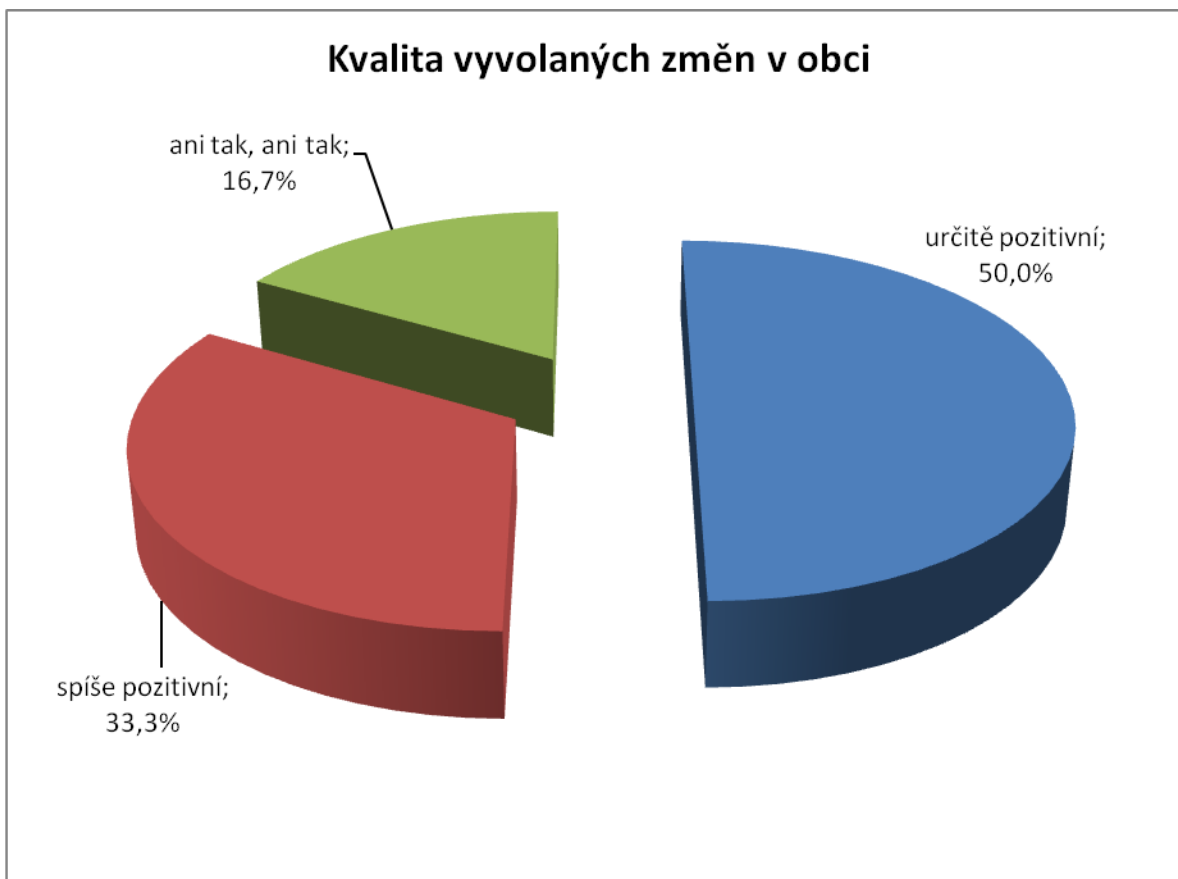
Jakou mají povahu změny, které Agentura do obce přinesla? Jsou změny trvalé nebo krátkodobé? Jak intenzivní změny jsou? A lze je považovat za pozitivní nebo negativní?

Změny považuje za zcela **intenzivní** méně než desetina dotázaných (8,3%), čtvrtina aktérů považuje změny za spíše intenzivní (25%). Neutrální hodnocení vystavila intenzitě změn méně než pětina dotázaných (16,7%). Za spíše neintenzivní změny pokládají více než dvě pětiny dotázaných (41,7%) a za zcela neintenzivní méně než desetina aktérů (8,3%).

Změny nepovažuje za určitě **trvalé** nikdo z dotázaných a za spíše trvalé dvě pětiny z nich (40%). Za ani trvalé, ani krátkodobé je považují další dvě pětiny aktérů (40%). Za spíše krátkodobé změny pokládá pětina dotázaných (20%) a za zcela krátkodobé nikdo. Projektovou řečí tedy můžeme hovořit o dvoupětinovém očekávání udržitelnosti změn. V Brně pozorujeme velmi nízkou intenzitu a trvanlivost vyvolaných změn.

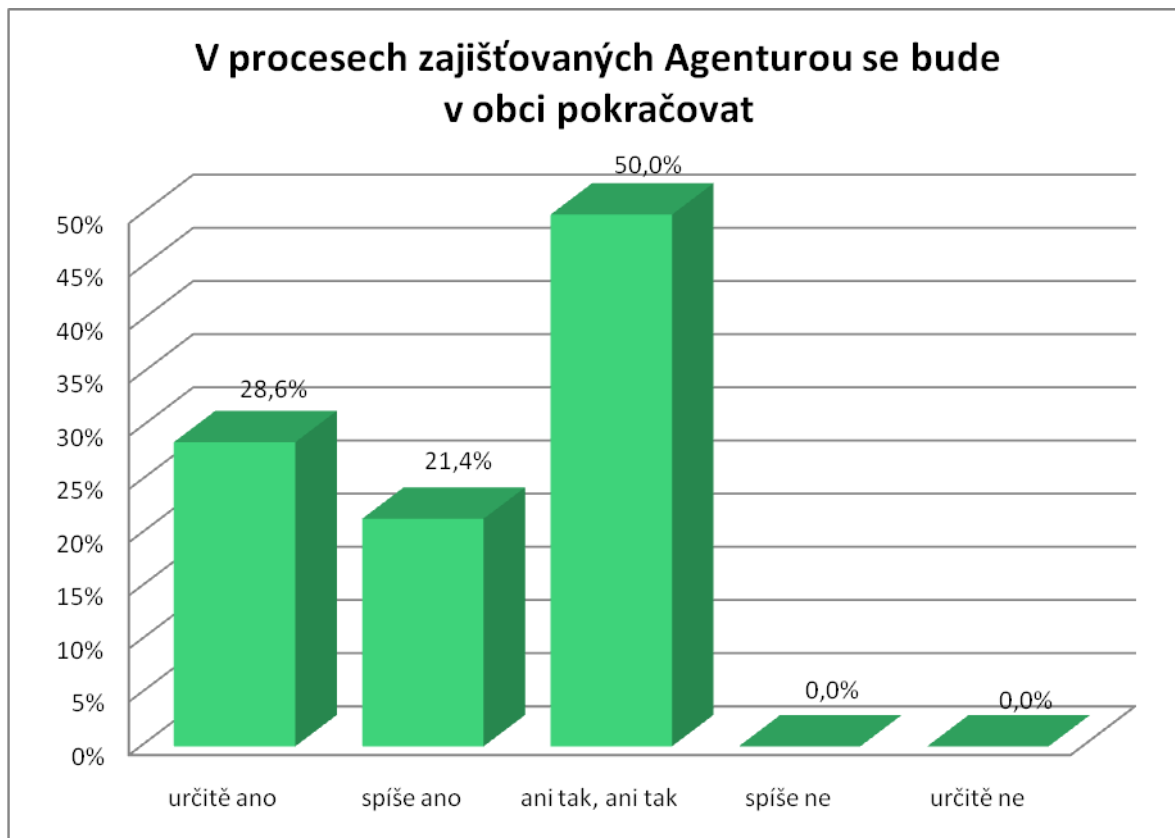

Z hlediska **kvality změny** hodnotí polovina dotázaných změny jako určitě pozitivní (50%) a třetina dotázaných jako spíše pozitivní (33,3%). Za ani pozitivní, ani negativní změny je pokládá méně než pětina respondentů (16,7%). A za negativní změny neoznačil nikdo.

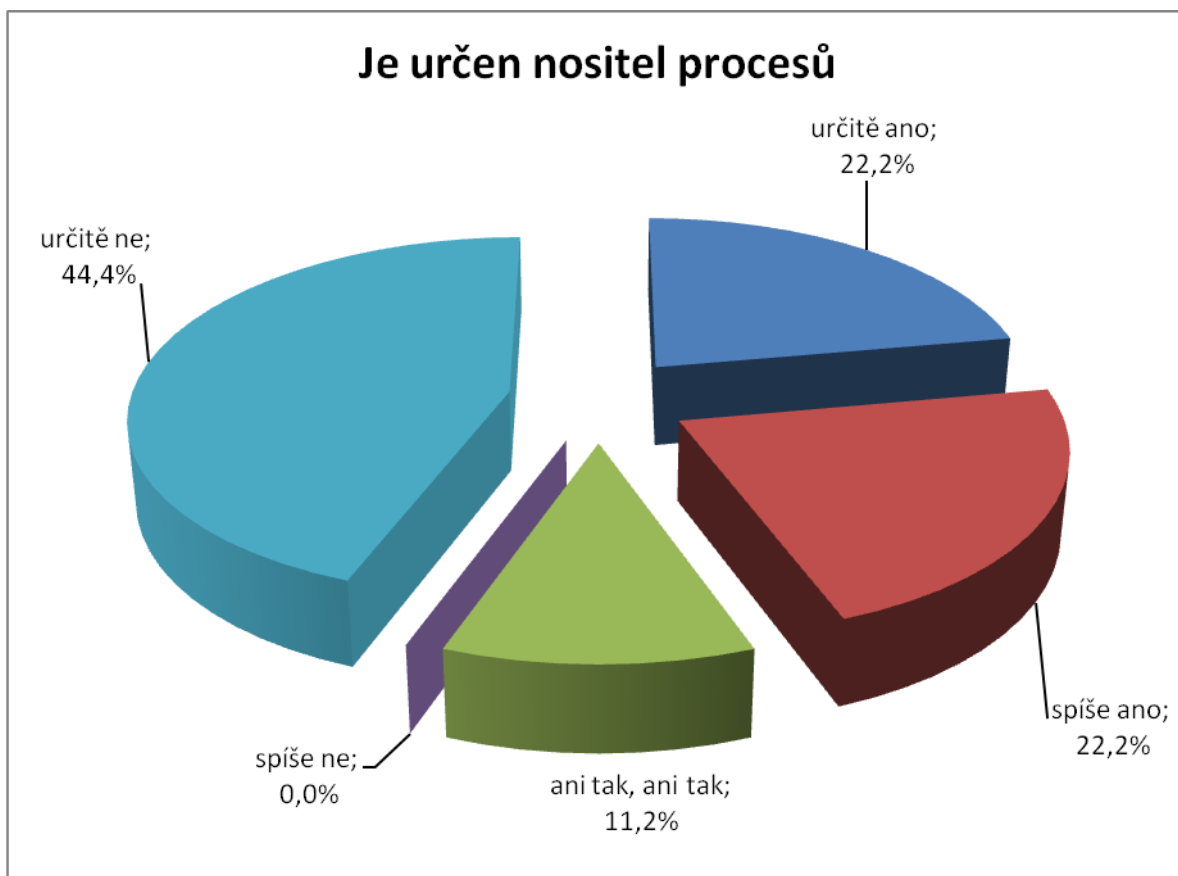

Co je za těmito pozitivními změnami? Někteří aktéři změny registrují, jiní zase vůbec. Ti, co je zaznamenali, hovoří o zintenzivnění spolupráce mezi aktéry, lepší informovanosti, spolupráci s městem, medializaci. Nastavila se „průhlednější jednání s městskými a obecními úřady a vůbec umožnění komunikace, která předtím nefungovala. Podařilo se vyjednat projekty a záměry, které se postupem času budou rozbíhat“. „Na hřišti se objevil další aktér, který přistupoval s novým pohledem a chutí problém řešit.“ Došlo ke „zvýšení aktivity v oblasti vzdělávání a oblasti sociálního začleňování problémových spoluobčanů.“ Zlepšila se komunikace mezi městem a sociálně vyloučenou skupinou pomocí koordinace aktivit terénních pracovníků. V Brně fungují „platformy setkávání a případové řešení problémů - řeší se koncepčně a jsou zapojeni všichni aktéři“. Agentura „měla přístup na Poradní skupinu pro integraci, která je na městě, byli zvaní na různé schůzky, předtím je ignorovali“.

Agentura v Brně své působení skončila. Nicméně **budou procesy doposud zajišťované Agenturou v obci dále pokračovat?** Na tuto otázku odpověděla více než čtvrtina dotázaných, že procesy budou určitě pokračovat (28,6%) a více než pětina dotázaných, že budou spíše pokračovat (21,4%). Nerozhodnuta je polovina respondentů (50%). To, že procesy nebudou pokračovat, neuvedl nikdo z dotázaných. Jak vidíme, polovina aktérů je v Brně přesvědčena o dobré zajištěnosti pokračování procesů (50%). Poměrně dost se v Brně váhá ...

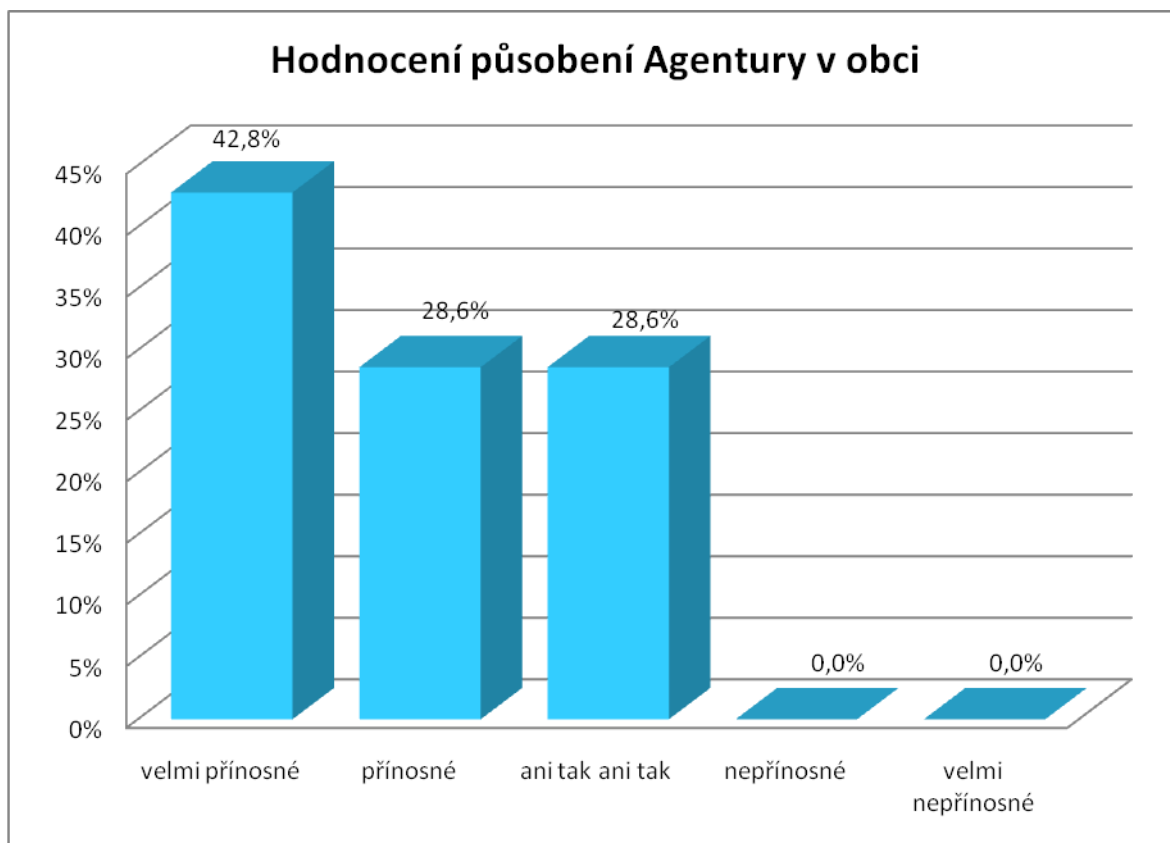
Více než pětina aktérů uvedla (22,2%), že je určitě určen „nástupce“, nositel procesů, který převeze úlohu Agentury po jejím odchodu. Další více než pětina si myslí, že je nositel procesů spíše zajištěn (22,2%). Pochybuje více než desetina aktérů (11,2%). A určitě není nástupce určen podle více než dvou pětín dotázaných (44,4%). I zde vidíme, že pokračování procesů v Brně není jisté.

Tímto **nositelem** je podle aktérů město, odbor sociální péče, oddělení implementace evropských fondů, neziskovky, poradní orgán pro integraci rady města Brna, městské části, romská poradkyně ... „*Asi to bude město a magistrát, to vyplynulo z posledních jednání. Ale chtělo by to delší působení Agentury.*“ „*Většina procesů se v Brně dělá před Agenturou, domnívám se, že bude i po ní.*“

Jaké je tedy **celkové vyhodnocení působení Agentury v obci**? Více než dvě pětiny aktérů pokládají působení Agentury v obci za velmi přínosné (42,8%) a více než čtvrtina ho pokládá za přínosné (28,6%). Za ani přínosné, ani nepřínosné považuje působení Agentury více než čtvrtina dotázaných (28,6%). Za nepřínosné působení Agentury neoznačil nikdo.

Celkem tedy přínos Agentury spatřují v místě více než dvě třetiny aktérů (71,4%). Brno se tak ocitá po srovnání s ostatními lokalitami těsně nad průměrem.

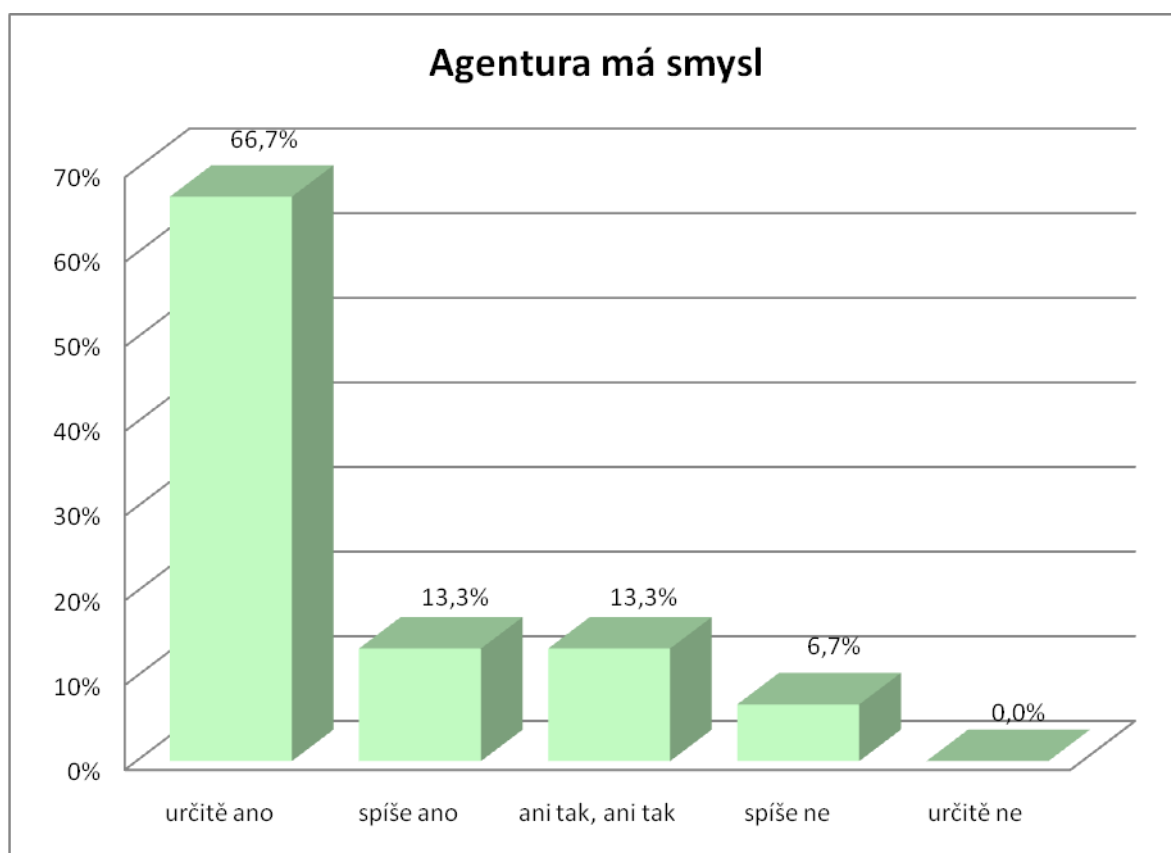

Co je příčinou takového dobrého hodnocení? Agentura se snažila zaangažovat město, „vtahovat do toho vedení města.“ Poskytovala pomoc s „nastavením projektů, se zlepšením informovanosti, pomoc při práci s cílovou skupinou“. Její pomoc byla „odborná“ a tvůrčí, šlo o „vymýšlení projektů, pomoc při žádostech o dotace. Je to důležitý aktér v debatě o tom, jestli něco realizovat nebo ne - posílili stranu, která byla zastoupena pouze nevládními organizacemi“. Příspěvek je evidentní. „Zástupci Agentury se ve městě rychle zorientovali a efektivně propojili město a příspěvkové organizace a nastavili komunikaci“. Navíc Agentura vstoupila do něčeho, „co nebylo propojené a hodně se jim podařilo.“ Toto hodnocení se ale vztahuje spíše k poslední etapě působení Agentury v Brně. „Začátek byl hrozný, teď je to hodně dobré“. Agentura byl po ruce pro zprostředkovávání informací. „Když jsem potřebovala zjistit informace nebo podporu, tak Agentura pomohla, byla prostředníkem mezi Prahou a Brnem. Ale vlastní aktivita od Agentury nevzešla.“ Ale i tak působí na mnohé aktéry působení poněkud matně, je „celkově indiferentní, přestože po výměně lokálního koordinátora nastala výrazná změna k lepšímu“. Jak vidíme, Agentura si v čase získávala pozice. Dostávala se do role, která byla mnohými ceněna, zejména zprostředkováním vazeb směrem na město a informacemi.

Co by se mělo stát, aby bylo působení Agentury přínosnější než doposud? Odpověď míří přesně k nedostatkům působení Agentury v Brně. „Chce to větší komplexnost, zintenzivnění a působení delší dobu.“ Kapacity Agentury jsou omezené, působí prostřednictvím lokálního

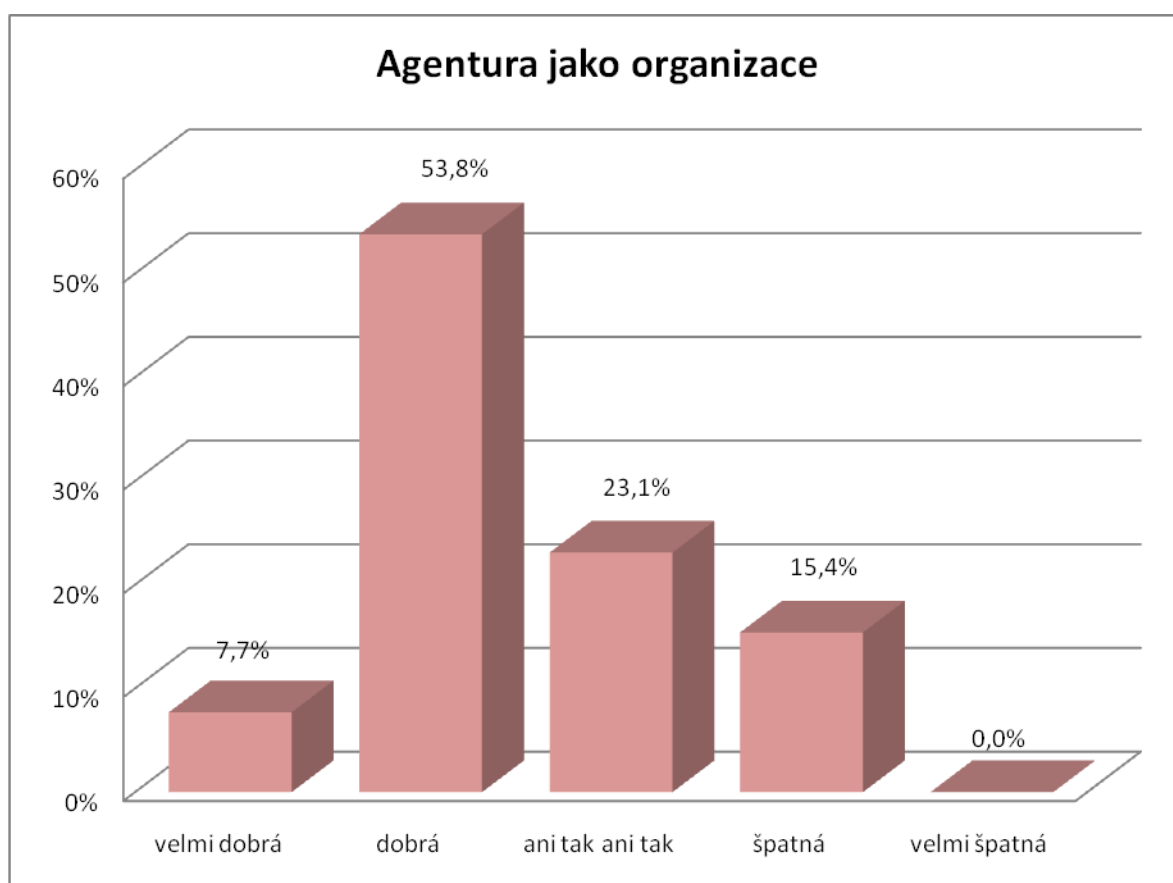
konzultanta, který pracuje jen na částečný úvazek. Přitom je postava konzultanta „klíčovým prvkem“. Bylo by dobré více komunikovat se samosprávou, Agentuře chybí pro tuto oblast standardy. Také by mohla Agentura oslovit aktéry, kteří mají o spolupráci zájem. „Je velmi smutné, že specifická organizace našeho charakteru, která by mohla být Agentuře nápomocná v různých směrech, nebyla vůbec ke spolupráci vyzvána“. Na Agentuře nejsou jasné dané odpovědnosti a kompetence pracovníků. Byť jsou v ní „zkušení lidé, kteří mají zkušenosti v různých oblastech, aby to působilo věrohodně“. Doporučení Agentury nemají závazný charakter, Agentura nemá páky, jak aktéry k práci přinutit. „Jsou jenom poradní orgán, který obce nemusí poslouchat. Musel by se změnit systém, aby konzultant měl například pozici ve městě, aby ho město poslouchalo“. A také by měla organizace „disponovat finančními prostředky“. A doporučení na závěr zní: „Myslím, že by se mohla zlepšit spolupráce Agentury s jednotlivými organizacemi zajišťujícími sociální služby, tak aby Agentura mohla lépe reflektovat skutečné problémy v terénu a snažit se je systematicky řešit.“

Jaký má Agentura jako organizace svého zaměření smysl? Podle přibližně dvou třetin dotázaných má určitě smysl (66,7%) a podle více než desetiny respondentů má spíše smysl (13,3%). Více než desetina s odpovědí váhá (13,3%). Méně než desetina aktérů uvedla, že spíše smysl nemá (6,7%). Většina aktérů nalézá v tomto počínání smysl (80%).

Celkový smysl je dán zaměřením projektu Agentury. Projekt má smysl, protože zajišťuje transfer informací do regionů, „předkládá nové návrhy, řešení situací, dává nezaujatý vhled, stává se prostředníkem v komunikaci organizací a města“, „sjednocuje aktivity a účastníky, kteří spolu nevychází a jedou si každý svoje.“ Nicméně Agentura má působit zejména v místech, kde „není proces nastartovaný“. Problematické je, že je „bez možnosti prosazovat důležitá rozhodnutí na lokální úrovni“. Pokud působí nevhodně, je to vyhozená energie. Smysl má v působení na obce, protože „pokud jde o obce a veřejný prostor, neumí fungovat sám“. „... bude přínosný, pouze pokud dojde k oboustrannému přenosu na centrální úroveň, lokální věci se realizují bez potíží a bez potřeby asistence...“ Bez „větší pravomoci a důležitosti a peněz“ to ale půjde jen stěží.

Agentura jako organizace (ve smyslu instituce) působila na aktéry spíše dobrým dojmem. Za velmi dobrou ji označila méně než desetina respondentů (7,7%), za dobrou pak více než polovina dotázaných (53,8%). Více než pětina respondentů zvolila neutrální variantu odpovědi (23,1%). A méně než pětina dotázaných Agenturu označila za špatnou organizaci (15,4%).

Proč tomu tak je? Agentura působí jako organizace, kde se mění lokální konzultanti. „Docházelo k personálním změnám, což bylo na škodu, protože se odcházelo od započaté práce.“ Lidé z Agentury působí „profesionálním dojmem“. Na jiné zase příliš nezkušeně. Je zřejmé, že „chybí rozhodovací pravomoci“, což práci velmi omezuje. Působí nevyrovnaným dojmem. „V různých místech se její činnost odráží různě“. Pracovníci se zařadili a „rychle etablovali do pozice @vlada.cz, což je spíše srandovná než funkční ... někdy“. Celkovou strukturu si ale aktéři nedovolí komentovat, neznají ji.

Jak nahlíží aktéři na cíl Agentury? *Základní dokument pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech* definuje cíl následovně. „Cíle Agentury je dosaženo, pokud obec dokáže funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s úřady, školami, neziskovým sektorem, policií, podnikateli a dalšími subjekty a při zapojení občanů. Dílčím způsobem může být cíle dosaženo i tehdy, pokud Agentura podpoří procesy sociálního začleňování v obcích, ovšem komplexní řešení není možné např. z politických důvodů.“

Aktéři vnímají cíl následovně a nutno opět říci, že různorodě. V zásadě jsme se setkali s několika výklady cíle Agentury.

- a) Intervenční – Agentura má intervenovat do procesů v rámci obcí a ovlivňovat je. Má podporovat a aktivizovat místní zdroje.
- b) Kultivační – Agentura má pomáhat obcím rozvíjet inkluzivní politiky.
- c) Eliminační – Agentura má mírnit napětí v oblasti soužití majority a minority a mírnit dopady sociálního vyloučení.
- d) Emancipační – Agentura má podpořit sociálně slabé obyvatele, zlepšit jejich situaci a postavení. Motivovat je.
- e) Koordinační – má koordinovat procesy a propojovat subjekty na lokální úrovni.
- f) Integrační – Agentura má rozvíjet nástroje integrace, ne v přímé práci, ale na systémové úrovni.
- g) Lidskoprávní – Agentura má potírat diskriminaci, rasismus.

A na závěr jeden citát: „Hlavní cíl Agentury je dle mého velmi potřebnou součástí politiky obce, a dokud jej obec nebude schopna plně zastávat sama, bude tu vždy místo pro organizace tohoto typu.“

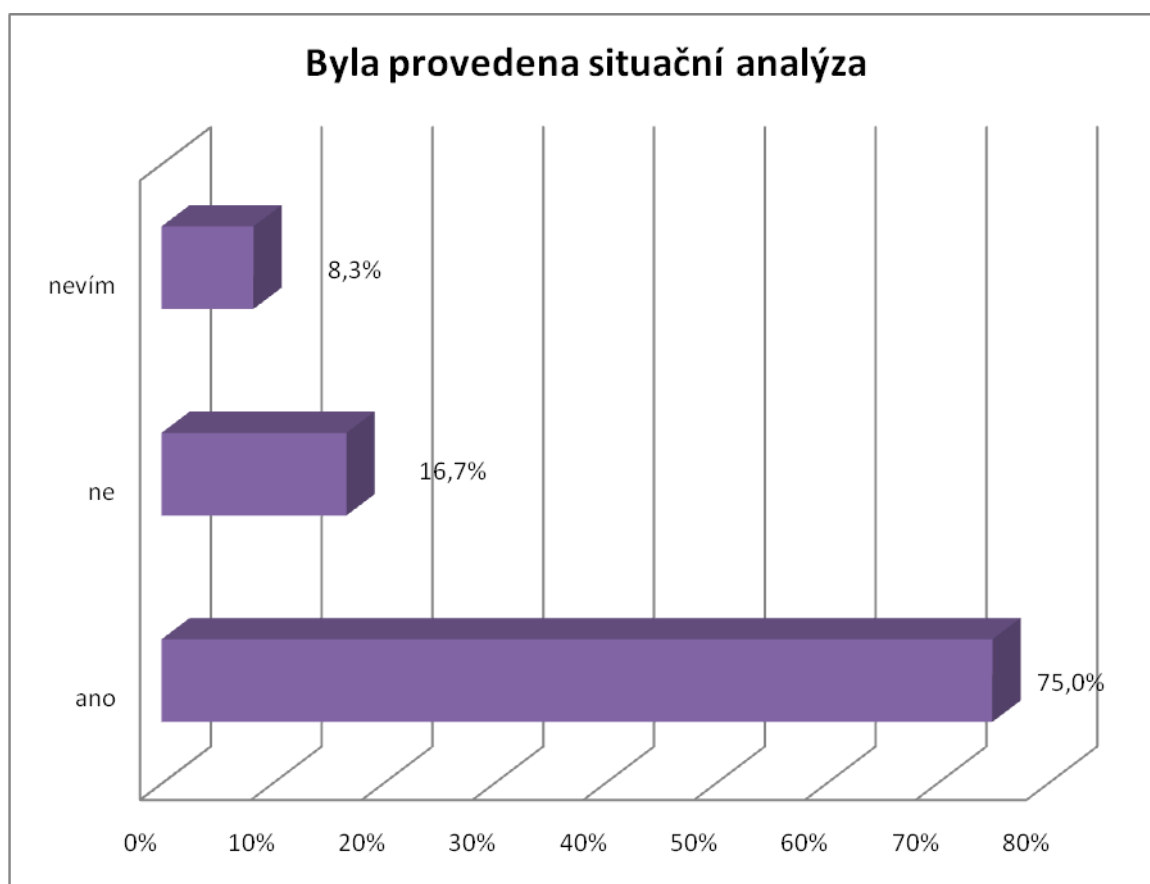
Existuje mnoho **okolností, které mohly ovlivnit působení Agentury v obci**. Co ovlivňovalo podle aktérů působení Agentury v Brně? Nejvíce přístup města. *„Bez politické podpory nelze některé kroky dělat úspěšně.“* Tyto vlivy aktéři spíše vnímají jako negativní, *„chce to člověka, který si získá autoritu“*, dále *„kapacity zaměstnanců Agentury a ochotu zástupců samosprávy problémy řešit“*.

Agentura nemá silnou pozici, chybí ji rozhodovací pravomoci, možnost ovlivňovat lokální procesy. Dalšími působícími vlivy byla *„otevřenost místních institucí a jejich zástupců“*, *„schopnost lokálního konzultanta jednat na daných místech“*, *„špatná komunikace mezi samosprávou a Agenturou“*, obecně vliv osobnosti konzultanta, očekávání aktérů, *„přístup obce samotné - tváří se pozitivně, ale nemají rádi, když jim někdo do něčeho štourá“*.

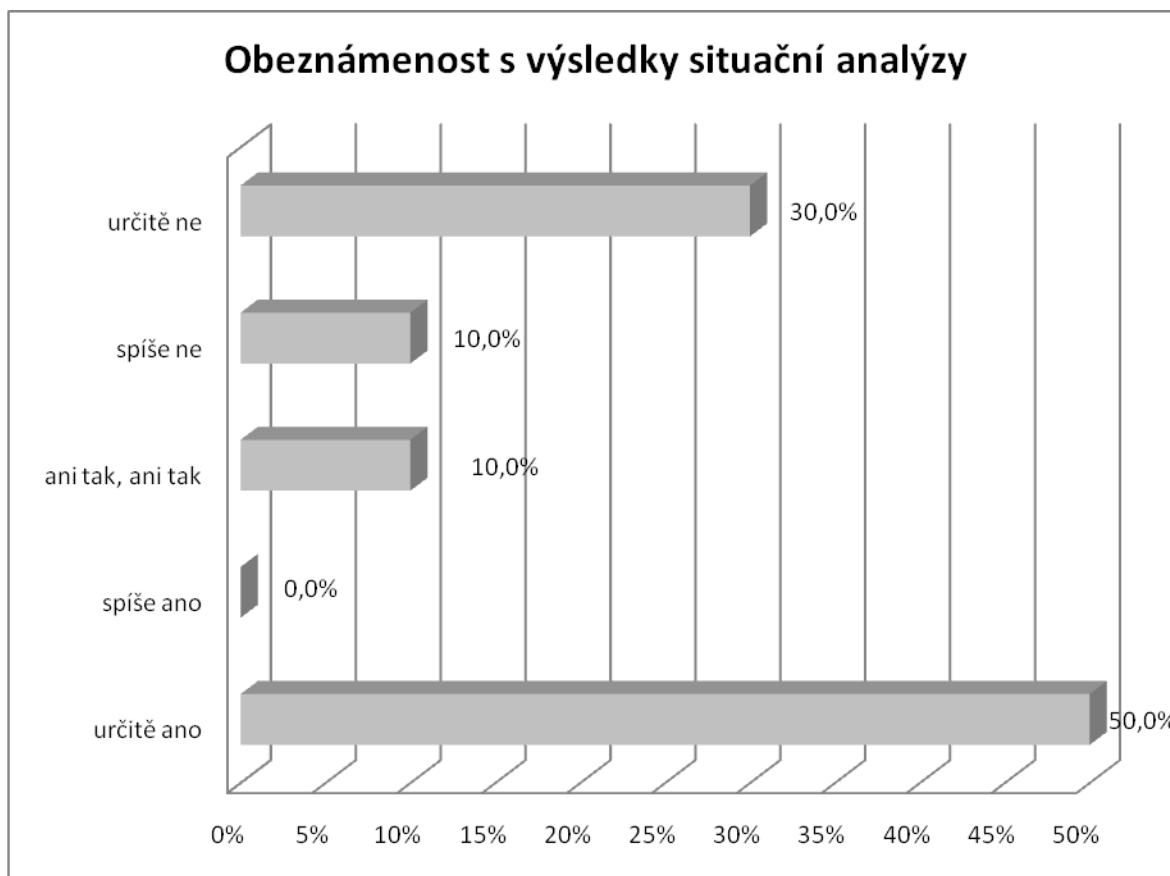
5.4. Situační analýza

Za standardní součást působení Agentury v lokalitě bylo zajištění **provedení situační analýzy**, která si kladla za úkol přinést data o obyvatelích lokality, hlubší porozumění dění v lokalitě a celkové situaci a pochopení příčin problémů a souvislostí, které jsou překážkami v řešení. *Takováto analýza je nezbytným předpokladem pro kvalitní strategické plánování, a stanovení jednotlivých kroků proti sociálnímu vyloučení (Příručka pro sociální integraci).*

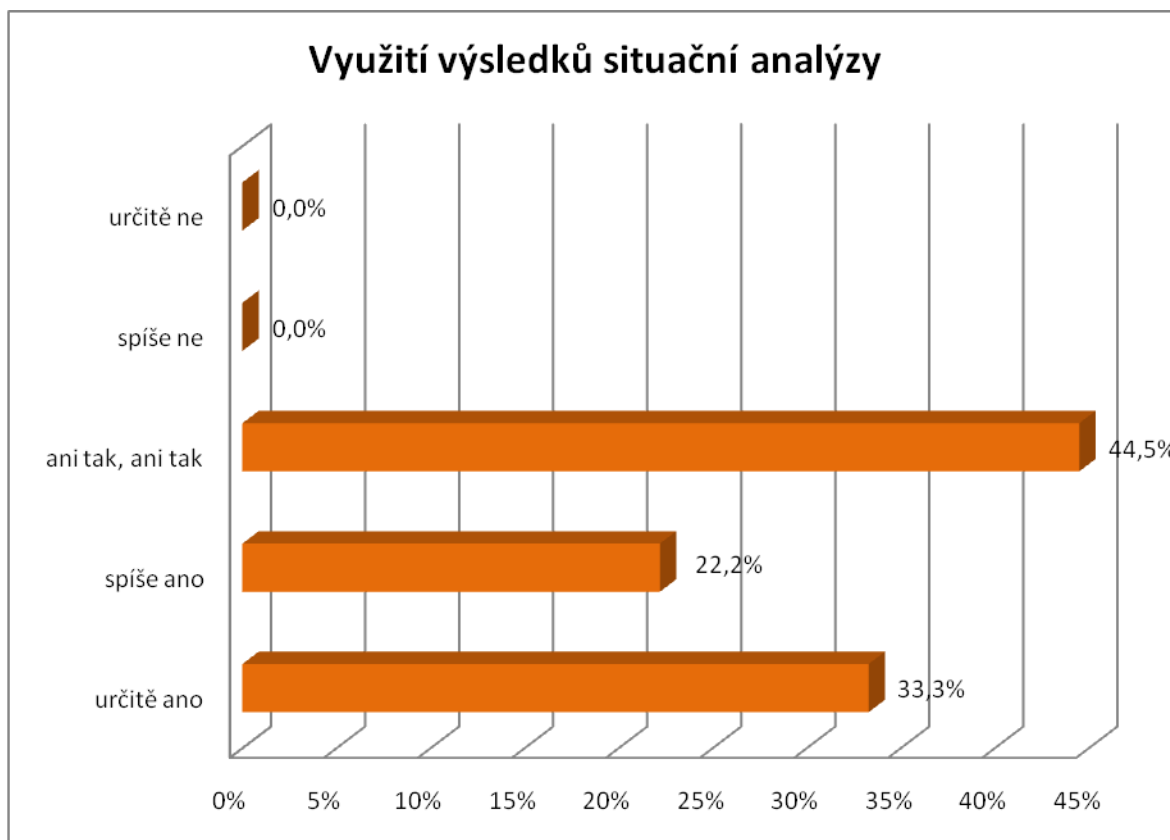
Prověřovali jsme, **zdali byla situační analýza provedena** a jak ji místní aktéři přijali. V Brně provedena byla, což potvrdila většina dotázaných (75%). Je zde ale poměrně velký počet těch, kteří o ní nevědí.

S výsledky situační analýzy se zcela určitě obeznámila polovina respondentů (50%). Desetina dotázaných s odpovědí váhá (10%). Další desetina se s analýzou spíše neobeznámila (10%) a téměř třetina aktérů se s ní určitě neobeznámila (30%).

Výsledky situační analýzy určitě **využila** třetina dotázaných (33,3%) a spíše využila více než pětina dotázaných (22,2%). S odpovědí váhaly více než dvě pětiny dotázaných (44,5%). Nikdo neuvedl, že by je nevyužil vůbec.

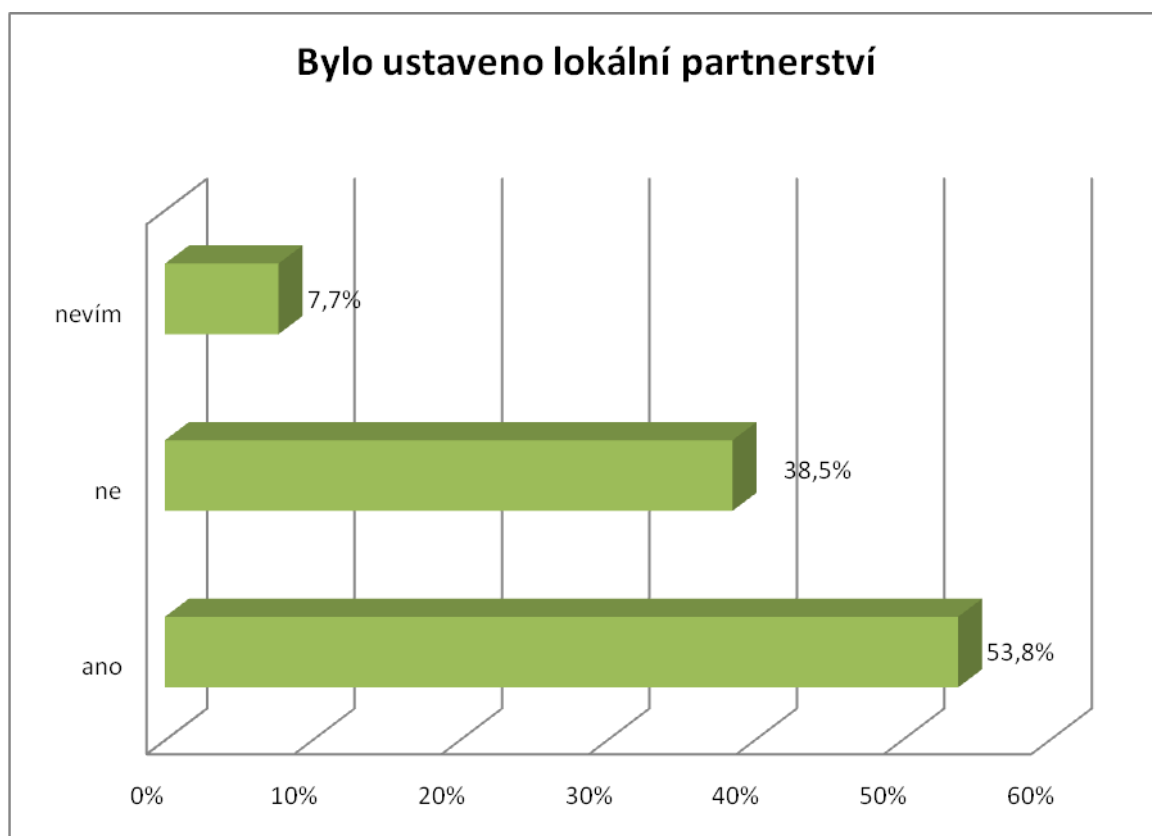

Situační analýza byla využita pro argumentaci, „využívají je pořád“, celkovou statistiku. „Nic moc nového to ale nepřineslo“. „Žádnou situační analýzu Agentury jsem nečetla a ani nevím, zda byla pro Brno vypracována. V rámci své práce používám spíše celorepublikové výstupy a analýzy.“

5.5. Vyhodnocení metod – lokální partnerství a spolupráce s aktéry

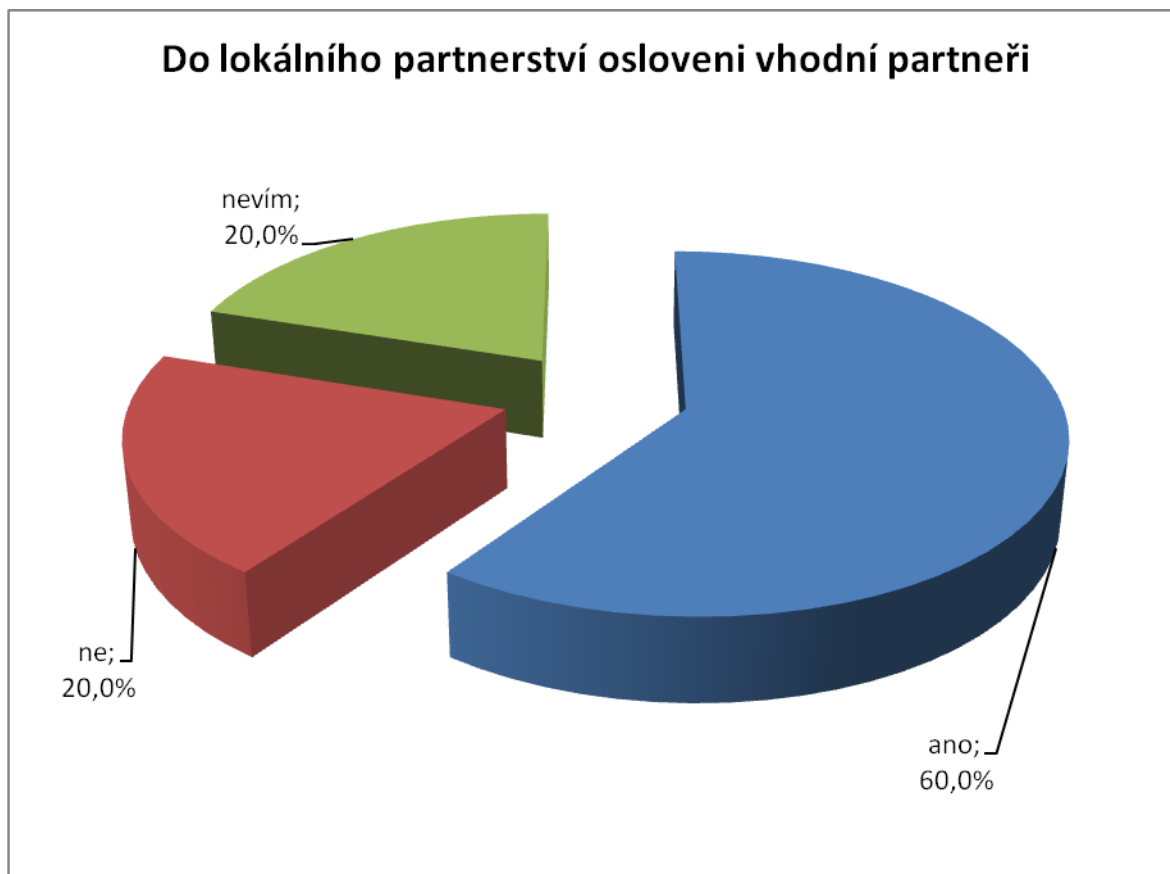
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že lokální partnerství je základem činnosti Agentury v lokalitách. Lokální partnerství je platforma, na které dochází k pravidelnému setkávání zástupců obce a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování. V rámci této platformy dochází k aktivizaci / síťování, jehož smyslem je aktivizace místních kapacit, podpora místních organizací, maximální využití dostupných místních zdrojů, dále poskytování know-how ve všech klíčových oblastech, jež mají vliv na sociální začleňování, zprostředkovat nejlepší praxe z dalších obcí.

Prověřovali jsme, zdali bylo **lokální partnerství ustaveno**. V Brně skutečně vzniklo, jak potvrzuje mírná většina dotázaných (53,8%). Situace zde je ale složitá. Nejprve vzniklo, bylo velmi úzce omezené, poté zase nefungovalo, rozpadlo se, aby bylo nakonec nahrazeno spíše neformální sítí organizací. Berme proto následující výsledky za orientační a ovlivněné těmito procesy. Vzhledem k prolínání například s pracovní skupinou pro integraci (PSI) také není zřejmé, či činnost je vlastně hodnocena.

Do Lokálního partnerství byli podle hodnocení aktérů **osloveni vhodní partneři**, o tom je přesvědčena většina respondentů (60%). Ale pětina dotázaných s tím nesouhlasí (20%) a další pětina respondentů neví (20%).

Ke **složení lokálního partnerství** se aktéři vyjadřovali tak, že nebyli osloveni všichni, kteří měli být. Funkce lokálního partnerství byla přenesena na skupinu pro integraci a splýnula s ní.

Aktéři váhají s ohodnocením optimálního fungování **lokálního partnerství po dobu jeho fungování**, což se nemůžeme divit. O jeho práci téměř nikdo neví. Nebyly zde zapojeny mnohé organizace a činnost byla málo znatelná.

Hlavním cílem lokálního partnerství bylo podle aktérů společně postupovat a koordinovat svou činnost a orientovat se na oblast projektů. Ale spíš zde platí, že „*to nikdo nepochopil, obávám se, že ani tehdejší koordinátor*“.

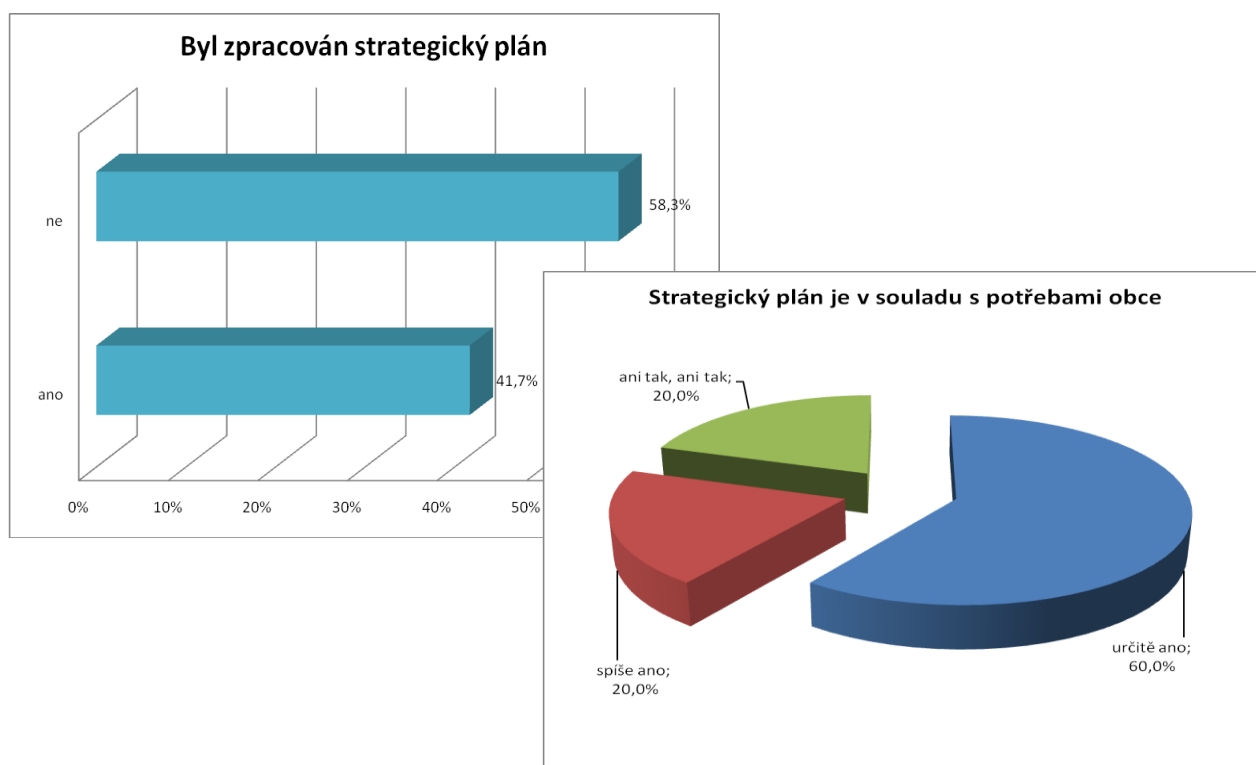
S ohledem na marginální ohodnocení toho, zdali došlo k **naplnění zmíněného cíle lokálního partnerství**, alespoň dodáváme, že k němu došlo částečně (33,3%).

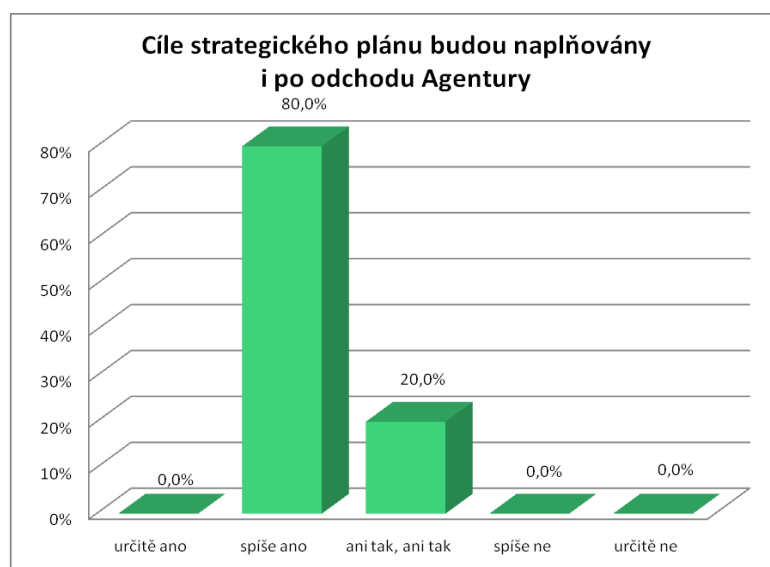
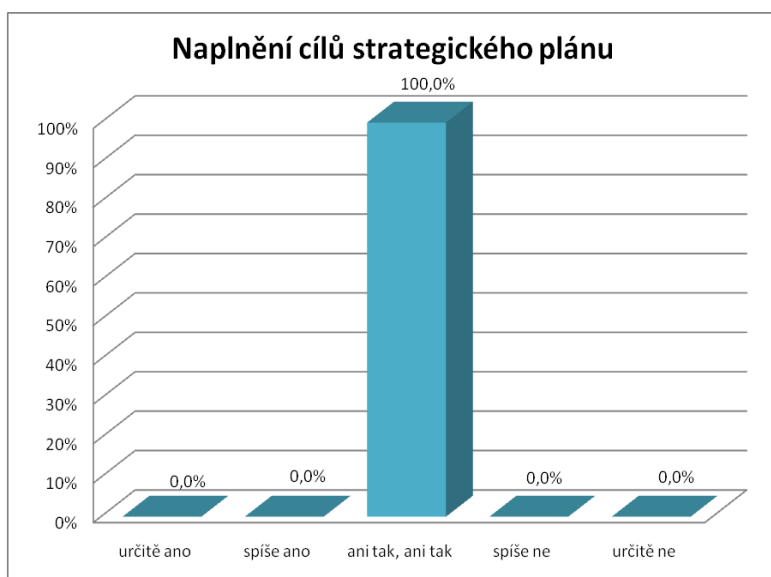
Aktéři vzpomínají na sestavování lokálního partnerství a jeho zúžení do malé skupinky vybraných organizací. Nevníмали dobře, že nebyli osloveni. Jedna z organizací svou nespokojenost ventilovala v Romano Hangos.

5.6. Vyhodnocení metod – strategický plán

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že v rámci lokálního partnerství se utváří strategický plán. Jedná se o metodu, která koordinuje vlastní tvorbu strategického plánu sociálního začleňování a zajišťuje podporu jeho přijetí radou a zastupitelstvem obce jako závazného rozvojového dokumentu. Na přípravě plánu se podílí všichni aktéři uvedení v cílové skupině Agentury. Činnost směřuje k podpoře realizace cílů a aktivit obsažených ve strategickém plánu, asistenci partnerům při přípravě jednotlivých projektových záměrů. Má docházet k monitorování naplňování strategického plánu, jeho aktualizaci a revizi, dopady integračních opatření mají podléhat evaluaci.

Ale i v této oblasti se potýkáme s velkými nejasnostmi, které se promítly i do hodnocení aktérů. Strategický plán v agenturním slova smyslu zde nevzniknul, nicméně díky původnímu nastavení působení Agentury došlo k navázání Agentury na řadu místních již fungujících procesů. A právě na půdě těchto procesů vzniká plán zpracovaný městem, existuje komunitní plán sociálních služeb, IPRM a jak uvádí jeden z konverzačních partnerů, „existuje zde dostatečné množství plánů“. Situace je značně nepřehledná a přesto, že aktéři na naše otázky reagovali, hodnotili tím spíše probíhající a navíc různorodé procesy ve městě (odkazy na rok 2002). Někteří aktéři upozorňují na převzetí agenturní role skupinou pro integraci (PSI). Naším cílem není evaluovat procesy v Brně, navíc velmi různorodé a složité, takže dále uvádíme jen grafické výsledky bez jakýchkoliv doprovodných vysvětlení. Tyto výsledky ponecháváme i z toho důvodu, že jsou součástí celkového porovnání za všechny lokality.

5.7. Vyhodnocení metod – lokální konzultant

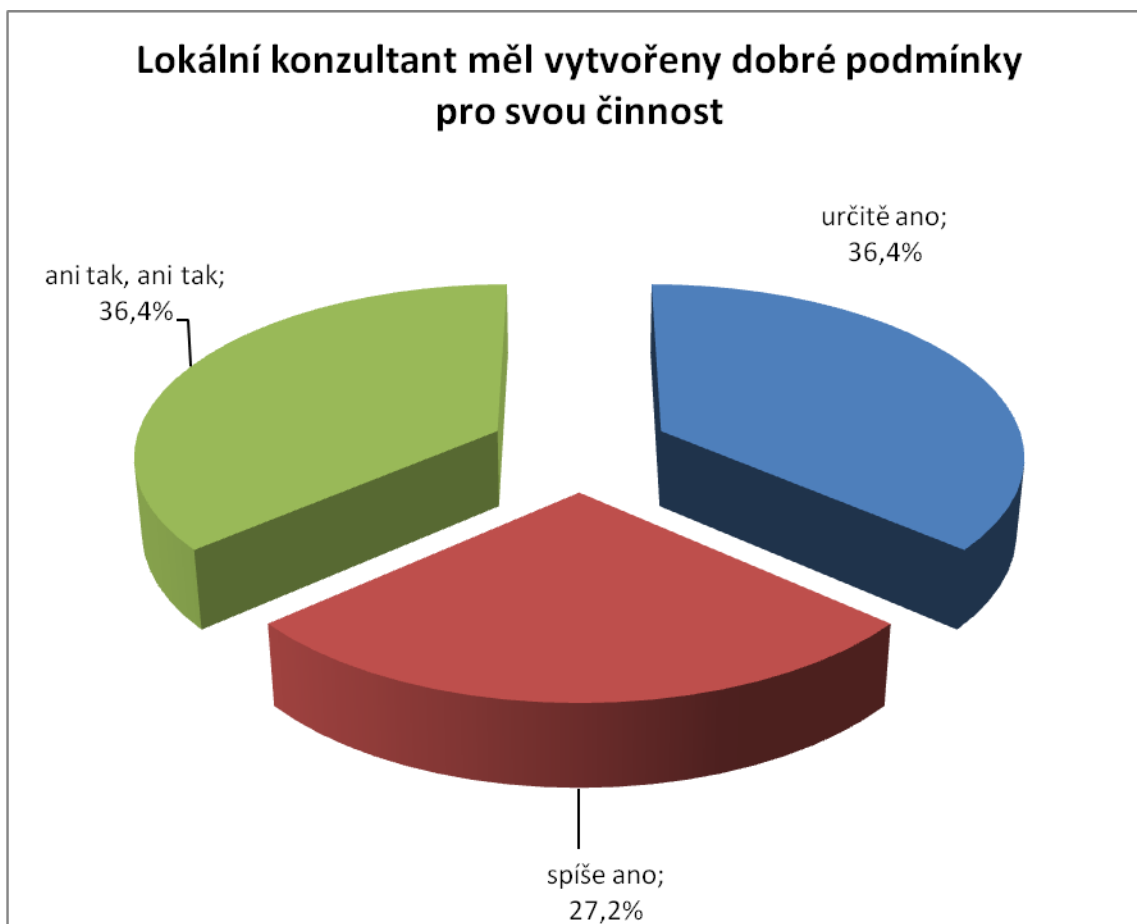
V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se předpokládá, že metody Agentury budou naplňovány prostřednictvím lokálního konzultanta. Jedná se o významný prvek, který ovlivňuje implementaci integračních opatření, proto je třeba se věnovat i této konzultantské roli.

Aktéři hodnotí působení výhradně dvou lokálních konzultantů, kteří se v lokalitě vyskytovali a vzájemně srovnávají jejich činnost a přístupy. Nejpriléhavější jsou komentáře aktérů: *„Obecně se dá vytknout jen to, že neměl dostatek času na to, aby se Brnu věnoval.“ „Období 2008 až 2009 bylo problematické, chaotické, neměli jasno v tom, co se bude dít, proč se to bude dít. 2010 až 2011 mnohem odbornější, rozvážnější, více podpory, větší citlivost na rozeznávání lokálních zdrojů, lepší komunikace, jasnější cíle, kompetence, tvořila s ostatními poskytovateli“.*

Můžeme hodnocení zobecnit s tím, že s nástupem poslední lokální konzultantky je obecně lépe hodnocena práce Agentury. Předchozí působení konzultantů bylo postiženo malou intenzitou působení v místě a dočasností působení. Konzultantka je hodnocena velmi dobře a i my jsme se dále zaměřili na její hodnocení. Je s ní *„výborná spolupráce, má spoustu znalostí a zkušeností, vstřícná, ochotná, v rámci možností se snažila vyjít vstříc“.* *„Spolupráce výborná, rychlá orientace v problematice, výborná komunikace, komunikovala s městem, představila spolupráci a sama se zapojila do procesů“.* *„Problém byl v tom, že nepřišel s ničím novým, všechno už bylo zavedené. Partnerství potřebovalo jen finanční prostředky na už vytvořené cíle a opatření a to konzultant nemohl splnit.“*

Důležité také je, zdali **měl lokální konzultant vytvořeny v lokalitě dobré podmínky pro svou činnost**. Z odpovědí aktérů vyčteme, že podmínky měl k práci příznivé. Určitě je měl dobré podle více než třetiny dotázaných (36,4%) a spíše dobré podle více než čtvrtiny dotázaných (27,2%). S odpovědí váhala více než třetina respondentů (36,4%). Nikdo neuvedl, že by podmínky nebyly dobré.

Aktéři podmínky i v rozhovorech vymezují jako vcelku příznivé. Původně byly úvahy o tom, *„že budou mít kancelář v prostorách magistrátu a potom to nevyšlo“.* Nějakou dobu nebyly zajištěny prostory, potom už ano. Poslední konzultantka *„ze začátku neměla jednoduchou pozici, ale díky svým schopnostem si dokázala pozici upevnit a zlepšit“.* Nicméně celkové podmínky reflektovaly, že Agentura nemá politický vliv a ani nástroje působení, včetně peněz. *„Nápady byly dobré, měly smysl, ale řada jich skončila v šupletí.“*

Co se týká **hodnocení kompetencí lokálního konzultanta**, navrhli jsme celkem třináct klíčových kompetencí, které aktéři hodnotili jednu po druhé. Tyto kompetence jsme navrhli podle nároků kladených na práci lokálního konzultanta a vybrali jsme ty, které byly z oblasti sociálních kompetencí a kompetencí v oblasti metod (odborné). Čtenáře žádáme o opatrnost při interpretaci výsledků. Byť aktéři hodnotí kompetence lokálního konzultanta, tak si musíme být vědomi, že zvládnutí kompetencí souvisí s celkovou rolí Agentury a její pozicí v lokalitě – závisí na kultuře sociálního prostředí, na místním kontextu a situaci, který mohl dát některým kompetencím vyniknout, jiné mohly být zase potlačeny zájmy a potřebami aktérů situace. Kompetence jsou v tomto ohledu spoluvytvářeny.

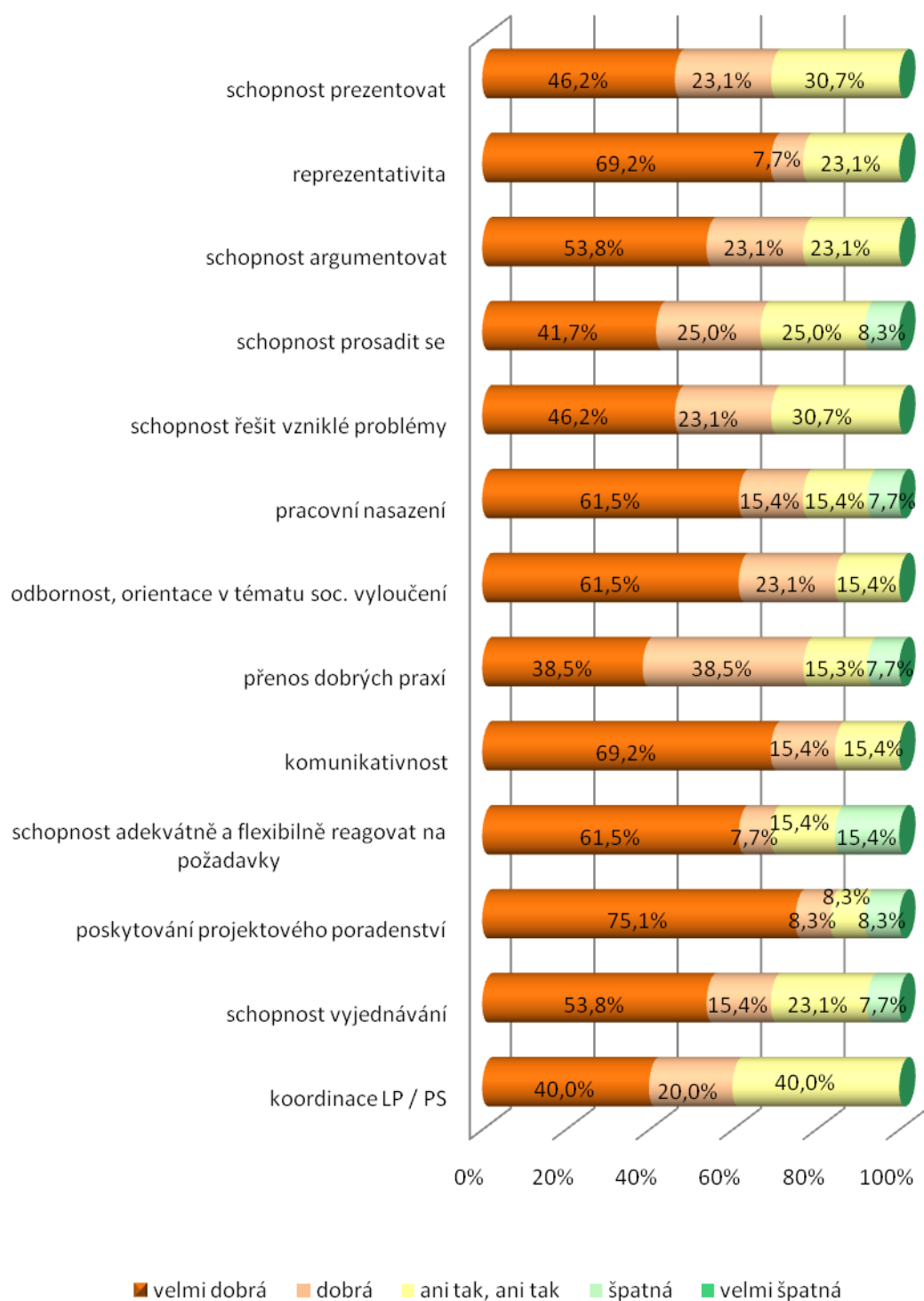
Jak dokládá následující graf, místní aktéři ocenili kompetence třetí a poslední lokální konzultantky jako velmi dobré nebo dobré následovně.

Více než čtyři pětiny aktérů ocenily konzultantovu odbornost a orientaci v tématu sociálního vyloučení (84,6%), komunikativnost (84,6%), poskytování projektového poradenství (83,4%).

Více než dvě třetiny aktérů ocenily schopnost přenosu dobrých praxí (77%), pracovní nasazení (76,9%), schopnost argumentovat (76,9%), reprezentativitu (76,9%), schopnost řešit vzniklé problémy (69,3%), schopnost prezentovat (69,3%), schopnost vyjednávání (69,2%), schopnost adekvátně a flexibilně reagovat na požadavky (69,2%), schopnost prosadit se (66,7%).

A více než polovina aktérů ocenila koordinaci lokálního partnerství / pracovních skupin (60%).

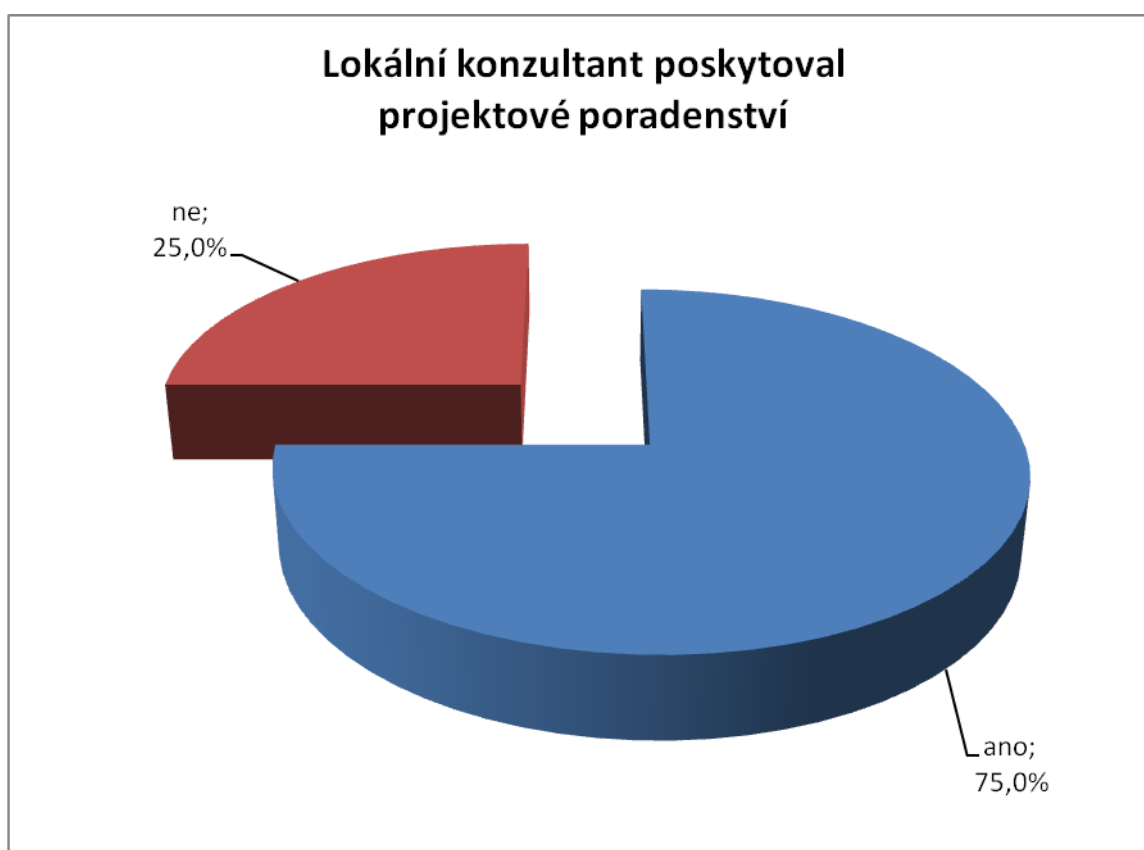
Hodnocení lokálního konzultanta

5.8. Vyhodnocení metod – projektové poradenství

V Základním dokumentu pro podporu sociálního začleňování ve městech, obcích a mikroregionech se uvádí, že další metodou působení Agentury je poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů. Agentura má poskytovat poradenství pro čerpání prostředků z evropských strukturálních fondů všem partnerům v lokálním partnerství, přičemž se má zaměřovat na operační programy jako OP LZZ (zejména osa 3), OP VK (zejména osa 1.2), IOP (zejména 3.1b investice do infrastruktury sociálních služeb, 3.1c investice v oblasti sociální ekonomiky a 5.2c zlepšení prostředí v problémových sídlištích) a ROP. Agentura má poskytovat poradenství při administraci projektů a podporu při realizaci Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM).

Poskytoval lokální konzultant v lokalitě projektové poradenství? Tři čtvrtiny dotázaných uvádí, že ano (75%) a čtvrtina dotázaných, že nikoliv (25%).

V Brně je řada aktérů, kteří projektové poradenství nepotřebují, „píšeme si sami“, „máme vlastního projektového manažera“.

Úkolem lokálního konzultanta bylo **seznamovat aktéry s aktuálními dotačními výzvami**. Podle všech dotázaných byli aktéři seznamováni s dotačními výzvami (100%).

Dále jsme zjišťovali, jaké projekty byly v lokalitě zpracovány, v jaké jsou fázi realizace (schvalování) a jaký byl podíl projektového poradenství na jednotlivých projektech. Konfrontovali jsme tak podíl činností, které uvedl lokální konzultant a podíl činností, které označili ti partneři, kteří projekt připravovali. Reagovali jsme tak na vznášená podezření, že si pracovníci Agentury přisvojují práci aktérů.

Název projektu , operační program a č. výzvy	Žadatel	Cílová skupina	Finanční částka	Aktivity projektu	Doba realizace	Schválen/ neschválen, příp. jiný stav	Míra spolupráce konzultanta*	Míra spolupráce – hodnocení aktérů	Zapojení projektového poradce Agentury ano/ne příp. jak
Poskytování terénní sociální práce se zaměřením na podporu zaměstnanosti OPLZZ 19	Společnost Romů a národnostních menšin	Příslušníci sociálně vyloučených komunit	9991496,80,-	1. Řízení a administrace 2. Realizace terénní sociální práce 3. Realizace individuální podpory klientů v oblasti zaměstnanosti 4. Realizace dluhového poradenství	červenec 2011 – červen 2013	žádost splnil podmínky přijatelnosti	3., 5., 7.	1,2,3,5	ano – konzultace
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi ze sociálně vyloučených romských lokalit na území města Brna OPLZZ 19	Teen Challenge Int.	Příslušníci sociálně vyloučených komunit	3561936,40,-	1. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi poskytované v terénu 2. Fakultativní služba - výchovně-vzdělávací aktivity pro předškolní děti a individuální doučování pro školní děti 3. Sociálně aktivizační služby poskytované ambulantně 4. řízení a evaluace projektu	září 2011 – červen 2013	žádost nesplnila podmínky přijatelnosti	1.	nezjištěno	ano

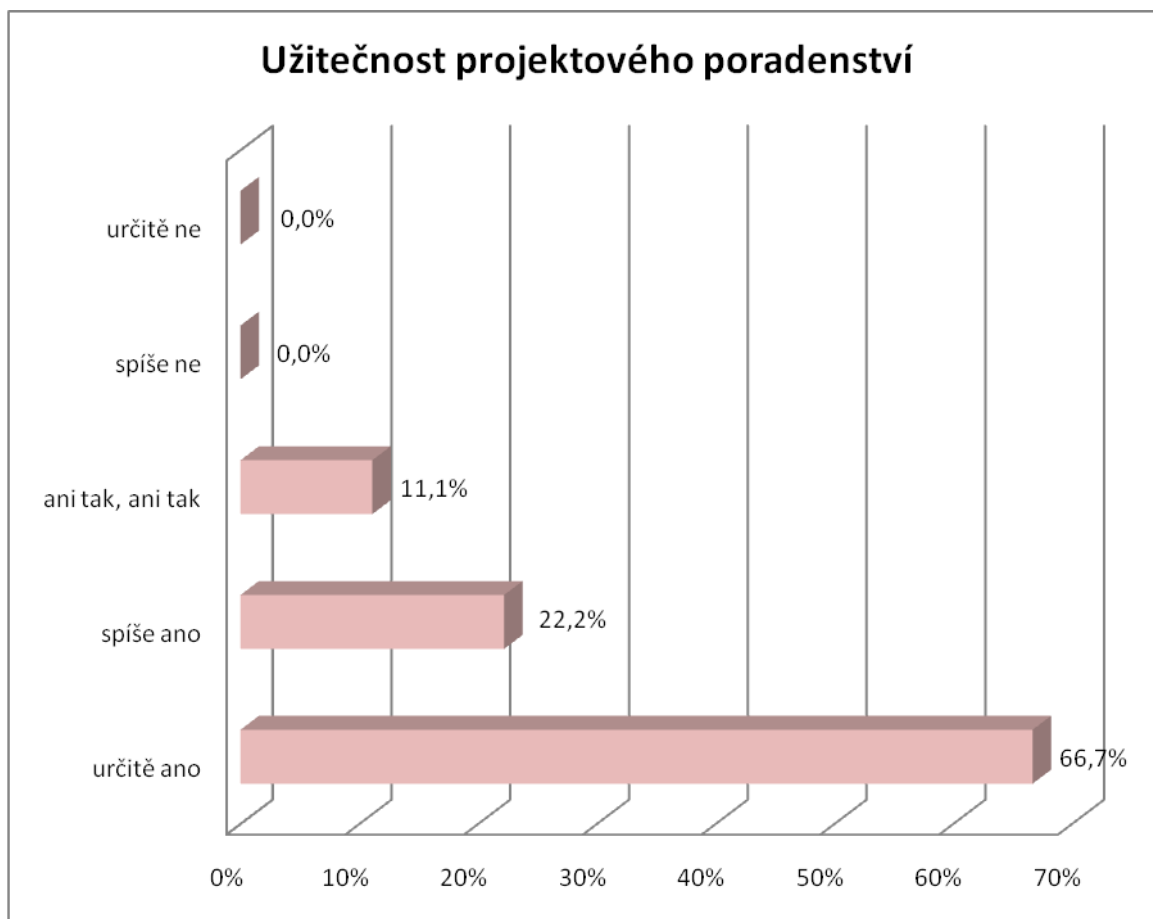
Nejmenší zrna Sociální firma na podporu inkluze žen ze sociálně vyloučených romských lokalit OPLZZ 30	Teen Challenge Int	Osoby závislé na návykových látkách Etnické menšiny a osoby z jiného sociokulturního prostředí	zatím přesná částka nedefinována	zatím nedefinované	nedefinováno	projekt v přípravě, k předložení v září 2011	1	nezjištěno	ne
Hvězdička – NZDM OPLZZ IP 55	Město Brno	Příslušníci sociálně vyloučených komunit	nedefinováno	zatím konkrétně nedefinováno provoz KC Hvězdička, plus TSP v Brně, plus provoz soc. RHB v KC Hvězdička	Nedefinováno	k předložení po uznání investičního projektu	3., 5	1,2,3,5, 8, možná i 7	ano
Hvězdička a NZDM - IOP	Město Brno	Příslušníci sociálně vyloučených komunit	nedefinováno	výstavba KC Hvězdička	nedefinováno	k předložení v září 2011	3., 5	1,2,3,5, 8, možná i 7	ano

*použita následující klasifikaci (možné i kombinace více možností):

1. konzultace dílčích částí – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
2. konzultace celého projektu – lokální konzultant nic nepsal, jen připomínkoval
3. spolupráce na projektovém záměru – lokální konzultant pomáhal psát projektový záměr
4. napsání projektového záměru - lokální konzultant napsal projektový záměr
5. spolupráce při přípravě projektové žádosti - lokální konzultant pomáhal psát projektovou žádost
6. napsání projektové žádosti - lokální konzultant napsal projektovou žádost
7. lokální konzultant se podílel také na vkládání žádosti do benefitu
8. spolupráce na realizaci projektu
9. lokální konzultant psal vyjádření k projektu
10. jiná forma uveďte jaká

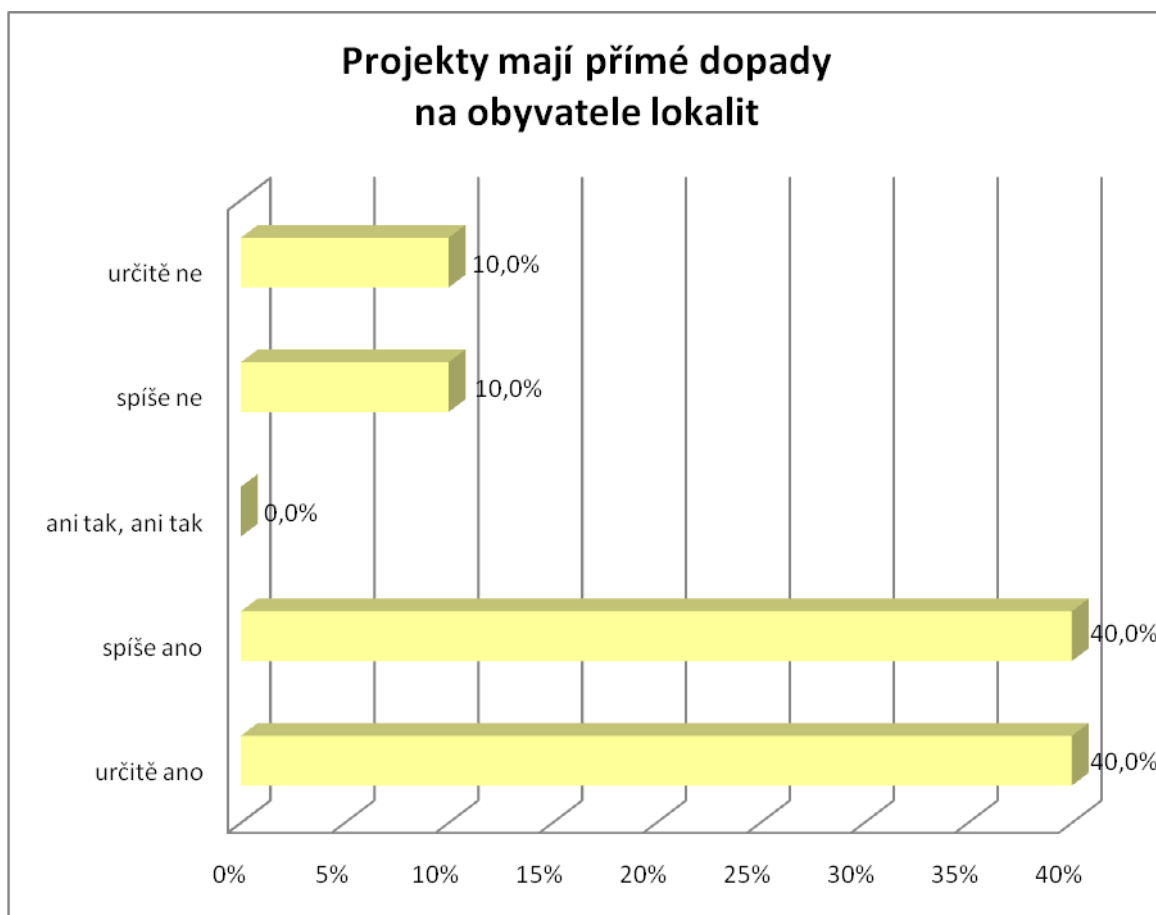
Jak z tabulky vidíme, v lokalitě se konzultantka podílela na pěti připravovaných projektech. Mezi nimi jsou projektové žádosti, jejichž předkladatelem je město (IOP, IP OPLZZ).

Jak hodnotí aktéři **užitečnost projektového poradenství**? Dvě třetiny dotázaných uvedly, že je poradenství určitě užitečné (66,7%) a další více než pětina, že je spíše užitečné (22,2%). Více než desetina respondentů s odpovědí váhala (11,1 %).

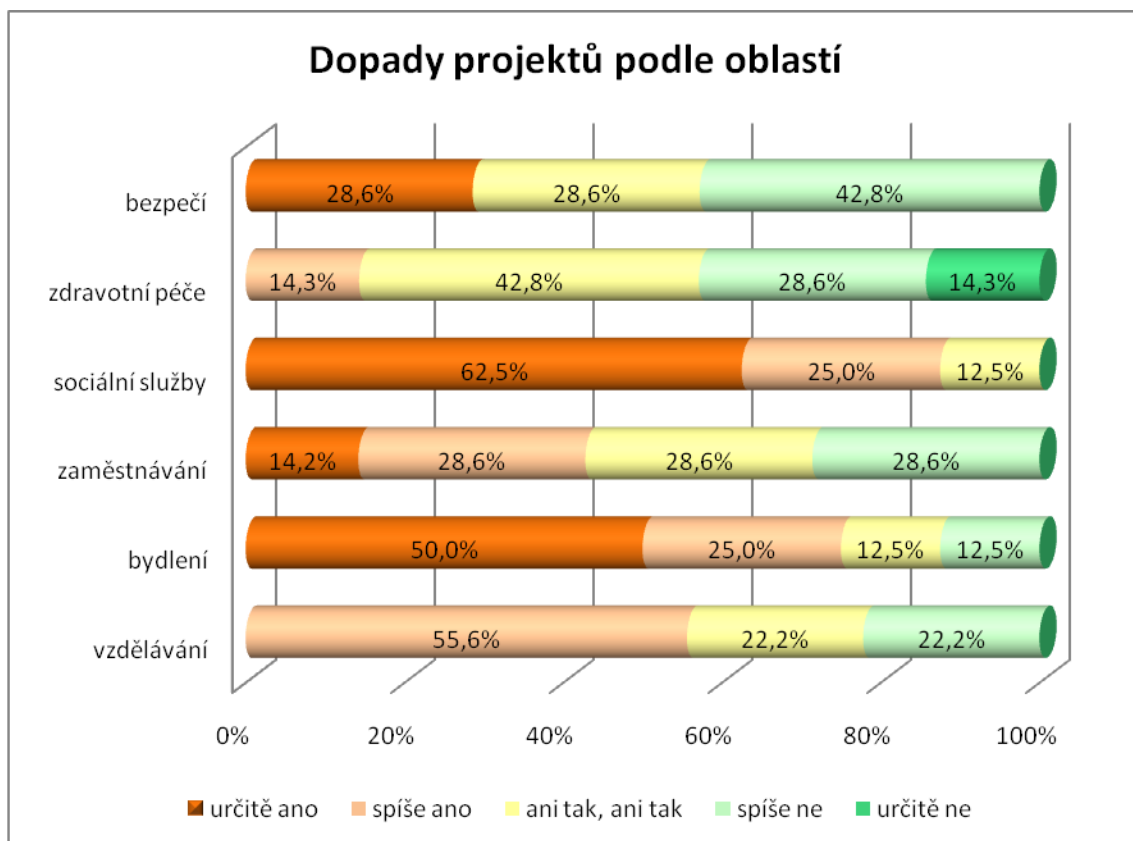

Aktéři zmiňovali užitečnost poradenství v oblasti „orientace a zprostředkovávání informací z MPSV a Agentury“. Oceňují především způsob komunikace a předávání aktuálních informací. „Při nastavování projektů jsou důležité informace, které byly poskytnuty.“ A Agentura „přináší větší znalosti o projektech“. Sice existují velké zajištěné organizace, ale „ne každá organizace má svého projektového poradce“.

Důležité ale je, zdali **mají projekty přímé dopady na obyvatele sociálně vyloučených lokalit**. Dvě pětiny dotázaných se domnívají (40%), že určitě mají projekty přímé dopady na obyvatele lokalit a další dvě pětiny, že dopady spíše mají (40%). Desetina respondentů uvádí, že přímé dopady spíše nemají (10%) a desetina respondentů, že určitě nemají (10%).

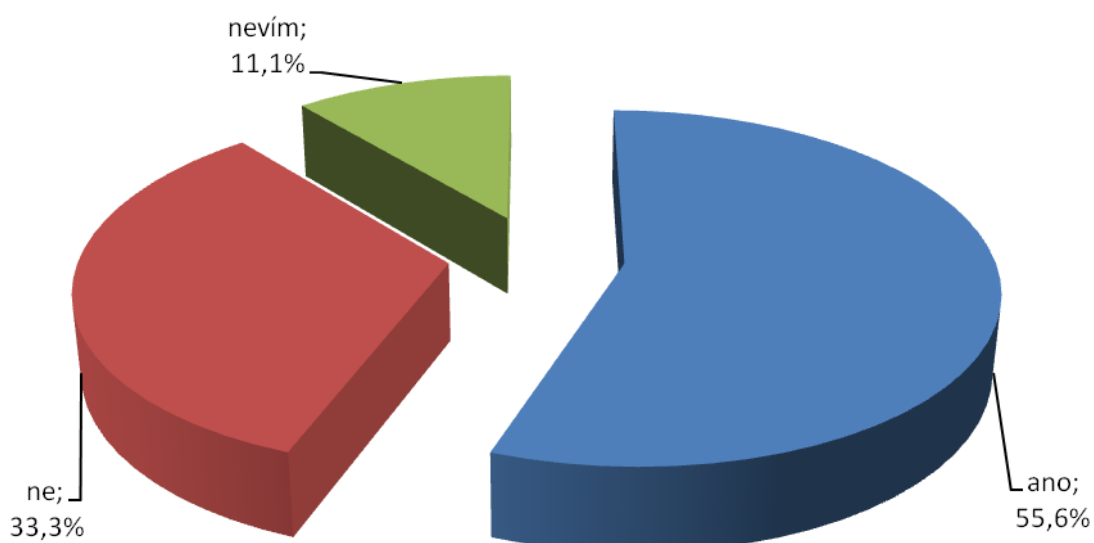
V jakých oblastech mají projekty podle aktérů dopady? Z následujícího srovnání je zřejmé, že dopady se v lokalitě týkají výhradně sociálních služeb (87,5%) a bydlení (75%). Mnohem méně pak oblasti vzdělávání (55,6%), zaměstnávání (42,8%) a bezpečí (28,6%). Okrajové jsou v oblasti zdravotní péče (14,3%).

5.9. Dopady na místní sociální a integrační politiky

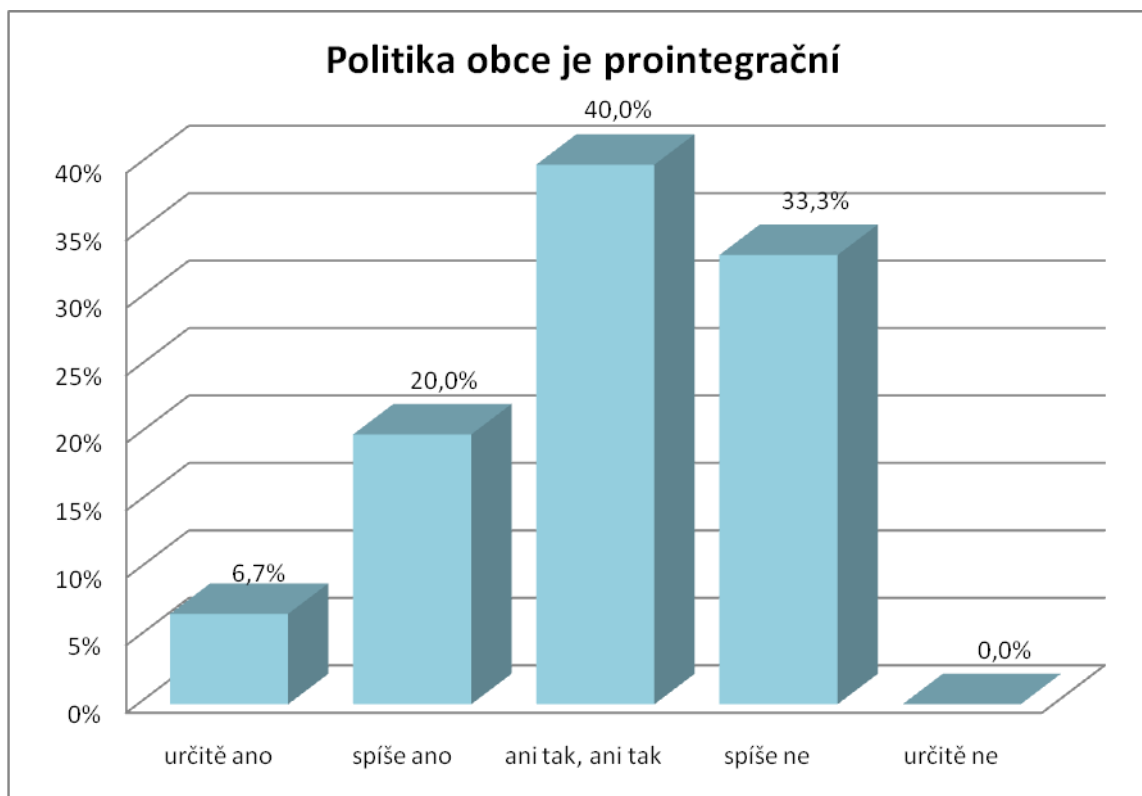
Podléhalo nějaké opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím schvalování obcí?
 Nadpoloviční většina dotázaných odpověděla na otázku souhlasně (55,6%).

Některé opatření navržené Agenturou či lokálním partnerstvím podléhalo schvalování obcí

Aktéři uváděli, že schvalování se týkalo IOPu, „ale spíš se Agentura na těchto materiálech podílela, nezpracovávala je sama“, programu Druhá šance, prostupného modelu bydlení. Agentura ale nebyla „přímým“ navrhovatelem.

Působení Agentury do velké míry ovlivňuje politika obce. Považují aktéři **politiku své obce za podporující integraci (prointegrační)**? Za určitě prointegrační ji pokládá méně než desetina (6,7%) a za spíše prointegrační ji pokládá pětina dotázaných (20%). Celkem ji tedy za integrační považuje více než čtvrtina aktérů (26,7%). Dvě pětiny respondentů s odpovědí váhají (40%). Za spíše neintegrační považuje politiku obce třetina respondentů (33,3%) a za určitě neintegrační nikdo z dotázaných. Obec nepodporuje integraci podle třetiny aktérů.

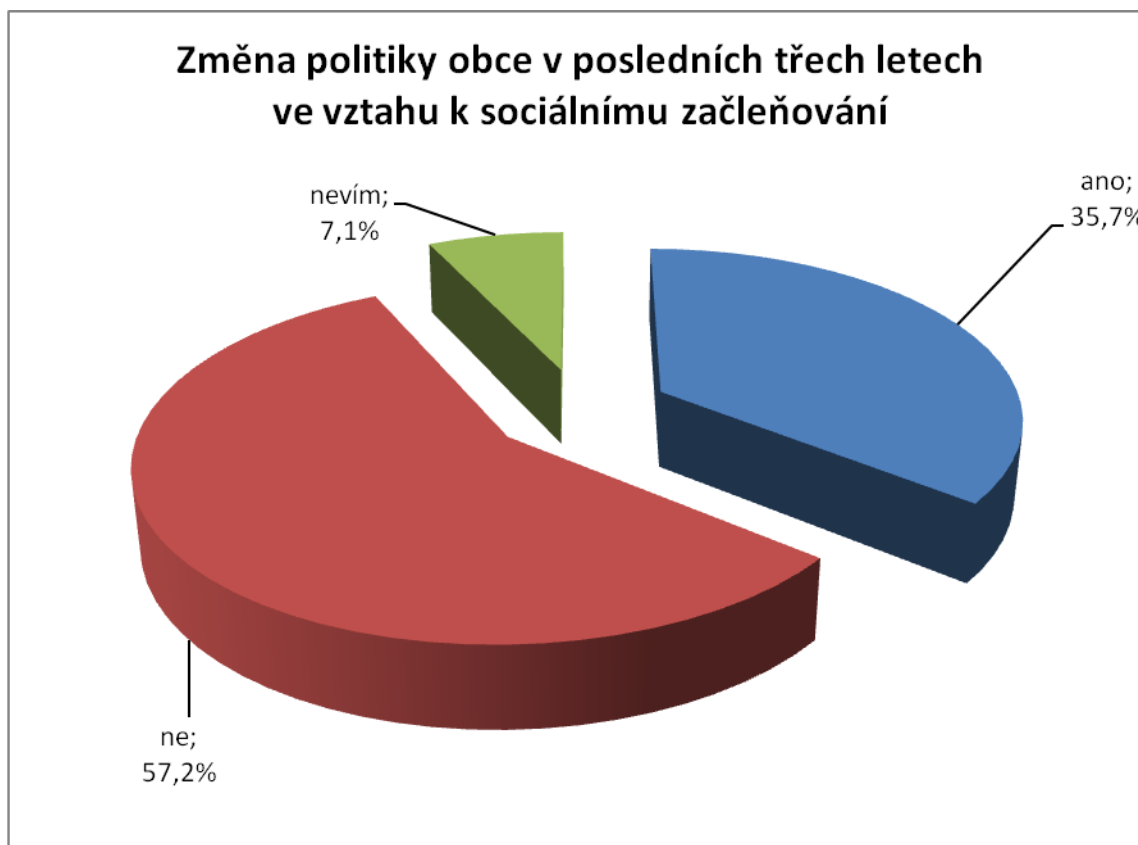

Politiku města aktéři komentují s tím, že se liší teorie od praxe. Město navenek deklaruje podporu, ale „praxe je jiná“. „Všechno je popsané, ví se, co se má udělat, ale málokdy dojde k naplnění, nebo pouze částečnému“. „Obec se tváří, jako že je prointegrační, ale když něco začne fungovat, tak to občas úplně shodí.“ Názory se mění „s volbami“. Postoje se liší „politik od politika“.

Na jednu stranu zde jsou pozitivní kroky, „už jenom fakt, že vybrali problémovou zónu v IPRM, v projektech regenerace bytového fondu, tím město deklaruje, že chce řešit problémy v této zóně“. Město má zájem problémy řešit, „ale nemá ho dostatečný. Je zde celá řada odborníků, kteří se tomu věnují, ale nestačí to. Problém je v tom, že na nejnižší úrovni je těžko vymahatelné i to, co se dohodne na radnici.“

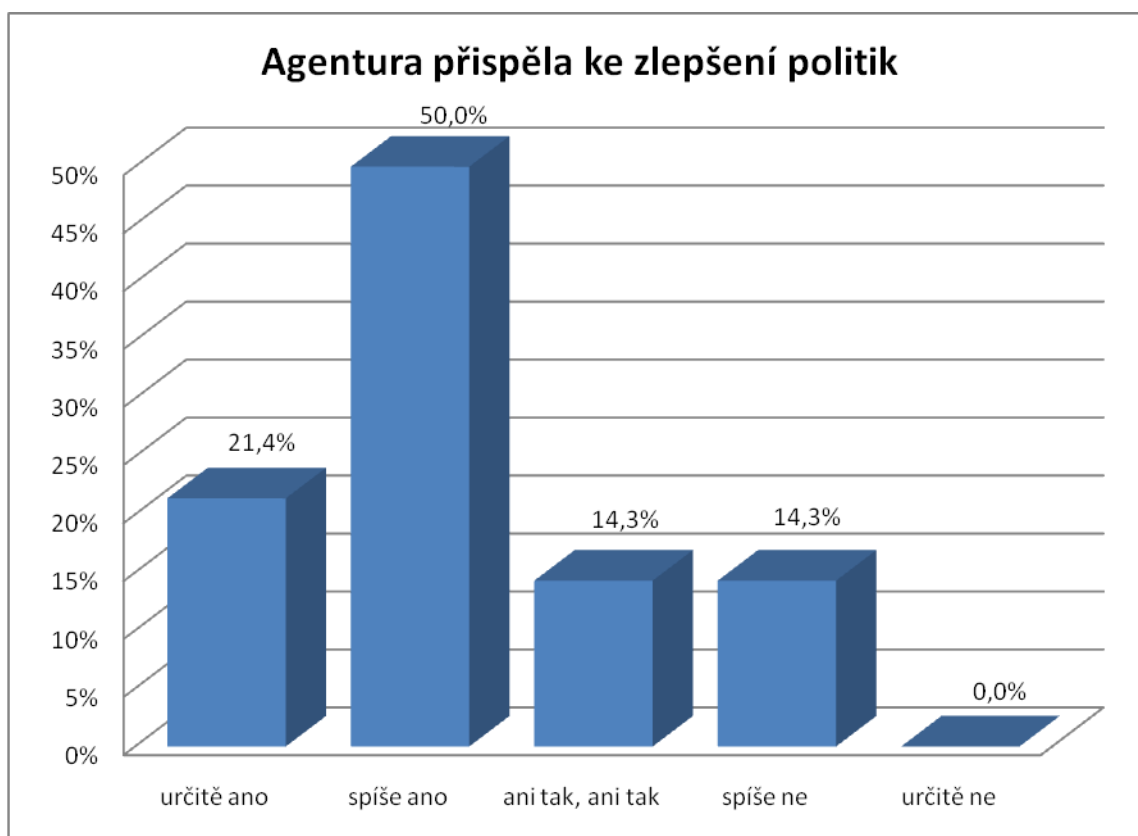
Na druhou stranu „město není otevřeno integračním řešením, která se nabízí“ a politika je „naprosto nekoordinovaná a nekomplexní“. „Politika obce Brna, zejména co se týče školství, příliš netlačí na změnu poměrů mezi brněnskými školami, aby začaly začleňovat žáky ze znevýhodněných lokalit. Bohužel tak stále existují školy ve vyloučených lokalitách, kam rodiče většinové populace nechtějí dávat své děti a naopak.“

Došlo ke **změně politiky obce ve vztahu k sociálnímu začleňování v posledních třech letech?** Více než třetina dotázaných si myslí, že ano (35,7%). A téměř tři pětiny dotázaných se domnívají, že nikoliv (57,2%). Na otázku nevěděla jak odpovědět méně než desetina aktérů (7,1%).

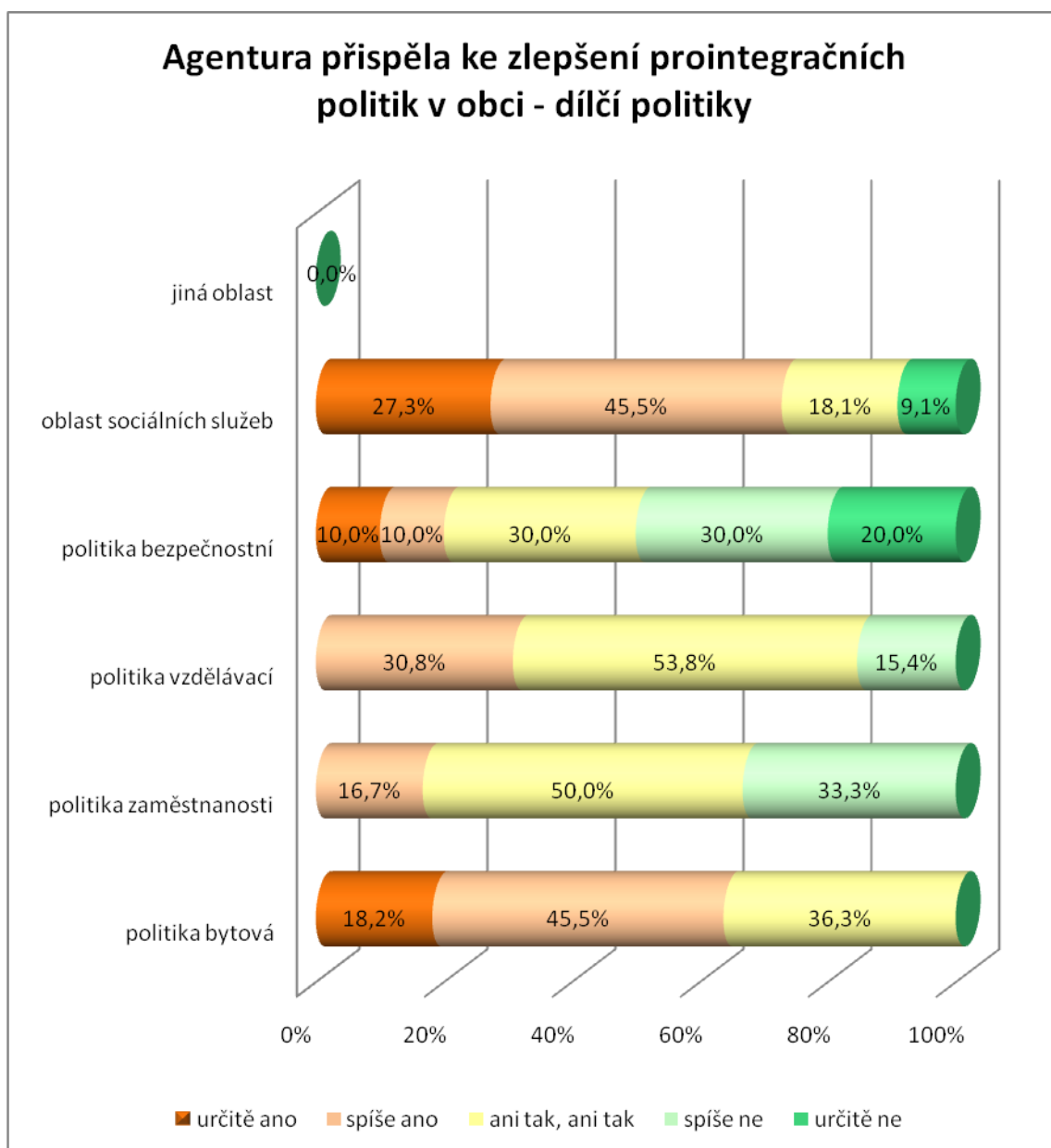

Komentáře ke změnám politiky se týkaly toho, že změny nejsou tak znatelné. *„Mění se průběžně zastupitelé, ale je to pořád stejné“*. Někdo se domnívá, že se mění k lepšímu, jiný zase, že k horšímu. Pozitivním je vznik pracovní skupiny pro integraci (PSI), ale *„nové volby vše negativně ovlivnily, nicméně trendy se nezastavily“*. *„Spíš se měnil pohled obyvatelstva - místy se radikalizuje“*.

Přispěla Agentura svou přítomností ke zlepšení prointegračních politik v obci? Že určitě ano uvedla více než pětina dotázaných (21,4%) a že spíše ano uvedla polovina dotázaných (50%). Přítomnost Agentury vedla ke zlepšení politik podle více než dvou třetin aktérů (71,4%). Více než desetina aktérů s odpovědí váhá (14,3%). A podle více než desetin aktérů Agentura ke zlepšení politik spíše nepřispěla (14,3%).

A v jakých oblastech politik zlepšení nastalo? Z následujícího grafu je patrné, že ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb (72,8%) a v politice bydlení (63,7%). Mnohem méně i v politice vzdělávací (30,8%) a nejméně v politice bezpečnostní (20%) a politice zaměstnanosti (16,7%).

Přijatá prointegrační opatření se týkají především schválení programu Druhá šance, příprav dostupného bydlení, programu prevence závislostí na návykových látkách, komplexního návrhu opatření pro zlepšení v oblasti bydlení, rekonstrukce bytových domů ve vyloučených lokalitách, úprav veřejných prostranství, projektů týkajících se zaměstnanosti, prevence předlužení, NZDM, vzdělávání k rozvoji, IPRM, aktivit komunitního plánu a pracovní skupiny pro integraci (PSI).

Akteři nahlíží na **možnosti řešení problému sociálního vyloučení v obci** následovně. Některé aktivity se daří realizovat, ale *„spousta energie vyšumí nebo narazí na nepochopení na vrcholných místech, což je škoda. Lidé to dělají s velkým nasazením a potom se to nepovede. Je tedy lepší dělat dílčí krůčky, než velké projekty, které by narazily“*. Samotný problém je *„zacyklený a komplexní“* a bude ještě větší, pokud zde nebude snaha vyloučení eliminovat. Důležitý je podíl města a jeho větší zaangažovanost. I když se některým zdá, že *„ted' je řešen dobře - koordinací aktivit a investicemi do oblastí, na to navazují sociální programy“*. Ale i přes snahy nás čekají *„možná i horší časy“*. *„Jediná možnost, jak postoupit kupředu, je vytvoření jednotné koncepce a přesvědčit aktéry, že je třeba postupovat společně a koordinovaně“*. Zde aktéři kladou důraz. Je *„potřeba koordinace obce a místních poskytovatelů, zapojení cílové skupiny.“* Je zapotřebí změny v postojích. *„Lidé musí změnit přístup - hlavně zastupitelé. Je škoda, že Agentura přestane působit, její problém je, že nemá dostatečnou autoritu, v tuto chvíli se její stanoviska neberou s dostatečnou váhou“*.

A poslední citát: *„Myslím si, že Brno by se mělo na tuto oblast zaměřit podrobněji v následujících letech a to zejména v oblasti vzdělávání a zaměstnání. Je velmi důležité, aby se tato skupina alespoň přiblížila svým statutem majoritní společnosti a dostala tím šanci na úplnou integraci do společnosti. Pomůže to nejen této skupině, ale také majoritě.“*

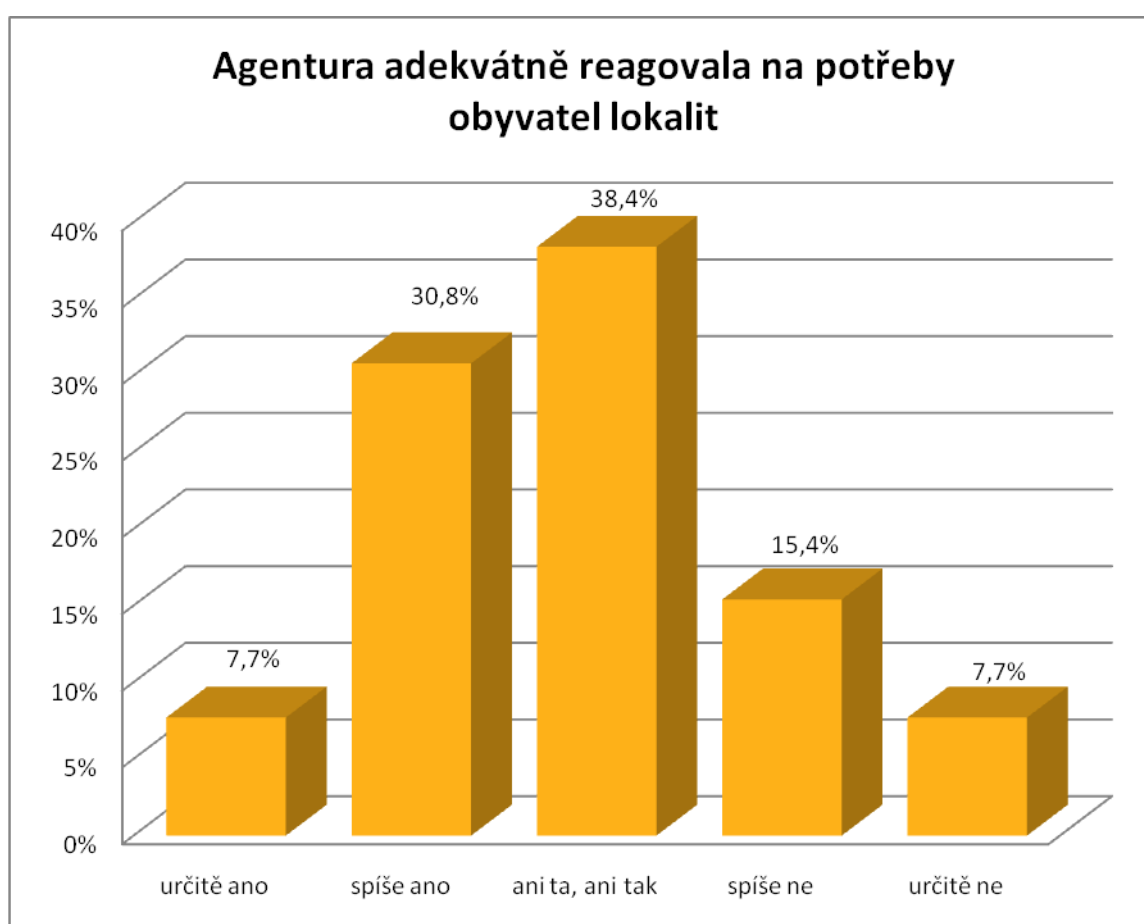
Příčinami zdejších problémů jsou podle názoru aktérů zejména celková situace ve společnosti, programové rozeštvávání jednotlivých skupin, hledání obětních beránků, házení viny na lidi, blokové mobilní kanály (životní šance), nedostatek pozitivních vzorů v komunitě, nezaměstnanost, předlužení, dlouhodobý nezájem a podcenění situace v minulosti, vysoká míra nezaměstnanosti, špatné sociální postavení znevýhodněných, neochota úředníků danou situaci řešit, nedostatečná důslednost v plnění politik, problémy s bezpečností, špatný zdravotní stav obyvatel lokalit, bytová situace, nízké vzdělání, diskriminace na trhu s byty a na trhu práce, nízká motivovanost cílové skupiny, absence systémových přístupů, vznik segregovaných škol, stigmatizace, malá podpora neziskového sektoru.

„Příčin je hned několik - od prvotního neřešení problému systémově až po neochotu ke změně přímo těch, kterých se to týká.“

5.10. Dopady v oblasti eliminace sociálního vyloučení

Dokázala Agentura v lokalitě **reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit**? Určitě dokázala reagovat na potřeby podle méně než desetiny dotázaných (7,7%) a spíše dokázala reagovat podle téměř třetiny dotázaných (30,8%). Tedy téměř dvě pětiny aktérů se domnívají, že Agentura dokázala na potřeby obyvatel lokalit reagovat (38,5%).

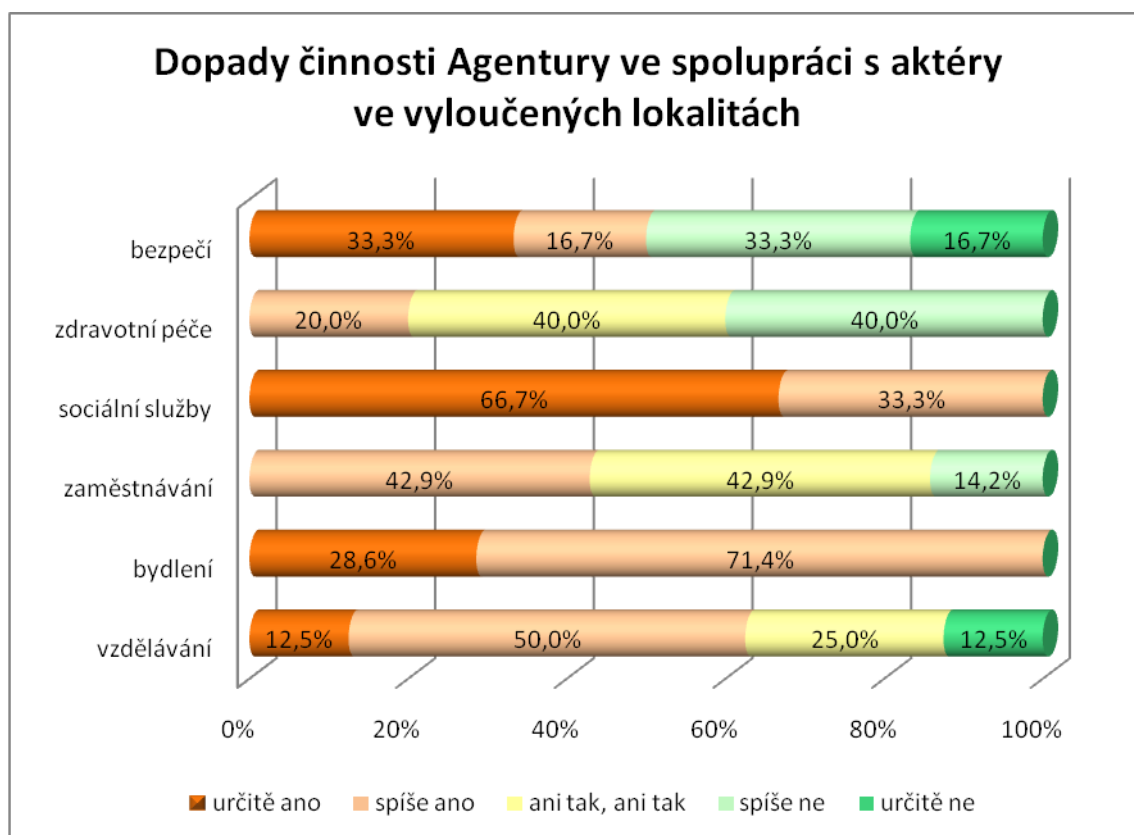
Více než třetina respondentů s odpovědí váhá (38,4%). A méně než pětina aktérů si myslí, že Agentura na potřeby spíše adekvátně nereagovala (15,4%) a další méně než desetina, že určitě nereagovala (7,7%).

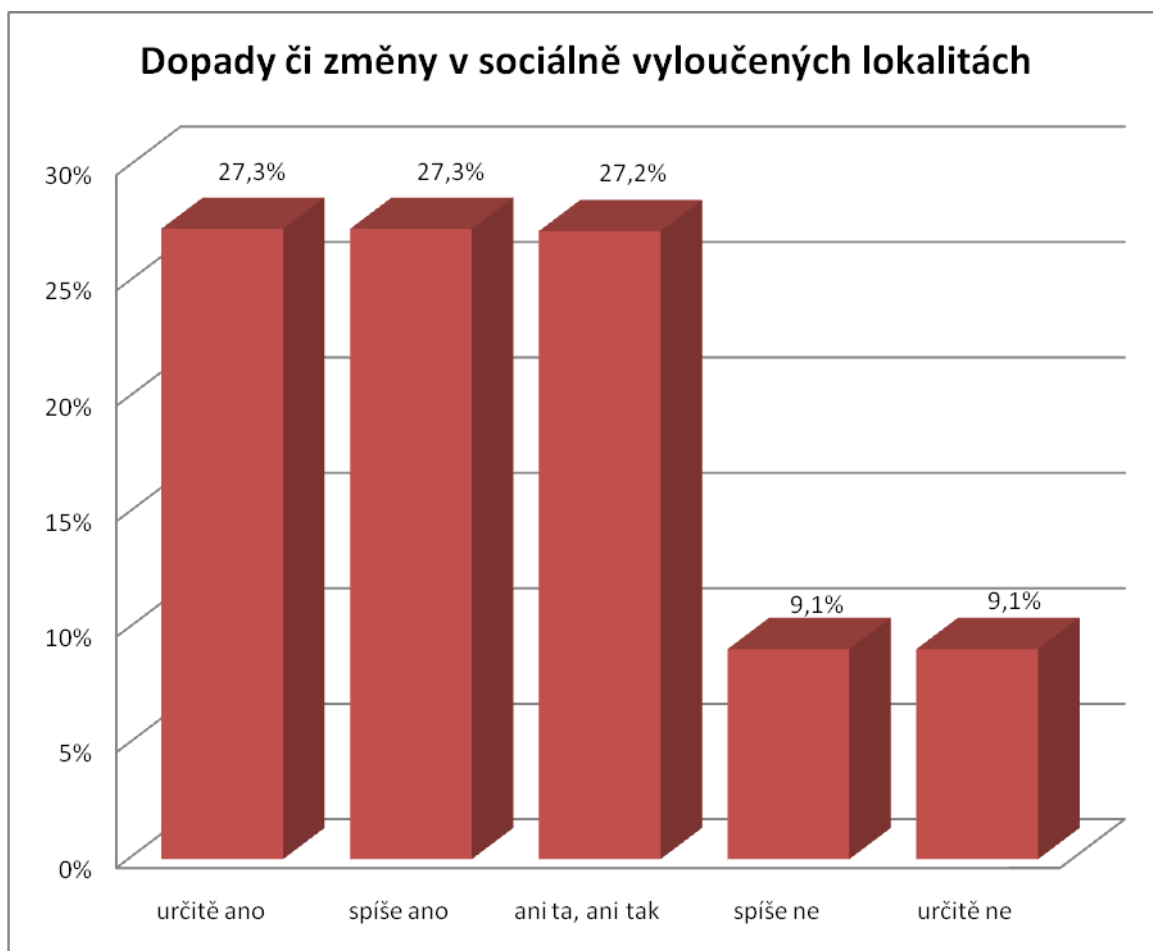
Agentuře nelze upřít, že by „se nesnažila“. „Agentura o potřebách v lokalitách věděla zprostředkovaně, chce to větší komunikaci“. Potřeby zahrnovala do aktivit zprostředkovaně, „Agentura spolupracuje s městem a ne přímo s lidmi v lokalitách.“ Přitom „neřešili potřeby obyvatel lokality jako celku, ale jednotlivosti.“ Agentura „reagovala na potřeby poskytovatelů služeb, kteří mají přístup k obyvatelům lokalit“, ale přímo s obyvateli „v kontaktu nebyla“.

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři reagují s tím, že nějaké jsou viditelné. Týkají se regenerace bytových domů, oblasti bydlení vůbec. Došlo k „realizování rekonstrukce domů, ve kterých bydlí lidé ohrožení sociálním vyloučením“. Vedle toho běží projekt oddlužení Druhá šance. Dopady jsou v oblasti vzhledu lokalit a „čísla ukazují na zlepšení zaměstnanosti, pozice vzdělávání se zlepšila“. Vytvořily se modely řešení situací, které se zavádí do praxe. Rozšířilo se „povědomí obyvatel o možnostech, zastání, ví, kam se mají obrátit, rozšířily se sociální služby, změnila se nálada v lokalitách, lidé mají pocit, že se někdo o ně zajímá a že je řešení jejich situace. Už na to nejsou sami“. „Pokud se týče školství, více dětí z vyloučených lokalit navštěvuje běžné základní školy, bohužel však stále velké množství z nich je vzděláváno v tzv. praktických ZŠ kvůli diagnostice lehkého mentálního postižení, za které je skrývána jejich sociální ngramotnost. Agentura se však snaží s touto situací bojovat.“

Jaké jsou **dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry**? Aktéři se shodují v tom, že dopady jsou zčásti vidět, ale na výsledky si musíme ještě počkat. Z níže uvedeného grafu vyčteme, jak dopady do lokalit podle dílčích oblastí hodnotí aktéři. Největší jsou podle aktérů v oblasti sociálních služeb (100%) a bydlení (100%). Mnohem menší v oblasti vzdělávání (62,5%), bezpečí (50%) a zaměstnávání (42,9%). Nejmenší v oblasti zdravotní péče (20%).

Existují podle aktérů známky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách? Vidíme, že dopady jsou v lokalitách pozorovatelné. Více než čtvrtina dotázaných tvrdí, že dopady jsou určitě viditelné (27,3%) a další více než čtvrtina uvedla, že dopady spíše existují (27,3%). Celkem tedy nějaké dopady vidí více než polovina dotázaných (54,6%). Více než čtvrtina aktérů s odpovědí váhá (27,2%) a stejné počty respondentů uvedly, že dopady spíše nebo určitě nejsou vidět (9,1%).

Aktéři se shodují na tom, že dopady nelze vyhodnotit v tak krátkém úseku, „*je to dlouhodobý proces*“, který je „*zatím více na papíře*“. Ještě je příliš brzy.

6. Shrnutí výsledků

Případ lokality Brno je pro Agenturu zcela jistě zajímavým. Výsledky evaluace totiž ukazují, že přestože se jedná o složitý městský prostor nasycený různými procesy, četností aktérů, organizacemi, se složitou strukturou, i v takovém místě si dokáže Agentura nalézt své místo. Nelze tedy souhlasit se zjednodušujícím tvrzením, že Agentura nemá co ve velkých a zkušených městech pohledávat. Evaluace ukázala, že problémem je právě složitost a různorodost města, která komplikuje vzájemnou komunikaci aktérů. Nad výsledkem evaluace jsme se zprvu podívovali i my. Zpočátku, po pilotních rozhovorech a identifikaci četných hluchých míst v působení Agentury, se nám zdálo, že lokalita Brno propadne v rámci hodnocení na ty nižší příčky. Co nás ale překvapilo, byla poměrně pozitivní vystavovaná hodnocení aktérů. Přitom v místě nedošlo k aplikaci mnoha základních metod Agentury – nefungovalo zde lokální partnerství, nevznikl strategický plán. Ale – působil zde lokální konzultant a v tom je klíč k řešení hádanky. Museli jsme se blíže podívat na způsob činnosti lokální konzultantky. Domníváme se, že v Brně dokázala neuvěřitelným způsobem zvrátit původní negativní naladění aktérů v pozitivní výsledky. Až s finalizací a kompletací výsledků se nám začal skládat komplexnější a jasnější obraz. Také jsme u řady místních aktérů zaznamenali výrazný posun v hodnocení činnosti Agentury v čase. A to je nepřehlédnutelné. A důležité.

Začátek působení Agentury byl velmi slabý. Opět se na tom podílelo mnoho skutečností – prvotní nesplněné sliby, nejasné zadání a vedení lokálního konzultanta, nemožnost zavádět tehdy ještě velmi nejasně formulované metody Agentury, existence integračních procesů na úrovni města atd. Agentura zde působila poměrně specifickým způsobem. Lokální partnerství zde vzniklo jako velmi úzké, nebyla zde ambice vytvořit strategický plán, proces plánování byl přiřčen ke skupině PSI (Poradní sbor pro integraci), Agentura působila na celoměstské rovině apod. V tomto směru se působení Agentury v Brně vymyká z běžného agenturního standardu, už jen protože zde nebyla zcela aplikována většina hlavních metod Agentury. Agentura neměla ambici se v procesech prosadit a ovlivňovat je, zpočátku ani příliš nekomunikovala s městem.

Agentura začala v lokalitě působit od června 2008, kdy bylo založeno lokální partnerství. V tomtéž roce jsou zpracovány dvě výzkumné studie. Od ledna 2009 do dubna 2010 je působení lokálního konzultanta omezeno. Od července 2009 v lokalitě začíná působit v pořadí druhý lokální konzultant, neexistuje žádná písemná stopa po jeho působení. V roce 2009 je zpracována Metodika výzkumu užívání návykových látek mezi mládeží v sociálně vyloučených lokalitách a její pilotní ověření.

Druhý lokální konzultant v Brně působí povětšinou na dálku a mimo rýsující se rámec hlavních agenturních metod a pohybuje se na půdě místních platforem. Nepřehlédneme, že například v pracovní skupině pro integraci (PSI) na něj byly vznášeny požadavky přenosu informací na úroveň „státu“ a zjevná byla očekávání, že Agentura bude tyto podněty dále zpracovávat, přenášet je a včleňovat do systémových opatření na této „vyšší“ úrovni. Pracovní pozice a zařazení tohoto konzultanta na dálku tomu jen nahrávala.

Od května 2010 začíná působit v lokalitě v pořadí třetí lokální konzultantka a s jejím nástupem se mnohé mění. Domníváme se, že velmi dobře přečetla situaci a rozhodla se nikoliv mechanicky aplikovat již standardizované metody práce, ale volí jiný postup. Mapuje terén, zjišťuje podporu a slabá místa a do nich upírá svou pozornost. Jednak se zaměřila na poskytování projektového poradenství, hlavně tam, kde je potřebné a vítané. Dále začíná nenápadným způsobem moderovat diskusi a výměnu informací mezi aktéry, zejména samosprávou, organizacemi a státní správou. Nenápadné počínání ale u aktérů slaví úspěch. Jak se ukázalo, i mezi aktéry samosprávy. Dále začala být Agentura viditelná v místních procesech a angažuje se v konkrétních aktivitách, komentuje je, působí. Nicméně ztracený čas a demotivace aktérů z málo intenzivního působení je významným limitem působení. Dalším je také složitost místních procesů. Agentura působí na úrovni města, nikoliv městských částí, což je pro prosazování konkrétních záležitostí do vyloučených lokalit překážkou. Zde se ukazuje, že vstup Agentury do města nestačí vyjednat jen na úrovni města, ale i městské části. Nastává zde stejná situace jako v Ostravě, ale v opačném gardu. Procesy v rámci města jsou poměrně dynamické a nepřehledné, výrazně ovlivňované politickou reprezentací. Zaznamenali jsme, že v rámci IPRM existuje riziko gentrifikace sociálně vyloučených lokalit, nalézajících se v potenciálně atraktivní části města. Zde panují mnohé nejasnosti. Nepřehlédnutelné jsou proměny politik a složité prosazování se Agentury na úrovni politické, kdy nemá žádné mocenské nástroje a není považována za partnera. To ale nevylučuje spolupráci se samosprávou jako takovou, která čile probíhala. Problematický je poloviční úvazek na tak rozsáhlý prostor.

Samotný výběr obce pro spolupráci s Agenturou považují místní aktéři za velmi dobrou volbu. Je to dáno nejenom rozsáhlostí vyloučených lokalit, ale i potřebou systematického a koordinačního působení ve městě. Počátky působení Agentury byly rozpačité. Agentura měla potíže jasně aktérům v Brně sdělit, jak bude v obci působit a jakým způsobem bude pracovat. Ale atmosféra v obci ve vztahu k příchodu Agentury nebyla na začátku nikterak špatná a i postoje obce jako celku vůči příchodu Agentury byly poměrně příznivé. Agentura zde neměla nijak špatnou výchozí pozici, naopak. Aktéři měli řadu očekávání. Jedno z nich bylo v Brně opakovaně slyšet i například na pracovních setkáních PSI. Agentura měla být nápomocna „*v prosazení návrhů*“ a to směrem na úroveň státu. A očekávání se naplnily jen z menší části.

Agentura své poslání v obci do značné míry naplnila, ve srovnání s jinými lokalitami dosáhla nadprůměrného výsledku. Podpora Agentury k zajištění rovného přístupu mířila především do oblasti sociálních služeb a oblasti bydlení. Méně pak do oblasti vzdělávání a zaměstnávání, nejméně do oblasti bezpečí a zdravotní péče. Dokáže obec po ukončení pilotního působení Agentury funkčně řešit problematiku sociálního vyloučení v partnerství s dalšími subjekty v místě? Na tuto otázku existuje v Brně poměrně sebevědomá kladná odpověď, a jak vidíme, tak se hlavní poslání Agentury naplnilo. V případě Brna je patrné, že důvěra v obec je poměrně velká.

Agentura proces sociálního začleňování v obci podpořila. Dokázala do města přinést příklady dobré praxe, poradenskou činnost, participovat na projektech a mediovat místní vztahy. Ale změny, které vyvolává, jsou slabé a málo trvanlivé, byť pozitivní. V Brně se váhá nad tím, zdali budou procesy doposud zajišťované Agenturou v obci dále pokračovat. Pokračování procesů v Brně není jisté.

Celkem přínos Agentury spatřují v místě více než dvě třetiny aktérů. Brno se tak ocitá po srovnání s ostatními lokalitami těsně nad průměrem. Agentura se snažila zaangažovat město, pomáhala s projekty, nenásilně síťovala. Agentura si v čase získávala pozice. Dostávala se do role, která byla mnohými ceněna, zejména zprostředkováním vazeb směrem na město a informací. Proto nepřekvapí, že je Agentura pokládána za smyslupnou organizaci, která sice nemá pravomoci a statut, ale přenáší informace a mediuje. Spíše je pokládána za dobrou organizaci.

Standardní metody Agentury ale v Brně nejsou zaváděny. Lokální partnerství nejprve vzniklo, bylo velmi úzce omezené, poté zase nefungovalo, rozpadlo se, aby bylo nakonec nahrazeno spíše neformální sítí organizací. Také strategický plán v agenturním slova smyslu zde nevzniknul, nicméně díky původnímu nastavení působení Agentury došlo k navázání Agentury na řadu místních již fungujících procesů.

Ukazuje se, že lokální konzultant je skutečně klíčovou postavou působení Agentury. V místě se orientuje jen na určité úkoly. Ale to už nemění nic na tom, že spousta času přišla vniveč. V Brně existoval velký potenciál, zůstal ale nezužitkován. Lokální konzultantka poskytuje projektové poradenství a seznamuje aktéry s aktuálními dotačními výzvami. Projektové poradenství je shledáno užitečným a to i navzdory velkým kapacitám některých organizací. Existují zde niky, do kterých se konzultantka dokázala vtěsnat. Aktéři jsou přesvědčeni o přímých dopadech projektů na obyvatele sociálně vyloučených lokalit. Dopady se v lokalitě týkají výhradně sociálních služeb a bydlení. Mnohem méně pak oblasti vzdělávání, zaměstnávání a bezpečí. Okrajové jsou v oblasti zdravotní péče.

Ohledně ohodnocení politika města ve vztahu k integraci aktéři poměrně váhají a v názorech se rozcházejí. Jak se zdá, ve městě se něco odehrává, ale často se jedná jen o vybrané

podpořené aktivity. Je více konsistentní, byť čelí kritikám po podzimních volbách. Agentura svou přítomností přispěla ke zlepšení prointegračních politik v obci. Ke zlepšení podle názoru aktérů došlo zejména v oblasti sociálních služeb a v politice bydlení. Mnohem méně i v politice vzdělávací a nejméně v politice bezpečnostní a politice zaměstnanosti (16,7%).

Více se váhá při hodnocení toho, zdali Agentura v lokalitě dokázala reagovat na potřeby obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Potřeby zahrnovala do aktivit zprostředkovaně. Dopady činnosti Agentury ve spolupráci s ostatními aktéry se týkají oblasti sociálních služeb a bydlení. Mnohem menší jsou v oblasti vzdělávání, bezpečí a zaměstnávání. Nejmenší v oblasti zdravotní péče. Znamky dopadů či změn v sociálně vyloučených lokalitách jsou vidět v menší míře. Ještě je příliš brzo na to, aby byly vidět.

Co říci závěrem? Nechceme být patetičtí, ale v Brně jsme byli svědky zmrtvýchvstání Agentury. Byla zde vyslyšena Ježíšova slova vyřčená apoštolům: Nebojte se!